

^ KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır

Heydər Əliyev

DİPLOMAT

№ 04 (564) 25-31 yanvar, Çileyə paş., il 2024
 Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û siyasî

Qiyməti: 40 qəpik
 Hêjaye:

**Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
 Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!**

**Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
 Yüz illər sındırmış göy məscidləri.**

**Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
 Kürdün dərgahına daim baş əyər.**

Səbāhəddīn Eləglu

Səh. 2

**Prezident İlham Əliyev Bakı Ağ Şəhərin Mərkəzi Park Kvartalında
 tikinti, abadlıq işləri və Ofis binasında yaradılan şərait ilə tanış olub**

Səh. 7

**İdris Mustafa Bərzaninin
 həyatı və yaşam tarixi**

Səh. 14

**Serok Barzanî: Em piştəvaniya destpêkirina
 danûstandinan di navbera İraq û Amerikayê de dikin**

Səh. 2

**Nêçîrvan Barzanî li ser rêkeftina
 İraq û Amerikayê daxuyani da**

Səh. 3

**LAÇINIM DEYƏN DİLİMİZİN
 BİRİR DƏ SUSDU!!!**

Səh. 10

**KÜRD XALQININ DƏYƏRLİ OĞLU İSRAFİL ZİYAD
 OĞLU XANLAROVUN VƏFATINDAN 5 İL ÖTDÜ**

Səh. 3

**LAÇINIM, LAÇINIM,
 VƏTƏNİM MƏNİM**

1905-06-cı illərdə erməni-müsəlman davasında Kürd Xalqının rolu

Səh. 4

KÜRD ƏDİBLƏRİ HAQQINDA ARAŞDIRMALAR

Səh. 5

**ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN "ŞƏRƏFNAMƏ"
 ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ**

Səh. 6

QORXMAZ KÜRD OĞULLARI

Səh. 10

**Serokên çar partiyên Kurdan
 bersiv da: Divê Kurd çi bikin?**

Səh. 20

Encûmena Parêzgeha Kerkûkê yekem civîna xwe lidar xist

Səh. 22

Səh. 22

Ji bo 99 saliya Mîkaêlê Reşîd

Səh. 18

**Sûdanî: Komeke sūcdar Qada Gazê ya
 Kormorê kir armanc û dê bê cezakirin**

Səh. 9

DASTANLARDA YAŞAYANLAR

Səh. 11

Məsîm Məmmədova açıq məktub

Prezident İlham Əliyev Bakı Ağ Şəhərin Mərkəzi Park Kvartalında tikinti, abadlıq işləri və Ofis binasında yaradılan şərait ilə tanış olub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 22-də Bakı Ağ Şəhərin Mərkəzi Park Kvartalında həyata keçirilən inşaat, infrastruktur və abadlıq işləri, həmçinin tikintisi yekunlaşan Bakı Ağ Şəhər Ofis binasında yaradılan şərait ilə tanış olub.

Bakı Ağ Şəhər layihəsinin icraçı direktoru Ruslan Sadıxov dövlətimizin başçısına görülən işlər barədə məlumat verdi.

Qeyd edək ki, hazırkı Ağ Şəhərin ərazisi 150 ildən çox idi ki, Qara şəhər kimi tanınırdı. Buraya Qara şəhər adının verilməsi də təsadüfi deyildi. Ərazi neft sənayesi tullantılarından çirkənlənmişdi. Burada çox sayda bataqlıq, gölməçə və neft tullantıları var idi. Bir sözlə, Qara şəhər əsl ekoloji fəlakət zonasına çevrilmişdi.

Bütün bu amilləri nəzərə alan Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Qara şəhərin yerində hazırda dünyanın ən müasir ekoloji layihəsi olan Ağ Şəhərin salınmasına başlanılıb.

Nadirliyi ilə seçilən Bakı Ağ Şəhər layihəsinin təməli Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva tərəfindən 2011-ci il dekabrın 24-də qoyulub. Bakının ekoloji cəhətdən ən çox çirkənlənmiş bu yerində aparılmış irimiqyaslı tədbirlər nəticəsində həm şəhərsalma, həm memarlıq, həm sakinlərin rahat yaşayışı, həm də ekoloji baxımdan sözün əsl mənasında möcüzəvi layihə reallaşdırılıb.

Dövlətimizin başçısının Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "Azərbaycan Respublikasında ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılmasına dair 2006-2010-cu illər üçün Kompleks Tədbirlər planı" çərçivəsində həyata keçirilən Bakı Ağ Şəhər layihəsi irimiqyaslı ekoloji şəhərsalma layihəsi kimi də artıq dünyada tanınıb. Dünyanın aparıcı şirkətlərinin yerli mütəxəssislərlə birgə layihələndirdiyi bu yaşayış məkanı bir çox beynəlxalq sərgilərdə dünyanın qabaqcıl və müasir ekoloji şəhərsalma layihəsi kimi müxtəlif beynəlxalq və yerli mükafatlara layiq görüldü. İndi bu ərazi Bakı sakinlərinin və şəhərimizin qonaqlarının ən sevimli yaşayış və gəzinti zonalarından birinə çevrilməkdədir.

Ümumilikdə, 1650 hektar ərazini əhatə edən Bakı Ağ Şəhərdə müxtəlif üslublu 10 rayonun salınması, 120 min yaşayış və xidmət obyektinin tikintisi, 350 hektar landşaft işlərinin görülməsi, 10 kilometr bulvar xəttinin yaradılması nəzərdə tutulub. İndiyədək 91 binanın inşası yekunlaşıb. Layihənin tam yekunlaşmasından sonra burada 280 min sakin yaşayacaq və 240 min iş yeri yaradılacaq.

Məlumat verildi ki, inşası mərhələli şəkildə həyata keçirilən Bakı Ağ Şəhərin Mərkəzi Park Rayonunda bir sıra binaların, ictimai yerlərin tikintisi artıq başa çatıb, infrastruktur işləri həyata keçirilib. Müxtəlif küçələrin tikintisi, yeraltı kommunikasiya infrastrukturunun qurulması ilə bağlı işlər də yekunlaşıb. Layihələndirmə işləri zamanı Bakı Ağ Şəhərdə inşası nəzərdə tutulmuş Bakı Metropoliteni stansiyalarının memarlıq üslubu üzrə konsepsiya hazırlanıb. Tamamlama işləri çərçivəsində əlil arabaları üçün panduslar, yerüstü piyada keçidləri, qoruyucu dayaqarlar tikilib, videomüşahidə kameraları qurulub, İT kanal sistemləri çəkilib.

Mərkəzi Park Rayonu, 2017-ci ildə istifadəyə verilmiş Paris evlərindən başqa 36, 20 və 8 mərtəbəli binalardan, 6-cı Park küçəsi boyunca iki mərtəbəli qeyri-yaşayış binalarından, ticarət və işə obyektlerinden, orta məktəbdən, ofis və inzibati binalardan ibarətdir. Layihələndirmə zamanı Ağ Şəhərin Mərkəzi Park Rayonunun yaşayış massivinin ərazisində yaşıl zonalar - parklar və xiyabanlar nəzərdə tutulub. Onların arasında Dağdağan bağı da var. Vətəni Qarabağ olan dağdağan ağacı Azərbaycanın rəmzlərindən biridir. Prezident İlham Əliyev 2021-ci ilin mayında Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinə səfəri çərçivəsində Ağdam şəhərində dağdağan ağacı ekib. Dağdağan ağacları Ağ Şəhərə Qarabağdan gətirilib. Dövlətimizin başçısı bağın ərazisində dağdağan ağacı ekdi.

Son illər Bakı Ağ Şəhər həm də bir sıra yerli və beynəlxalq incəsənət ustalarının öz əsərlərini nümayiş etdirdiyi bir məkana çevrilib. Ağ şəhərin mərkəzi küçələrindən olan və inşası əsasən tamamlanmış Bulvar küçəsində yerli və xarici rəsamların incəsənət əsərləri quraşdırılıb.

Heykəltəraş Enrike Kabreranın "Böyük alma" əsəri onun ən mühüm sənət layihələrindən biridir. Nyu-Yorkda quraşdırılmış "Böyük alma" bu şəhərin rəmzinə təcəssüm etdirməklə onun sakinləri və qonaqları arasında çox məşhurdur. Bu əsərin ikincisi isə Bakı Ağ Şəhərdə sərgilənir.

Azərbaycan MAAS incəsənət qurumunun müasir üslubda hazırladığı hündürlüyü 4,2 metr olan "Əjdaha" heykəli 2024-cü ilin rəmzinə həsr olunub. Şərq təqviminə görə 2024-cü ilin rəmzi əjdahadır.

Cozef Klipskinin "Mütəfəkkir" əsəri müasir insanın texnoloji inkişaf dövrünü, ekoloji və global istiləşmə problemlərindən yaranan həyəcanlarını əks etdirir. Bürüncdən hazırlanmış heykəl artıq bütün dünyada sənətsevərlərin rəğbətini qazanıb. Heykəlin müəllifi 2014-cü ildə Bakının zəngin memarlığından, qədimliyin və müasirliyin vəhdətindən ilhamlanaraq Azərbaycanın paytaxtının gözəlliyini tərənnüm edən "Gözəl Bakı" əsərini də yaradıb.

Prezident İlham Əliyev tikintisi başa çatan Bakı Ağ Şəhər Ofis binası ilə də tanış olub. Binaların inşasına 2020-ci ildə başlanılıb, Azərbaycanın Vətən Müharibəsində Qələbəsinə və suverenliyinin bərpasına həsr olunub.

Binada dünyanın aparıcı memarlıq şirkətləri tərəfindən layihələndirilmiş müasir tikililərin maketləri təqdim olunur. Yeni binaların layihələndirilməsi zamanı Ağ Şəhərin ekoloji ənənələrinə və dünyanın müasir ekoloji tələblərinə uyğun olaraq yaşıl bina, enerjiden qənaətli istifadə prinsiplərinə və beynəlxalq qurumların sertifikatlarına uyğunlaşdırılmasının geniş istifadəsi qarşıya məqsəd qoyulub. Ofis binasının birinci mərtəbəsində işə obyektleri üçün sahələr ayrılıb.

Ofis binası ətraf mühitin mühafizəsi siyasətinə tam uyğundur və beynəlxalq ekoloji sertifikatlaşdırma təşkilatından (BREEAM) sertifikat alıb. "Ağ şəhər 2020 – Biznes Mərkəzi" 2014-cü ildə istifadəyə verilmiş birinci Bakı Ağ Şəhər ofis binasından sonra BREEAM ekoloji sertifikatı alan və yaşıl bina standartlarına uyğunluğu təsdiq olunan növbəti binaadır.

Qeyd edilib ki, 2030-cu ildən sonra dünya iqliminin temperaturunun 1,5 dərəcə artması proqnozu ilə əlaqədar müvafiq (CRREM) tələblərə uyğunluğu təmin etmək məqsədilə binanın damında günəş panellərinin quraşdırılması nəzərdə tutulub. Binada, eyni zamanda, Qarabağ atlarının dünyada təbliği məqsədilə İspaniyanın tanınmış "Lladro" şirkəti tərəfindən hazırlanmış Qarabağ atının farfordan stolüstü heykəli təqdim olunur. Bu heykəl məhdud kolleksiyadır və şirkətin 100-dən çox ölkəsində olan geniş şəbəkəsi vasitəsilə satışa çıxarılaçaq.

Diqqətə çatdırıldı ki, binada 150 ofis yerləşir. Biznes nümayəndələrinin yüksək səviyyədə fəaliyyət göstərmələri üçün burada hər cür şərait var. Binada informasiya texnologiyalarından dayanıqlı istifadə məqsədilə Data Center yaradılıb.

Binaların ətrafında əsaslı abadlıq və yaşıllaşdırma işləri həyata keçirilib, müasir infrastruktur yaradılıb, yerli iqlimə uyğunlaşdırılmış müxtəlif ağaclarla ibarət yaşıllıq zolağı salınıb, yaşı min ildən çox olan nadir zeytun ağacı ekilib.

Ərazidə qoyulmuş Qarabağ atı heykəli Qarabağ Atları Meydanında yerləşəcək "Qarabağ Atları" monumenti kompleksindəki 7 atdan biridir. Təməli dövlətimizin başçısı tərəfindən 2022-ci ilin dekabrında qoyulan kompleks Azərbaycanın Qarabağın 30 illik işğaldan azad edilməsi uğrunda Vətən müharibəsindəki Zəfərinə həsr edilib. Kompleksin yaradılması orijinal əsərləri ilə dünyada məşhur olan amerikalı heykəltəraş Robert Sammers tərəfindən həyata keçirilib.

Serok Barzanî pêşwaziya Berpîrsê Dezgeha Neteweyî ya Hewalgiriya Tirkîyeyê dike

Serok Barzanî pêşwaziya Berpîrsê Dezgeha Neteweyî ya Hewalgiriya Tirkîyeyê dike û hevahengiya navbera Herêma Kurdistanê û Tirkîyeyê ji bo parastina aramî û seqamgiriyê tekez dike.

Serok Mesûd Barzanî îro (Yekşem, 28.1.2024) li Pîrmamê pêwaziya Berpîrsê Dezgeha Neteweyî ya Hewalgiriya Tirkîyeyê

İbrahîm Kalin kir. Di wê hevdişinê de, her du aliyan dişin û nerînên xwe li ser rewşa siyasî û dawî pêşhatan li ser astê deverê û pîrsa gefên terorê li hev guhertin.

Her di wê hevdişinê de, tekez li ser peywendiyên navbera Herêma Kurdistanê û Tirkîyeyê û hevahengiyên ji bo parastina aramî û seqamgiriyê hat kirin.

Nêçîrvan Barzanî li ser rêkeftina Îraq û Amerîkayê daxuyanî da

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî rêkeftina di navbera Hikûmeta Federal a Îraqê û Hikûmeta Amerîkayê de bi başî nirxand.

Rêkeftin ji bo destpêkirina karê Komîteya Bilind a Leşkerî ya di navbera her du welatan de ye.

Serokatiya Herêma Kurdistanê li ser mijarê daxuyaniyeke nivîskî belav kir.

Di daxuyaniyê de hat gotin:

"Em bi başî rêkeftina di navbera Hikûmeta Federal a Îraqê û Hikûmeta Amerîkayê de dinirxînin ku ji bo destpêkirina karê Komîteya Bilind a Leşkerî (HMC) û pêşdebirina gotûbêjan li ser pêwendiyên dualî û paşeroja hevkarîyên hevbeş ên di warên siyasî, aborî û yên çandî de ye."

Wezaretê Parastinê ya Amerîkayê (Pentagon) ragihandibû ku ew dê di rojên pêş de bi Îraqê re dest bi civînên komîteya bilind a hevbeş bikin.

Serokatiya Herêma Kurdistanê herwiha got: "Herêma Kurdistanê piştevaniya ve

rêkeftinê dike û dê ji bo parastina aşî, ewlehî, aramî û serweriya welat û pêşxistina pêwendiyên li ser bingeha rêzgirtin, yekrêzî û berjewendiyên hevbeş alîkar be."

Amerîka û Îraq dê di rojên pêş de dest bi civînên komîteya bilind a hevbeş bikin û Pentagonê ragihand ku ji bo guhertina erkê Hevpeymanîya Navdewletî ya li Îraqê berrameyeye demkî tê danîn.

Mesrûr Barzanî: Îradeya gelê me ji hemû planan bihêztir e

"Herêma Kurdistanê wekî herêmeke xwedî statûya destûrî û yasayî ya Îraqê, her tim faktora aramî û ewlehiyê ya li herêmê û Îraqê bûye. Her tim hewl daye ku pêwendiyên baş ligel welatên cîran û civaka navdewletî re hebin. Armanca me ew e ku em pêwendiyên xwe yê derve û navneteweyî li ser bingeha berjewendî û rêzgirtinê pêş bixin û xurt bikin."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî herwiha anî ziman: "Divê berjewendiyên hevpar ên me yê li gel welatên herêmê û cîhanê li ber çavan bînin girtin û bînin parastin û rêz li serweriya Îraq û Herêma Kurdistanê bê girtin û neyê binpêkirin. Hikûmeta Herêma Kurdistanê di demên borî de rûbirûyê gelek krîzên siyasî, ewlehî, aborî û darayî bûye û aliyan neyar ji hewl dane ku rê li ber pêşketin, geşbûn û aramiya Kurdistanê bigirin. Bi îzna Xwedê em dê bi têkoşîna gelê Kurdistanê û Pêşmergeyên xwe yê qehreman hemû astengiyên derbas bikin ji ber ku îradeya mîletê me ji hemû planan bihêztir e. Ji bo wê jî em dê di bin ti zextan de dest ji mafên xwe bemedin."

Xalqımızın dəyərli oğlu, Laçınılmızın sevimlisi Məhəbbət Kazımovun vəfatından 10 il ötdü

LAÇINIM DEYƏN DİLİMİZİN BİRİ DƏ SUSDU!!!

Torpaq, yurd oğulları ilə boy atır böyüyür, elə oğulları ilə də birlikdə kiçilir, əzilir, asılır, əsr düşür, gül-lələnir.

Laçının, Kəlbəcərin-ümmilikdə Qarabağın işğalından sonra onlarla oğul və qızlarımız elə bu torpaqlara dönüzsüzlüyün qurbanı oldu, əsri

oldu, şəhidi oldu. İllərin üstünə il gəldikcə o torpaqlarda şaxələnen, qol-budaq atan, ədəbiyyat, musiqi ağacımız qol-qol, budaq-budaq kəsildi. Şamil Əsgəriylə, Ağa Laçınılısı ilə, Məhəbbəti ilə daha adını çəkmədiyim neçə sənətkarın ölmü ilə qol-budaq edildi zavallı yurdumun yurdsuz, didərgin, kimsəsiz övladları.

Hər bir itkisiylə bir boy kiçilən Laçınımız, Qubadlımız, Zəngilanımız, Kəlbəcərimiz və neçə-neçə rayonlarımız Məhəbbətin ölmü ilə yenə bir boy kiçildi, yenə musiqimizin bir şax qolu kəsildi. Sarı Aşığı, Hüseyin Kürdoğlusunu, Ağa Laçınılısı ilə dədələşən, zirvələşən "Laçınım" elə bu duaların narahat ruhu ilə beli bükülmüşdü. Bu gün isə Məhəbbət itkisi ilə Laçının beli bir az da büküldü. Gəncliyi o yurdlara bağlayan bir mənəvi körpü də od tutub yandı. Laçına, Qarabağa səsleyen nəğmə dilimizin, musiqi dilimizin biri də susdu.

Onunla ilk və son görüşümü heç vaxt unuda bilmirəm. Onu ilk dəfə acı və həsrət dolu "Laçınım"ı ilə tanıdım. O zaman universitetdə oxuyurdum, dəli-dolu, bir qədər də erköyün halım vardı. Bir toy məclisində zalın qulaq batırıcı səsinə qaçaraq foyədə oturub dostlarımla mübahisə edirdim. Birdən qeyri-ixtiyari olaraq hamımız

qalxıb zala keçdik. Bizi ora çəkən ruhi bir gerçəklik idimi, ya elə yurd yanğısı, vətən həsrəti idimi bilmədim...

Qapının ağzında heykəl kimi dayanıb Məhəbbətin içdən gələn yanğıyla oxuduğu "Laçınım" nəğməsini dinləyirdim. Musiqi bitdi, ama mən, hələ də acı və həsrət dolu, yanğılı sehrin əsarətində idim. Doluxmuş, kövrək bir halda yaxınlaşıb, sanki günah etmiş kimi əl uzatdım. Çox qısa bir dialoqumuz oldu. Bu

mənim onunla ilk və son görüşüm idi. Bir daha görüşə bilmədik. Ancaq bu

görüşdən sonra, o qısa görüşün şirinliyini və o zamanlar gəncliyimin yenilməz bir ruhu olsa belə, nə qədər aciz olduğumu anladığım məqamı unuda bilmədim.

Məhəbbət təkçə musiqimizin itkisi olmadı. Məhəbbət, Laçının qış yataqlarında qazma daxmada yaşayan və onun "Laçınımı" ilə təsəlli alan bir qocanın itkisidir. Məhəbbət, uçq-sökük qaçqın məktəbində yazısını dizinin üstündə yazan bir Laçınılı məktəblinin itkisidir. Məhəbbət, hər şeylə təmin olunmuş, yalnız "Laçınım" la o yurdu yuvanı xatırlayan bir zəngin zavallının itkisidir. Bir sözlə Məhəbbət musiqimizin deyil, təsəllimizin, tarixi yadaşımızın, yurd-yuvamızın, doğma Laçınınlının, Çormanın, Qarakeşişin, Əriklinin, Ağbulağın, Mişinin, Minkəndin, Kamalının, Çıraqlının, daha adını çəkmədiyim neçə-neçə Laçın kəndlərinin hər bir ailəsinin, hər bir "vətən" deyən dilin itkisidir, ağrısıdır. Məhəbbət, o yerlərdən gətirdiyimiz, mərdliyin, cəsəretin, insanpərvərliyin itkisidir.

"Elnən gələn qara günə təsəlli tez tapılar"- deyib bizim atalar. Amma bu itki bir elin-obanın, bir ölkənin itkisi ilə yanaşı fərdlərin qəbul etdiyi, öz baxış bucağına sığdırdığı və öz "mən" gözləri ilə görüb dəyərləndirdiyi, qəbul etdiyi şəxsi dərdi, şəxsi itkisidi. Bir doğmasının, əmisinin, dayısının qardaşının itkisidi.

Hərdən düşünürəm, bəlkə də onu Məhəbbət edən, musiqisi ilə yanaşı o böyük mənəvi dünyası, yüzlərlə müğəniyi olan ekranlarımızda barmaqla sayılan Kişilərdən biri olmasıydı. Heç kimə sir deyil ki, onda sənətindən də yüksəkdə dayanan bir kişi ləyaqəti, cəsəreti vardı. Ömrünü Azərbaycan musiqisinə həsr edən Məhəbbətə xalq məhəbbəti tükənmədi və bu gündən sonrada tükənməyəcək. Minlərin könüllü olaraq gəldiyi dəfn mərasimində ona olan tükənməz sevginin bir göstəricisi idi. Bu yazını yazanda onun televizyalarımızın birində sonuncu dəfə oxuduğu "Mirzə Hüseyin Seygahın" dinləyirdim. Səsindəki hüznü, ağrı mənə o qədər sirayət etdi ki xeyli lal dayanıb özümü inandırmağa çalışdım ki, bəli o daha aramızda yoxdu.

Bəli, o bir daha yuxularda gördüyü Laçına gedə bilməyəcək. Amma mən əminəm ki o cismən o torpaqlara dönməsədə ruhu indi həsrətiylə alışdığı Laçının qan çilənən səmasında Sarı Aşıq, Ağa Laçınılı, Hüseyin Kürdoğlu kimi sənətkarların, şairlərin, Soltan Bəyin, Xosrov Bəyin, Kamil Nəsimov kimi qəhrəmanların ruhuyla bir məqamdadır...

Ruhumuz o yerlərdə görüşənədək, ey xalqın Məhəbbəti!!!

Məhəbbət Laçının bir dənəsiydi..!!!

Dəyərli sənətkarımız Məhəbbət Kazımova ithaf edirəm.

Səsi dağ çayının şələləsiydi,
Oda yananların pərvanəsiydi.
Şirin ləhcəsiylə zəngülələri,
Məhəbbət Laçının bir dənəsiydi..!!!

Sinəsi sağalmaz vətən dağlıydı,
İfası üsyankar, hay - haraylıydı,
Şeirə, mugama elə bağlıydı,
Məhəbbət Laçının bir dənəsiydi..!!!

Özünü torpağa borclu sanırdı
Laçınım deyəndə alovlanırdı,
Vətən deyə, deyə necə yanırdı...
Məhəbbət Laçının bir dənəsiydi..!!!

Dünyanın varında yox idi gözü,
Məhəbbət, qürurun saxladı özü,
Yegane arzusu, tək birçə sözü –
Məhəbbət Laçının bir dənəsiydi..!!!

Solmaz Camalqızı

Yanvarın 27-si 2014-cü ildə Məhəbbət Kazımov haqq dünyasına qovuşduğu gündür. Məhəbbət həmişə xalqımızın qəlbində yaşayıb, yaşayaacaq və heç vaxt unudulmayacaq.

Nofəl Ədalət

LAÇINIM, LAÇINIM, VƏTƏNİM MƏNİM

Bəli, həyat öz axarı ilə davam edir. Kimi tez unudulur, kimi heç unudulmur. Bu gün 27.01.2014-cü ildə haqqın dərğahına qovuşan Məhəbbət Kazımovun vəfatından 9 il ötməsinə baxmayaraq Laçınım, Laçınım vətənim mənəm, bu mısralar Məhəbbət Kazımovun heyat fəlsəfidir hansı ki, bu fəlsəfəni və bu fəlsəfi məktəbi bütün laçınılılar deyil, Azərbaycan vətəndaşları, hətta dogma Laçından didərgin düşərək, Azərbaycanımızın başqa bölgələrində dünyaya göz açmış və Laçını yuxusunda görə bilməyən övladları, Məhəbbət Kazımovun "LAÇINIM, LAÇINIM, VƏTƏNİM MƏNİM" fəlsəfi mahnısı ilə, məktəbi ilə heç bir müəllimin, heç bir alimin öyrədə bilməyəcəyi bir sevgini, Vətən sevgisini elə ustalıqla, məlahətli səsi ilə həznlə, qüssə ilə, kədərlə kükrəyərək anlatmışdır ki, Məhəbbəti dinləyən, o dərəcə qulaq asan bütün auditoriyaya Vətən sevgisini elə aşılamişdır ki, Vətən sevgisi anlamını heç vaxt unutmadan Laçını elə tanıyırlar, elə sevmişlər ki, bəlkə də atalarının, babalarının Laçında keçirdikləri, gördükləri, eşitdikləri qəhrəman kürd xalqının qəhrəman oğulları Qaçaq Nəbidən, Sultan Bəyden, Xosrov Bəyden, babalarının at oynatdıqları oylaqlardan, laçının sıldırım qayalarından, ayaq dəyməz, əl çatmaz qarlı dağlarından danışsalar da Məhəbbət Kazımovun "LAÇINIM, LAÇINIM, VƏTƏNİM MƏNİM" fəlsəfi mahnısı ilə, məktəbi ilə onlara təsir edə bilməzdilər. Məhəbbət Kazımov LAÇINIM, LAÇINIM, LAÇINIM deyə deyə, Laçın həsrəti ilə nalə çəkə-çəkə, inildəyən əvəzsiz səsə malik olan, xalqın sevimlisi, gözəl müğənni Məhəbbət Kazımov Vətən-Laçın həsrəti ilə sevrələrinin ürəyini ölmü ilə közərdərək dünyasını dəyişdi. Məhəbbət Laçın həsrəti ilə dünyasını dəyişdi, Laçın Məhəbbətsiz qaldı. Bəli, Məhəbbəti sevrələr, Məhəbbət Kazımovun "LAÇINIM, LAÇINIM, VƏTƏNİM MƏNİM" fəlsəfi mahnısı ilə, məktəbi ilə qidalananlar, dərş alanlar onun dəfnində iştirak etdilər. O, ölümü ilə də xalqı birleşdirdi. Neçə-neçə küsülülər onun dəfnində barışdılar və Məhəbbətin yoxluğuna birgə fəryad edərək göz yaşını tökdülər. Bəli, Məhəbbət Kazımov öz mahnılarının sədaları altında, onu sevrələrin çiyində son mənzilə yola salındı. Allah qəni qəni rəhmət etsin, yeri cənnətlik olsun. Yaxınlarının başı sağ olsun, Allah səbr versin. Qoy xalqımız Məhəbbətin dəfn mərasimindəki kimi, umu-küsünü atıb hər zaman birgə olsunlar.

Tahir Süleyman

1905-06-cı illərdə erməni-müsəlman davasında kürd xalqının rolu

Əvvəli ötən saylarımızda HİCRİ 1323-cü (MİLADİ 1905-ci İL) TARİXDƏ TİFLİSDƏ BAŞ VERƏN ƏHVALATLAR HAQQINDA

Oktyabr ayında Tiflis şəhərində bayram münasibəti ilə camaat küçələrə gəzintiye çıxmışdı. Camaat kilsənin yanına çatanda birdən evlərin pəncərələrindən güllələr yağmağa başladı. Neçə adam bunun nəticəsində öldü və yaralandı.

Camaat erməni «Listok» qəzetxanasının yanına çatanda qəzetxananın otağından camaatın içərisinə bir bomba atdılar. Bundan başqa, gimnaziya tərəfdən də bir bomba atıldı. Camaat «Sobraniye» binasının yanından keçəndə bir bomba da oradan atdılar. Bu zaman üç rota rus qoşun dəstələri gəldi və başladı camaatla atışmağa. Bomba atılan evləri gülləbaran etdilər. Nəticədə otuz beş nəfər həlak oldu, on beş nəfər yaralandı.

Ə L A V Ə: Bu hadisələr cərəyan edən vaxt Batum tərəfdə neçə körpü partladı. Qoridə isə qoşunun toqquşması oldu.

Uzergət uyezində isə camaat rus kazaklarının üstünə bombalar atdılar. Nəticədə çoxlu kazaklar məhv oldu və yaralandı. Yuxarıda qeyd etdiyimiz hadisədən sonra Tiflis şəhərində yenidən dalbadal baş vermiş atışmalar zamanı otuz dörd nəfər həlak oldu, səksən bir nəfər yaralandı.

TİFLİS ŞƏHƏRİNDƏ ERMƏNİ-MÜSƏLMAN DAVASI

Dekabr ayında erməni tayfası yenə dinc dura bilməyib, hazırlıq gördükdən sonra qəflətən müsəlmanların üstünə hücum çəkdi. Müsəlmanların bu hücumdan xəbərləri olmadığından ermənilərə layiqli cavab vermək üçün yanlarında silah və sursat yox idi. Əhvalatdan xəbərdar olan gürcülər tüfəng və patronla müsəlmanlara kömək etdilər.

Müsəlmanlar tanınmış bir şəxsin imarətinə girərək evi özləri üçün səngərə çevirdilər və ermənilərlə atışmağa başladılar. Müsəlmanlar iki gecə-gündüz ermənilərlə atışdılar.

Tiflisdə baş verən bu əhvalatdan ətraf müsəlman kəndlərinin camaatı xəbərdar olan kimi min atlı cəm olub müsəlmanların köməyinə gəldilər. Namestnik kəndlərdən gələn köməkdən xəbərdar olub əmr verdi ki, atla şəhərə girmək qadağan olunsun. Odur ki, müsəlmanlar şəhərin ətrafından atlarını geri - kəndlərə qaytararaq özləri piyada Tiflis şəhərinə daxil oldular. Onlar salavat və nəre çəkərək ermənilərin üzərinə hücumla başladılar. Bir gecə-gündüz vuruşmadan sonra çoxlu erməni qırıldı. Qalanları isə qaçıb aradan çıxdılar.

1905-ci İLİN OKTYABR AYINDA BAKIDA BAŞ VERƏN ƏHVALAT

Padşahın şadlıq günündə rus və müsəlman camaatı «ura» deyə-deyə küçələri dolanır və türk dillərində şüarlar oxuya-oxuya küçələri dolanırdılar. Ruslar öz qırmızı bayraqlarını qoyub imperatorun şəkli ilə öz milli bayraqlarını götürüb dolanırdılar. Müsəlmanlar da onlara qarışıq qubernatorla birlikdə Böyük kilsəyə gəlib

dualar oxudular. Bundan sonra isə qubernator baş keşişlə birlikdə «Qasım bəy» məscidinə gəldilər.

Mir Möhsün Nəvvab

Orada da dualar oxudular.

Bu vaxt bərk yağış yağdığından camaat dağıldı. Bir dəstə kilsənin qabağından keçərkən gördülər ki, bir rus əlində qırmızı bayraq hündür bir yerə çıxaraq hökumətə qarşı nitq söyləyir. Camaat tökülüb onu tutdular və sonra döyüb öldürdülər. Divan da buna mane olmadı.

Yenə də 20 oktyabrda dövlətin ziddinə gedən camaat cəm olub istədilər ki, həbsxananı açaraq məhbusları azad etsinlər.

Rus qoşunu bunun qarşısını aldı. Toqquşma nəticəsində camaatdan on səkkiz nəfər yaralandı. Həmin gün Bibi- Heybət yolunda qırmızı bayraq qaldıranlarla milli bayraq daşıyanlar arasında bərk vuruşma və atışma oldu. Nəticədə bir adam öldü, iki nəfər isə yaralandı. Həmin hadisə haqqında erməni qəzetləri yazırdı ki, bu toqquşmada yüz nəfər erməni ölüb.

21 oktyabrda bir dəstə rus kazakları öz əziz günləri münasibətilə əllərində padşahın şəkli küçə ilə hərəkət edirdilər. Ruslar Mirzəyans adlı varlı və mənəb sahibi erməninin evinin qabağından keçəndə həmin evdən kazakların üstünə güllə atdılar. Həmin saat kazaklar evi mühasirəyə aldılar və hər tərəfdən neft töküldülər. Ev yanib külə döndü. Kazaklar yanğıın söndürən müvəkilləri də evi söndürməyə qoymadılar. Ev alışıb yanarkən yel vurub qonşu erməni evlərinə də od saldı. Bunun nəticəsində də bütün evlər yandı.

Həmin əhvalatdan sonra rus kazak dəstəsi ermənilərin dükənlərinə hücum çəkərək talan və tarac etdilər. Sonra isə kazaklar erməni varlıları olan Lalayevin, Kələntərovun dükənlərinin əmlakını, eləcə də Tağızadənin dükənlərini icarəyə götürmüş ermənilərin mallarını və əşyalarını talan etdilər. Bu toqquşmada ölənlərin və yaralananların sayı qırx nəfərə çat-

mışdı. Onun da əksəriyyəti erməni idi. Bu əhvalatdan sonra qubernatorun əmri ilə rus kazakları erməni küçələrindən köçürülərək müsəlman məhəllələrində yerləşdirildi.

Oktyabrın 23-də ruslar qubernatorun iqamətgahında məsləhət toplantısı keçirildilər. Bu toplantıda ermənilərdən başqa, bütün millətlərin nümayəndələri iştirak edirdilər. Toplantıya ermənilər özləri gəlməmişdilər. Məsləhətdən sonra kazaklar gəlib qubernatorun erməniləri cəzalandırmağa icazə verməsini xahiş etdilər. Qubernator onları sakitləşdirdi.

Bir az keçdikdən sonra yenə bir dəstə kazak padşahın övretinin şəklini millət bayrağı ilə birlikdə əllərinə götürüb küçə-bazarı gəzməyə çıxdılar. Onlar erməni məhəlləsinə gəlib çatanda yenə onların üstünə evlərin birindən güllə atdılar. Güllə atılan ev erməni tərəfindən icarəyə götürülmüş müsəlman evi idi.

Dərhal kazaklar həmin evi gülləbaran edərək ermənilərin evlərini yandırmağa başladılar. Bu hadisədə öldürülənlərin və yananların sayı on altı nəfər olmuşdu. Yaralananların miqdarı isə məlum deyildi. Yenə həmin günün gecəsi atışmalar oldu. Bir erməni evi yandırıldı.

Oktyabr ayında baş vermiş toqquşmalarda əlli yeddi nəfər adam öldürülmüşdür ki, bunlardan əlli biri erməni, biri rus, biri gürcü, biri yəhudi, ikisi isə müsəlman idi.

Yaralananların sayı isə 59 nəfər idi. Onlardan 38 nəfəri erməni, 14-ü rus, biri yəhudi, biri nemes, 4 nəfəri müsəlman və biri nə millət olduğu məlum

olmadı. Yandırılmış evlərin miqdarı isə 28 ədəd idi. Onlardan 24-ü erməni, biri rus, biri isə müsəlman evi idi. Bunlarla yanaşı, iki şəhər budkası da yandırılmışdı. İğtişələr zamanı dəyən zərərin miqdarı məlum olmamışdır. Bu iğtişəyə və xəsarətə erməni tayfası bais olmuşdur.

RAMAZAN AYINDA (15 noyabr) ŞUŞA ŞƏHƏRİNDƏ BAŞ VERMİŞ ƏHVALAT

Məsumovlardan olan bir erməni

öldürülmüşdü. Ermənilər bu ölüm hadisəsinin izini qəsdən gətirib müsəlman bazarına çıxardılar və onu müsəlmanlar öldürdüyünü söylədilər. Odur ki, divan əhli müsəlmanlar arasında axtarış aparmağa başladı. Müsəlmanlar bildirdilər ki, biz heç vaxt belə namərdliyə yol vermərik. Bunu ermənilərin özləri edib bizim üstümüzə yığırlar ki, müsəlmanları müqəssir etsinlər.

Xüləsə, çox çəkişmələrdən sonra ermənilərin sakitləşdirilməsindən ötrü divan bir dəstə atlı kazak və bir dəstə piyada götürüb qubernatorla birlikdə müsəlman meydanına gəldilər. Qubernator bir kağız oxuyaraq bildirdi ki, sərdarın hökmünə əsasən gərək ölən erməninin meyidini verəsiniz. Əgər onun meyidi verilməsə bu Şeytan-bazar adlanan dükənlərdən gərək bir neçə yüz manat pul toplayıb o ölən erməninin külfətinə verəsiniz.

Bir-iki gündən sonra rus qoşunu yenə gəlib o qərarla müsəlman bazarından keçdi. Qubernator müsəlmanlarla yumşaq rəftar edirdi, cənab qazi və əyanlarla xoş davranırdı.

Ramazan ayının 18-ci günü qubernator belə məsləhət gördü ki, müsəlman əhli dükən-bazarı bağlayıb toy və musiqi çala-çala padşahın fərmanı oxunacaq böyük bir yerə gəlsinlər. Müsəlmanlar cavab verdilər ki, bu günlər bizim əziz və təziyə günlərimizdir. Odur ki, musiqi və toy çalmaq olmaz. Özümüz isə toplaşib oraya gələ bilərik. Danışığa əsasən müsəlmanlar dükən-bazarı bağlayıb böyük bir izdihamla, şahın iki şəkli və on bayraq əllərində bazardan keçərək divanxananın qabağına gəldilər və əyanlar da gəlib bağda qərar tutdular.

Qubernator böyük çinovniklərlə müsəlmanların toplaşdığı yerə gəldilər. Kilsənin ətrafı kiçik olduğundan qubernator alimlər və əyanlarla birlikdə su anbarının üstünə gəldilər. Bura həm də hündür idi. Camaat isə əllərində bayraqlar və padşahın şəkilləri anbarın qabaq tərəfinə yığışdılar. Hər tərəf camaatla dolu idi.

Camaatın gurultusundan qulaq tutulurdu. Bir atlı kazak dəstəsi gəlib bir tərəfdə səf çəkib durmuşdu. Bu qədər camaatın içində vurtut beş nəfər erməni var idi. Onlardan biri qubernatorun yanında, dörd nəfəri isə kilsənin qabağına dayanmışdı. Onların birisinin adı Amrimov Mikit idi. Mən onu yanıma çağırıb dedim:

- Baron Mikit! Bu nə fitnə-fəsad, xəsarət və mərdüməzarlıqdır ki, erməni tayfası dünyaya salıb?

Xalqın rahatlığını kəsiblər. Onlar bu qədər tökülən nahaq qanlara, yanan mülklərə və qarət edilən mallara bais oldular. Mikit cavab verdi ki, Allah-təala belə işlərə bais olan kəslərə və cahil nadanlara qənim olsun.

Biz özümüz də mat qalmışıq, bilmirik nə çarə edək. Abrımız töküldü, etibarımız kəsildi, mal və mülkümüz isə yandırıldı və talan edildi.

Ardı var

Səhifəni Hazırladı: Tahir Süleyman

KÜRD ƏDİBLƏRİ HAQQINDA ARAŞDIRMALAR

Əbdürrəhman Həjarın

yaradıcılığına qısa bir baxış

Dünya ədəbiyyatında çox az yaradıcı şəxsiyyət tapılar ki, öz milli psixologiyasını, xalqının yaşam tərzini əsərlərində əks etdirməsin. Böyük mütəfəkkirlər daim ümumbəşəri ideyalarla yanaşı xalqının sivil, demokratik və azad yaşamasını da diqqət mərkəzində saxlamış və bu istiqamətdə mübarizələrini aparmışlar.

Bu qəbil mütəfəkkirlərdən biri 20-ci yüzildə şərqi ədəbiyyatına meteor kimi daxil olan, milli və azad fikirlərinə görə daim təqib olunan, ömrünü sürgünlərdə yaşayan böyük kürd şairi Əbdürrəhman Şərəfkəndi Həjardır.

Həjar dünyəvi baxışı olan, milli və dünyəvi fikirlərin məğzinə dayanan, ondan qaynaqlanan, hər iki baxışı özündə əks etdirən bir sənətkardır. Onun əsərləri nə qədər millidirsə, bir o qədər də dünyəvidir və ya nə qədər dünyəvidirsə, bir o qədər də millidir.

Həjar ömrünü sürgünlərdə, həbslərdə keçirsə də yaradıcılıq istiqamətini dəyişməmiş, daha da cəsarətlə əsərlərini qələmə almış və acı gerçəklikləri söyləmiş, arzularını dilə gətirmişdir. Şairin 1957-ci ildə Suriyada mühacirətdə qələmə aldığı "Mən və bülbül" poemasında söylədiyi aşağıdakı fikirlər onun nə qədər mübariz bir şəxsiyyət olduğunu ortaya qoyur:

**Tikanlı tikəyəm, məni yeyənin
Gözündən çıxaram açıq-aşkara.
Qanıma susayıb qan eyləyənin,
Bir gün taleyini eylərəm qara.
və yaxud**

**Tülküyə döndərdim pələngi,şiri,
İndi tülkülərmi yeyəcək məni?**

Artıq bu poemanı oxuyanda şairin hansı mübarizə meydanında olduğu göz önündə sərgilənir.

Vətən hər bir sənətkarın dilində müqəddəs bir məkandır. Hər bir sənətkar onu vəsf etməklə, söz gülüstanının min rəg calarından naxış vurub bəzəməklə vətən sevgisini dilə gətirir. Həjarda "Vətənim Kürdüstan" deyərək söyləyir:

**Cahan olsa bir gözəllik ağacı,
Hər diyarın gövdə budaq sanaram.
Bu ağacın başındakı gül tacı
Sənsən, - deyib eşqin ilə yanaram.**

Heç bir rəsmi məktəbdə təhsil almayan, Rza şahın hakimiyyəti illərində İranda qeyri dildə şeir yazmaq qadağan olduğu bir vaxtda doğma Kürd dilində möhtəşəm əsərlər yaradan Həjar, həmçinin maarifçi ideaları ilə də seçilir. Xatırladım ki, Həjar Ərəb və Fars dillərində mükəmməl bilsə də əsasən Kürd dilində yazıb yaratmışdır.

Həjar elmin, siyasi mübarizənin önəmli olduğunu göstərməklə yanaşı, kortəbii inqilabın deyil, savadlı idarəçiliyin önəmini açıq şəkildə göstərirdi. Müəllif "Laylay" adlı mənzuməsində azad yaşamın yolunu bu cür dəyərləndirir və təbliğ edir:

**İstəmirsən əgər yadlara olasan qul,
Azadlığın yolunu sənə göstərim, oğul.
Günün qara keçsə də, əzizim, get məktəbə.
Təhsilsiz bəşər çətin yetər mətləbə.**

Təhsilsiz insanın bəlalərini öncədən görən, yalnız atası Hacı Molla Məhəmməddən dini təhsil alan Həjar böyük bir pedoqoq, əvəzsiz müəllim olduğu da ortadadır.

Həjar kimi şəxsiyyətlər dünyaya az-az

gəlir ki, onları da zaman doğru anlaya bilmir. Lakin onlar nə qədər əzab içində yaşasalar da öz haqq yollarından dönmürlər.

Milli adət-ənənələri əks etdirən şeirləri, poema və pyesləri bir bədii əsər olmaqla yanaşı fundamental bir tədqiqat əsəridir. Kürd xalqının milli etnoqrafiyası-adət-ənənələri, yaşam tərzləri, mərasimləri bu əsərlərdə orijinal bir şəkildə

sərgilənir.

Şairin bu qəbil əsərlərini humanitar elmlərin müxtəlif sahələrinə aid etmək olar. Burada, tarix, ədəbiyyat, incəsənət-musiqi və.s. sahələrin bədii ifadəsi içində, elmi tədqiqatı da görürük. Müəllif şərqi və qərb ictimai fikirlərinin müsbət dəyərlərindən də yan keçmir, yaradıcılığında onları da bədii bir dildə ustalıqla əks etdirir. Həjar söz boyası ilə rəsm cızan unikal şəxsiyyətdir. Şərqi ədəbiyyatına nəzər yetirsək yallı rəqsini tərənnüm etmədən və onun incəliyini sərgiləyən onlarla sənətkar görə bilirik. Lakin, əminliklə deyə bilərəm ki, bu sənətkarların heç biri yallı rəqsini Həjar qədər incəliklə təsvir edə bilməyib. Azərbaycanda mühacir ömrü yaşamış tədqiqatçı alim Rəhim Qazinin təbircə desək "Yallı heç bir sənətkar tərəfindən Həjar qədər canlı və incəliklə göstərilməyib"

İnsanı daima öz ağışında saxlayan bir hiss mövcuddur ki, ona hər bir fərd ehtiyac duyur. Bu hiss doğurduğu sevinci də, kədəri də ömrü boyu şirin xatirə kimi qoruyur. Adi insanlardan fərqli olaraq, şairlər bu hissini təzahürünü poeziyaya gətirir və bu sirlə-sehirlə dünyanın möcüzələrini sözün möcüzəli qanadı ilə aca bilir.

Nəzərə alsaq ki, məhəbbət, sevgi adlandırdığımız hiss cinsi-heyvani hissələrdən doğulmur, onun başlıca mayası təmiz və pak niyyətdən doğulub, onda məhəbbət poeziyasının da nurdan və paklıqdan doğulduğunu qəbul etmiş olarıq. Bu baxımdan kürd ədəbiyyatının görkəmli siması olan Həjar poeziyasını insanlıq mayası adlandırmaq olar.

**Gəl yenə çəməninin seyrinə çıxaq,
Gözümüz qəlbimiz danışsın ancaq.
Bizi gören olar - demə, sevgilim.
Dünyada sevilmək sevmək qalacaq.**

Həjarın şeirlərindəki orijinallıq şairin qəlb dünyasını tam açıqlığı ilə əks etdirir. Şair heç nədən çəkinməyərək sevgilisi qarşısında hər şeyini qurban verməyə

hazır dayanır:

**Ey bədirlənmiş hilal, baxma
yaşın on dörddü,
Olaram gözlərinə min dəfə
qurban doymaz.**

Şairin lirik şeirlərində bir ağrı, həsrət sezilməkdədir, həsrət günəşi parlamadadır. Hər bir şairin qəlbine doğma olan hicran ağrısı, sanki Həjarın yaradıcılığında daha çox qol-qanad açıb. Rübailərinin böyük əksəriyyətində hicran yanğısı qabarıq şəkildə görünməkdədir.

**Üzündən utanar bağların gülü,
Bənövşə dayanır boynu bükülü,
Dilim çox arzular dil busasini,
Fəqət tükənmir hicran nisgili**

**Göz dikdim yollara gözüm göyərdir
Kainat elə bil sükuta daldı,
Üfüqdə bir ulduz titrədi birdən,
Onun da qəlbini min həsrət aldı.**

Həjar sevdiyi qadını ilahiləşdirməyə də, onun qarşısında aciz olduğunu etiraf edir. Şairin bu etirafı acizlikdən deyil, o, böyük bir gözəlliyin vəsfini qəlbimizdə canlandırır.

**Dilim dodağının vəsfində aciz...
və yaxud**

Acizəm yanağın vəsfində aciz...

Şair vəsf etdiyi gözəli sonuncu məqama qədər vəsf edir ki, bundan o yana vəsf etməyin qarşısında acizdir.

Şairin lirik şeirlərindəki bədii bənzətmələrin bir qismi xalq deyimlərindən gəlsə də, bu bənzətmələr Həjar qələmində daha orijinal şəkil alır. Bu da söylənilmiş fikirlərin təkrarı deyil, yeni deyim tərzini kimi ortaya çıxır.

**Duz səpdi yarama, dodağı duzlu,
Yaralı buz istər, ürəyi buzlu.**

Beytin hər iki misrasının birinci tərəfində işlənən "duz səpdi yarama", "Yaralı buz istər" məcazi xalq deyimləri; ikinci tərəfdə işlənilən dodağı duzlu", "Ürəyi buzlu" məcazları ilə yeni məzmun qazanır. Bu da şairin təxəyyülündən qopan, yeni məna, məzmun daşıyan kamil misralardır.

Sevgisiz şair sözü, dil açmayan körpəyə bənzər ki, onu nə anlamaq, nə də kimlərsə anlatmaq olur. Məhəbbət lirikası tanrının insana bəxş etdiyi, insan üçün ilahi nemət olan sevginin dilidir.

Bunun əzabları nə qədər çox olsa şair ilhamına o qədər işıq salar. Bu səbəbdəndir ki, Həjar şeiri yenilməzliyi ilə seçilir.

Uzun illər sürgündə, vətəmindən uzaq yaşayan şairin ürək dili ilə qələmə aldığı əsərləri hicran ağrısına, onun əzablarına sinə gərir. "Əqidəni edam etmək olmaz" deyən bu bəşəri sənətkar, ölməz söz ustası bəşəriyyətin mayası olan sevginin də edamını mümkünsüz sayır.

**Kirpiyin ləşkərin nizamla gəldi,
Könül qarətinə ilhamla gəldi,
Sevindim yarına qəsd eleyirsən
Gözümdən dup-duru bir damla gəldi.**

Səhifəni hazırladı: Nofəl Ədalət

Yunus Rauf Dildari

Çox erkən dünyasını dəyişən, buna baxmayaraq önəmli əsərləri ilə kürd ədəbiyyatında yeri olan Yunus Rauf 20 fevral 1918-ci ildə Şərqi Kürdüstanın Köysancaq şəhərində dünyaya gəlib. İbtidai təhsilini Ronyada, orta məktəbi Həvələrdə bitirən Yunus Rauf Təhsilini Bağdad unversitetinin hüquq fakültəsində davam etdirmişdir.

Unveristetini bitirdikdən sonra İraqın müxtəlif şəhərlərində ixtisası üzrə çalışan Yunus Rauf bu dövrdə kürd ədəbiyyatı ilə yaxından tanış olur. Hacı Qədri Koyi, Bekəs, Pirmərd, Kurdi və s. kimi önəmli yazarların yaradıcılığını dərinləndirən şairin ilk şeiri 1935-ci ildə Dildari təxəllüsü ilə "Ronabi" dərgisində nəşr edilir.

O dövrdə İraqda başlayan etiraz dalğasına qoşulan Yunus Rauf Dildari "Hiva" partiyasının yaradılmasında yaxından iştirak edir. 1940-cı ildə təhsilini davam etdirən Dildari siyasi fəaliyyətini də genişləndirir.

Qazi Məhəmmədin rəhbərliyi ilə 1946-cı ildə mərkəzi Mahabbət olmaqla elan edilən Kürdüstan Demokratik Respublikasının dövlət himninin müəllifi olması, Dildarini kürd ictimai və siyasi fikrində, eləcə də ümumdünya kürdləri arasında daha sevilən edirdi.

Bu himn hələ də kürdlər arasında ulusal marş olaraq qəbul edilir və hal-hazırda şimali İraq Kürdüstan Muxtariyyətinin rəsmi himnidir.

Ömrünün yarısını kürdlərin azadlıq ideyalarına həsr edən və hər cür mübarizə yolunu sınayan Yunus Rauf Dildari ömrünün bahar çağında 1948-ci ildə 30 yaşında əbədiyyətə qovuşur. Özündən sonra qalan ideyaları və əsərləri, xüsusi ilə haqqında söz açdığımız "Ey rəqib" marşı onun əbədi yaşarlığının əsasını təşkil edir.

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN “ŞƏRƏFNAMƏ” ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

(Əvvəli ötən sayımızda)

Bidlis əmirliyinin Şərəf xan dövrünü tədqiq edərkən «Şərəfnamə» ilə digər mənbə və tədqiqat əsərləri arasında müəyyən uyğunsuzluğa təsadüf olundu. Məsələn, «Qamus»un müəllifi Şəms Sami düzgün olaraq Şərəf xanın əvvəl I Sultan Səlimə, sonra I Şah İsmayıl Səfəviyə, 1532-ci ildə isə Sultan Süleyman Qaziyə tabe olduğunu irəli sürmüşdür (81, 1239).

Yuxarıda qeyd edildiyi kimi, istər «Şərəfnamə», istərsə də digər mənbələrdə Şərəf xanın əvvəl I Şah İsmayıl Səfəviyə, sonra I Sultan Səlimə və sultan Süleyman Qaziyə, ömrünün sonunda isə I Şah Təhmasibə tabe olduğu qeyd edilmişdir.

Qazi Əhməd Qəzvini 1531-ci il hadisələrindən bəhs edərək yazır: «Ölmə Təkəlu Diyarbəkirin bəylərbəyisi Fil paşa ilə şah divanxanasına çoxlu bac verən Bidlis və İmadıyyə hakimi Şərəf xan üzərinə hücum etdi» (101, 286). Qunabadi göstərir ki: «Səfəvi sülaləsinə tabe olub, hər il böyük hədiyyələrlə xəzinəyə xərac verən Şərəf xan Kürd Ölmə ilə Fil paşanın hücumunu şaha xəbər verdi» (113, 294).

Bidlisinin müasirləri olan bu müəlliflərin yazdıqlarından belə bir nəticə çıxır ki, Şərəf xan Ölmə ilə Fil paşanın hücumundan əvvəl Səfəvilər sarayına tabe olmuşdur. Halbuki, Bidlisi qeyd edir ki, «Fil Yaqubun başçılığı ilə 30 min nəfərlik ordunun Bidlis üzərinə gəlməsi xəbəri Şərəf xanı çox narahat etdiyindən o, Sultan sarayına çoxlu hədiyyələr göndərərək, öz itaətkarlığını bildirsə də, bir nəticə olmadı» (76, 423).

Beləliklə, «Şərəfnamə» müəllifinin yazdığından aydın olur ki, Şərəf xan düşmən təhlükəsinə məruz qalana qədər tərəddüdü halda olsa da, osmanlılara tabe olmuşdur. Lakin o, osmanlıların təhlükəsinə məruz qaldıqda Şah Təhmasibə müraciət etmiş və Səfəvilər dövlətinə tabe olduğunu bildirmişdir.

Bidlisi öz əsərində bu məsələnin izahına geniş yer verərək göstərmişdir ki: «Ölmə Təkəlu Şərəf xan ilə olan düşmənçiliyinə görə Sultan Süleyman Qazini onun ələhinə qaldırmışdır» (76, 420-424).

Beləliklə də, Kürd əmirliklərinin tarixi üçün yeganə mənbə olan «Şərəfnamə»nin verdiyi məlumatı əsasən doğru və düzgün hesab etmək lazımdır. Fric «Şərəfnamə»yə istinadən Bidlis əmirliyinin tarixini yazaraq göstərmişdir ki, Şərəf xanın ölümündən (1533-cü il) sonra I Şah İsmayıl Səfəvi Kürdüstan bəylərbəyliyinə Çolaq Xalidi təyin etdi. (97, 368). Halbuki, Bidlisi qeyd edir ki, vaxtı ilə Şah İsmayıl Səfəvi Çolaq Xalidi 1512-ci ildə Kürdüstan bəylərbəyisi təyin etmişdi (76, 435). Fric burada nəinki, təkcə «Şərəfnamə»dəki hadisəni düzgün tədqiq etməmişdir, o, həm də Şah İsmayıl ilə Şərəf xanın ölümü arasındakı fərqi unutmuşdur. Çünki Şah İsmayıl Səfəvi 1524-cü ildə, lakin Şərəf xan isə 1533-cü ildə ölmüşdür. Həmin müəllif Şərəf xanın oğlu Şəmsəddinin evlənmə hadisəsini də mənbəyə əsasən düzgün qeyd etməmişdir. O, yazır ki, Şərəf xanın Sasunlu Əli bəyin qızından Əmir Şəmsəddin adlı yalnız bir oğlu var idi. Sonra müəllif qeyd edir: «Bu uşaq axırda Hezolu⁵⁰ Əli bəyin (Sasunlu Əli bəy-Ş.M.) qızı ilə evləndi» (97, 368).

«Şərəfnamə»də göstərilir ki, Şərəf xanın yeganə oğlu Əmir Şəmsəddin Sasunlu Əli bəyin qızından olmuşdur. Şərəf xan Hezolu Məhəmməd bəyin qızını həmin oğlu üçün almışdır (76, 434). Beləliklə, «Kürdlər» kitabındakı izahatla həmin kitabın müəllifinin istinad etdiyi mənbə arasında uyğunsuzluq aşkara çıxır.

Dövrün bütün mənbələrində Səfəvilərin hakimiyyətə keçməsinə kömək edən Təkəluların türkmən olduqları göstərilmişdir (59, 125). Lakin «Azərbaycan tarixi» kitabında 1531-ci ildə köçəri Kürd əmirlərindən Ulamə bəy (Ölmə-Ş.M.) adlı bir nəfərin Təbrizdə Şah Təhmasib ələhinə üsyan qaldırdığı göstərilir (34, 251). Mənbələrə istinadən Ölmə Təkəlunun Kürd əmiri qeyd edilməsini əsasən düzgün hesab etmək olmaz.

Bidlis əmirliyinin Şərəf xandan sonrakı tarixi oğlu Əmir Şəmsəddin ilə başlanır. Lakin onun hökmdarlığı çox davam etmədi. Bidlisi göstərir ki: «Əmir Şəmsəddin əvvəl atasının yerində Bidlis hökmdarı oldu, lakin az sonra Sultan Süleyman Qazinin mərhəmətsizliyi nəticəsində öz vətəninə tərk etdi» (76, 438).

«Münşaat Səlatin» əsərində həmin dövrdə Bidlis və Əxlat nahiyələrində baş verən hadisələrdən geniş bəhs edilir. Orada göstərilir ki: «1535-ci ildə Bidlis qalası alındı və Qazi Qran bəy o qalada oturdu... həmin ildə Ulamə

(Ölmə) paşa Əxlat nahiyəsini də tələb edərək, oraya məktub göndərdi. Bidlis hakimi Şəmsəddinin anası qalaların açarını gətirib ona verdi» (98, 596).

Katib Çələbi yazır ki, «Sultan Süleyman zamanında Kürd vilayətlərindən biri olan Əxlat alındı» (103, 696).

Beləliklə, Bidlis əmirliyinin 1535-ci ildə əsil varislərinin ixtiyarından çıxması və Osmanlı hökumətinin bir vilayətinə çevrilməsi haqqında «Şərəfnamə» və digər mənbələrdə məlumat mövcuddur. Həmin əmirlik 43 il (1535-1578) yadellilərin əlində qalmış və 1578-ci ildə III Sultan Murad xan zamanında «Şərəfnamə»nin müəllifi Şərəf xan Bidlisiyə qaytarılmışdır. Bidlis əmirliyinin həmin dövr siyasi tarixi çox ağır və dözülməz olmuşdur. Bidlis və ona tabe olan Əxlat, Muş və Xnos nahiyələri Qızılbaşlar və hətta Şəmsəddin Bidlisinin özü tərəfindən dəfələrlə qarət edilmişdir (83, 58).

Şərəf xan Bidlisi yazır ki, o, son vaxtlarda «Şərəfnamə» əsəri üzərində işlədiyi üçün oğlu Şəmsəddin bəyin xeyrinə olaraq əmirlik vəzifəsindən əl çəkmişdir (76, 456; 97, 38). Beləliklə də 1588-1596-cı illərdə Şərəf xan Bidlisinin oğlu Şəmsəddin bəyin Bidlis əmiri olması haqqında «Şərəfnamə»də məlumat vardır. Lakin ondan sonrakı Bidlis hökmdarlarının tarixinə və həm də Şərəf xan Bidlisinin başqa varislərinə aid məlumat biz yalnız digər mənbələrdə təsadüf edirik. Çünki Bidlisi öz əsərində yalnız böyük oğlu Şəmsəddin bəyin adını qeyd etmişdir.

1605-1606-cı illərin tarixi hadisəsindən bəhs edən İskəndər bəy Münşi yazır: «Bir neçə nəfər kürd əmiri I Şah Abbas sarayına gəlmiş və Səfəvilərə tabe olmuşlar. Müəllif göstərir ki, Bidlis hakimi Ziyaəddin xan Şərəf xan oğlu da şah tərəfindən mükafatlandırıldı və öz əmirliyinə getməsinə icazə verildi» (47, 721).

Cəlaləddin Məhəmməd Münaccim Yəzdi özünün «Tarixi Abbasi» adlı əsərində 1608-ci il hadisələrindən bəhs edərək yazır: «1608-ci ildə Şərəf xan oğlu Aydın bəyin başçılığı ilə bir dəstə Kürdü Naxçıvanı qarət etmək məqsədilə ora göndərir, lakin onlar buna müvəffəq olmadılar» (57, 278). Şübhəsiz ki, Aydın bəy, Şərəf xan Bidlisinin Naxçıvan hakimi olduğu zaman o nahiyə ilə tanış olmuş və ona görə də Naxçıvana basqın edən Kürdlərin başçılığı vəzifəsinin Osmanlı sultanı tərəfindən ona tapşırıldığını güman etmək olar.

Beləliklə, mənbələrdəki məlumatla əsasən Şərəf xan Bidlisinin qeyd etdiyi oğlu Şəmsəddin bəydən başqa, Ziyaəddin xan və Aydın bəy adlı iki oğlunun olduğu da məlum oldu. İskəndər bəy Münşi 1617-ci ildə Van valisi Təkəlu paşanın (Məhəmməd paşa da deyilirdi) 12 min Kürd döyüşçüsü ilə Azərbaycan üzərinə basqın etməsini qeyd edir. O, göstərir ki: «Kürd əmirlərindən Bidlis hakimi Ziyaəddin xan Şərəf xan oğlu paşanın fikri ilə razılaşmadı və icazə almadan öz əmirliyinə qayıtdı» (47, 923; 69, 210).

Bundan sonra Kürdüstana səyahət edən və Bidlis əmiri ilə şəxsən görüşən fransız səyyahı Jan Batist Taverinyenin «Səfərnaməyə Taverniye» adlı əsərində Bidlis əmirliyi haqqındakı məlumatına təsadüf olunur. O, Bidlis əmiri ilə görüşməsindən, ona hədiyyə verib hədiyyə almasından, əmir ilə birlikdə qəhvə içməsindən ətraflı bəhs etmişdir (73, 280). Lakin müəllif həmin dövrdə (1632-1666), yəni Bidlis əmirliyinə səfər etdiyi zaman oradakı hökmdarın adını qeyd etməmişdir. Biz bu haqda daha ətraflı məlumat XVII əsrin türk səyyahı Övliya Çələbinin əsərində təsadüf edirik. Həmin müəllifin yazdığına görə XVII əsrin ortalarında Bidlis əmirliyində hökmdar Əbdal xan olmuşdur. Həmin müəllif Van valisi Əhməd paşa tərəfindən Bidlis əmiri Əbdal xanın bütün əmlakı və ev əşyasının müsadirə olunmasında şəxsən iştirak etmiş və o haqda maraqlı məlumat vermişdir (48, 219).

Müasir tədqiqatçılardan Məhəmməd Mərdux qeyd edir ki, 1833-cü ildə Bidlis əmiri Şərəf xan Türkiyə ələhinə böyük bir üsyana başlayaraq, müstəqillik tələb edirdi (114, 6).

V.Nikitin göstərir ki, XVI-XVII və XVIII əsrlərdə Bidlis əmirliyi bəzən Osmanlı hökumətinə tabe olmurdu. Belə ki, XIX əsrin ortalarında Türkiyə hökuməti kürd əmirliklərini tamamilə ləğv etmək istədikdə o, əvvəl (1849-cu ildə) Bidlis əmiri Şərəf bəyi Konstantinopola apardı və sonra Bidlis əmirliyini Türkiyəyə tabe etdi (23, 248). Sonrakı tədqiqatçıların yazdıqlarına əsasən həmin il qədər Bidlis əmirliyi yarımmüstəqil halda Şərəf xan Bidlisinin xələfləri tərəfindən idarə olmuşdur.

Biz həmin əmirliyin son tarixi haqqında məlumatı əsasən Məhəmməd Mərduxun əsərində görə bilərək. O,

göstərir ki, 1913-14-cü illərdə Bidlis vilayətində Molla Səlim və Şihabəddinin başçılığı ilə Türkiyə ələhinə böyük bir üsyan başlandı... Lakin türk silahlı qüvvələri üsyanı boğdu. Molla Səlim Bidlisdə olan rus konsulluğuna pənah apardı. Dünya müharibəsi başlanan zaman türk qüvvələri fürsət əldə edib. Konsulluğu qarət etdilər və Molla Səlim dara çəkildi (114, 9).

Beləliklə, başqa kürd əmirliklərinin tarixi kimi Bidlis əmirliyinin də siyasi tarixi əsrlər boyu müstəqillik uğrunda gedən mübarizə tarixindən ibarət olmuşdur. Şübhəsiz ki, bu ağır mübarizə və müharibələr Bidlis əmirliyində yaşayan zəhmətkeşlərin maddi həyat şəraitini ağırlaşdıran və onun müstəqil inkişafına mane olan əsas amillərdən biridir. Buna görə də, digər kürd əmirlikləri kimi, Bidlis əmirliyi də öz müstəqilliyini itirdi və Türkiyə ərazisinin bir vilayətinə çevrildi.

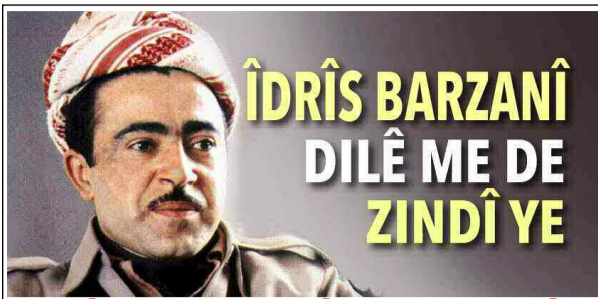
Əmirliyin idarə quruluşu. XV-XVI əsrlərdə başqa kürd əmirliklərində olduğu kimi, Bidlis əmirliyində də yüksək vəzifə və hökmdarın xüsusi torpağı olan ocaqlıq varislik yolu ilə atadan oğulun ixtiyarına keçirdi. Ata öldükdə onun vəzifəsi böyük oğluna tapşırıldı. Bu iş əmirliyin idarə olunmasında xüsusilə tətbiq edilirdi. Yeni əmirlik vəzifəsinə təyin olan hökmdar, tayfa zadəganları tərəfindən təşkil edilmiş təntənəli yığıncaqda iştirak edir və bütün tayfa üzvləri onun əlini öpməklə öz itaətkarlığını bildirərək, hökmdarlığını qəbul edirdi.

Yüksək hökmdarlıq vəzifəsi əvvəllər hərbi başçıların, lakin sonralar başqa tayfalarla vuruşmada qalib gələn kürd zadəganlarının ixtiyarında olurdu. Bu da yalnız digər tayfalara nisbətən hər cəhətdən üstünlük təşkil edən tayfa zadəganlarına nəsis olurdu. Belə ki, Bidlis əmirliyində çoxluğu təşkil edən Ruzəki tayfası əsrlər boyu həmin əmirlikdə hökmdarlıq etmişdir.

Kürdlər arasında bu kimi qüvvətli tayfalar əsirət adlanırdı. Beləliklə də, əmirliyin tərkibinə daxil olan xırda tayfa başçıları yalnız öz tayfa üzvləri, əsirət adlanan böyük tayfanın başçısı isə ixtiyarında olan bütün tayfalar haqqında rəy vermək hüququna malik idi. Məhz buna görə də kürd xalqının həyatında bu kimi tayfa başçıları böyük rol oynayırdı və onları istədikləri istiqamətə sövq edə bilirdilər.

Buna görə də mütləq monarxiya tipli Bidlis Əmirliyinin ictimai əsasını müxtəlif tayfaların başçıları və xüsusilə tayfa üzvləri təşkil edirdi. Onun ali idarə orqanı isə tayfa zadəganlarının iştirakı ilə təşkil olan yığıncaqdan ibarət idi. Bu yığıncaqda yalnız zadəganların iştirak etmək, fikir söyləmək və rəy vermək hüququ var idi. Tayfanın geniş zəhmətkeş təbəqəsi bu hüquqdan məhrum idi. Yığıncağa adətən hökmdarın özü rəhbərlik edirdi. Onun təşkili və görəcəyi iş haqqında nə vaxt və nə də əsasnamə müəyyən edilmirdi. Bu işlər hökmdarın əmiri ilə təşkil edilirdi. O, müharibə etmək və sülh bağlamaq kimi həyati əhəmiyyəti olan məsələləri müzakirə edirdi (76, 421-433). Yığıncaqda çıxan qərarın icrası tayfa üzvləri üçün məcburi idi.

(Ardı gələn sayımızda)

İdrîs Barzanî di 36emîn salvegera wefata xwe de tê bibîranîn

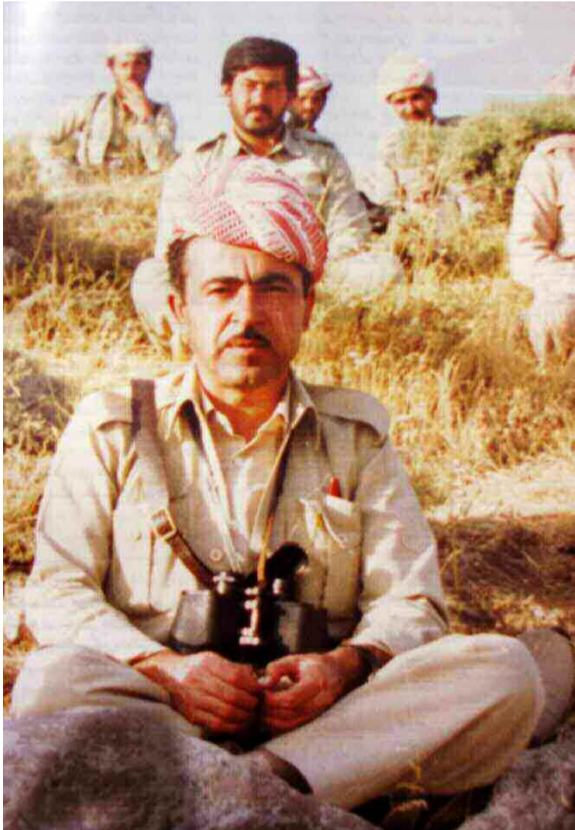
Di ser wefata İdrîs Barzanî de ku bi tîpên zêrîn navê xwe di dîroka têkoşîna Kurdistanê de tomar kir, 36 sal derbas bûn.

İdrîs Barzanî di Adara 1944an de wek kurê mezin ê Mela Mistefa Barzanî ji dayik bûye. Di 2 saliya xwe de tevî bavê xwe ji bo avakirina Komara Kurdistanê ya Mehabadê koçî Rojhilatê Kurdistanê (Rojhilat) dike.

Barzanî di sala 1947an de bi hilweşîna Komara Kurdistanê li Mehabadê çû Yekîtiya Sovyetê. Piştî ku İdrîs Barzanî li Bexdayê dest bi xwendina xwe kir, di sala 1958an de piştî vegera Mela Mistefa Barzanî derbasî Başûrê Kurdistanê bû.

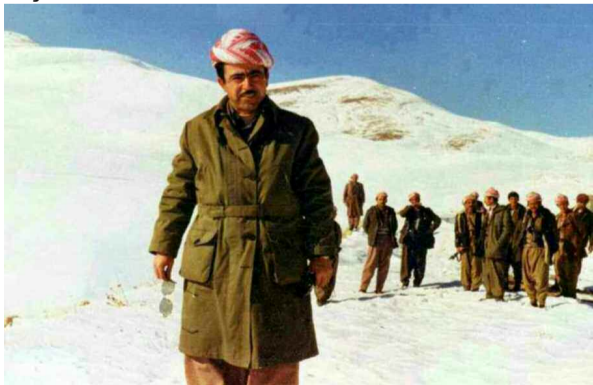
"Wî bi rola xwe di şerê Hindirenê de nav û deng çêkir"

İdrîs Barzanî, yek ji kesayetên bibandor ê

Şoreşa İlonê ku di sala 1961ê de dest pê kir, bi taybetî bi rola xwe di şerê Hindirênê de navdar bû. Barzanî piştî ku şoreş bi lihevkerina serkirdayetiya Kurdistanê bi rejîma Baas re tamam bû, hewlên cidî ji bo yekrêziya Kurdan da.

İdrîs Barzanî di 31ê Çileya 1987an de li gundê Silvana yê Urmîyê koça dawî kir û li goristana bajarê Şino ya Rojhilat li kêleka bavê xwe hat veşartin.

Cenazeyên İdrîs Barzanî û Mele Mistefa piştî serhildana 1991'ê anîn Başûrê Kurdistanê û li gundê Barzan ê Duhokê hatin definkirin.

Îro 36 sal bi ser wefata İdrîs Barzanî re derbas bûn. Têkoşîn û dilsoziya wî ya ji bo doza Kurdistanê hê jî di hişê me de maye. **PeyamaKurd**

İdrîs Mustafa Bêrzanînin hêyatî ve yaşam tarixî

İdrîs Bêrzanî 37 il êvvêl wêfat edib. İdrîs Bêrzanî 37 il êvvêl wêfat edib. İdrîs Bêrzanî 37 il êvvêl wêfat edib. İdrîs Bêrzanî 37 il êvvêl wêfat edib.

Çêrşembê axşamî 31.01.2024 - 11:46

İdrîs Bêrzanî 37 il êvvêl wêfat edib

Kürdistan xalqının azadlıq mübarizesinin efsanevi Qehremanı İdrîs Bêrzanînin wêfatından 36 il keçir.

Prezident Mêsud Bêrzanî "Bêrzanî ve Kürd Azadlıq Hêrakatı" kitabında "Kak İdrîs bôyûk şexsiyyet idi. Onun bôyûklüyü idrak ve yetkinliyinde idi, bu xûsusiyyetler onu

İdrîs Bêrzanî inqilab prosesinde bôyûk uğur qazandı.

dêfe olaraq KDP Mêrkêzi Komitesinin üzvü oldu.

daha sadelôvh insan etdi".

1944-cü ilin mart ayında Bêrzan bölgesinde doğulan İdrîs Bêrzanî 2 yaşında iken atası Mêle Mustafa Bêrzanî Kürdistan Respublikasının kurulmasında iştirak etmek için Mahabada gedib.

6 yaşında Kêrbelada têhsil hêyatına başlayan İdrîs Bêrzanî 1958-ci ildê İraq Krallığıının süqutundan sonra Êbdülkêrim Kasımın rehberliyi ile respublika elan edilene qêder atasını görmeyib. Mêle Mustafa Bêrzanî İraqda dêyişen şêrtlerle êlaqêdar Sovet İttifaqından Bağdadada dônende uşaqlığını İraqın cênobunda sürgünde keçiren İdrîs

Bêrzanî atasına qovuştu.

Kürdistan Demokratik Partiyasının (KDP) arxivine göre, Mêle Mustafa Bêrzanînin sovetlerden qayıtmasından ve 1961-ci ildê Sentyabr İnkilabının başlamasından sonra İdrîs Bêrzanî inqilabi xêtte qoşulan ilk peşmêrgê olub ve silahını götürêrak orduya qoşulub.

Peşmêrgenin ön cêbhêde uğur qazandığı inqilab dastanı. .

1966-cı ilin may ayında başlayan Hindiren dağı dastanı peşmêrgê qüvvêlerinin İraq ordusunun alay ve batalyonlarına qarşı bôyûk uğur qazandığı inqilablardan biridir.

9 illik Peşmêrgê ve Sentyabr İnkilabında iştirakından sonra İdrîs Bêrzanî 1970-ci ilin iyununda KDP-nin 8-ci qurultayında ilk

İdrîs Bêrzanî milli azadlıq hêrakatları tarixinde sülhsever ve barışdırıcı şexsiyyeti ile ön plana çıxıb ve bu cêhêti ile yadda qalıb. İdrîs Bêrzanî têkcê silahlı mübarizêde deyil, siyasi arenada da özünü mümkün qêder hiss etdiren bir insan idi. O, İraq ve Kürdistanın siyasi sêhnelerinde sağılam düşüncesi ile seğıilirdi.

1979-cu ildê bôlgê bôyûk dêyişikliklere hamile idi. İranda şah rejimi devrildiği ve İslam Respublikasının êsasları qoyulduğı bir vaxtda İraqdaki Bêesçiler hêkumet üzerinde öz

têsillerini artırırdılar. İraq rejimi bôyûk bir müharibenin gêldiyini bildiyi için ehtiyat têdbirleri görêrken kürdlere tazyiqlerini de artirdi.

İran-İraq müharibesinin başlaması ile İdrîs Bêrzanînin İraq rejiminin kürdlar arasında qarşidurmaya sêbab olmaq cêhdlêrinde bôyûk payı var idi.

31 yanvar 1987-ci ildê Urmîyanın Silvana şêherinde xêsteliyi ağırlaşdıqdan sonra wêfat eden İdrîs Bêrzanî Şino qêbiristanlığında atası Mêle Mustafa Bêrzanînin yanında dêfn edilib. 1991-ci il Kürdistan qiyamından (Raperin) sonra Mêle Mustafa ve İdrîs Bêrzanînin mazarları Silvanadan götürülerek Kürdistanın Bêrzan kêndinde dêfn edilib.

Allah her ikisine qêni qêni rêhmet etsin, mêkanları Cennet olsun.

Hazırladı: Tahir Süleyman

**Hüseyin
Kürdoğlu**

DURNA MƏZARI

Bir payız günündə qürub zamanı,
Keçirdi dağ üstən durna karvanı.
Vida nəğməsiylə bir durna dindi,
Qatardan üzülüb göylərdən endi,

Burula-burula bir dağa düşdü.
Çığırsdı durnalar, ləngidi qatar,
Durna harayına hay verdi dağlar.
Havada göründü neçə ağ lələk,

Küləyə sovrulmuş bir dəstə gültək
Çiçəyi saralmış yaylağa düşdü.
Öldü qərib durna günbatan çağı,
Uca göylər idi onun oylağı.

İqlimdən-iqlimə hər il köçsə də,
Ulduzlar içindən min yol keçsə də,
Torpağın övladı torpağa düşdü.
Bir qəbir qazdılar orda çobanlar,

Üstündə ağ lələk dəstəsi də var.
Daşına yazdılar: "Durna məzarı".
Ağladı qəribə çoban qızları,
Bu xəbər oymağdan-oymağa düşdü.

Nakam arzumuzdur bizim durnalar,
Odur ki, nə yurdu, nə məkanı var.
O qəbrə mənim də əyildi başım,
Üzümü yandıran odlu göz yaşım
Bu şeiri yazdığım varağa düşdü.

Laçın, 1979

DAĞDAN

Uca bir dağdadır ilham çeşməsi,
Almışam bir dolu piyalə dağdan.
Nakam aşıqların arzularıdır,
Höknürüb tökülür şələlə dağdan.

Hüsnünü doyunca görə bilmədim,
Meh kimi qoynuna girə bilmədim.
Tez solub saraldı, dərə bilmədim
Bağrı qara dağlı bir lələ dağdan.

Qızmar şimşəklərə dağlatdı məni,
Dəli sellər kimi çağlatdı məni,
O dağlar gözəli ağılatdı məni,
Getməz dünya boyu bu nalə dağdan.

1979

NƏ İSTƏR KÖNÜL

Keçdiyim dərələr dumana qaldı,
Aşdığım gediklər borana qaldı.
Görüş bulağı da hicrana qaldı,
Bilmirəm bu dağdan nə istər könül?!

Gözümün yaşından çeşmə bulanır,
Xəyalım göylərdə yalnız dolanır.
Səməndər quşutək oda qalanır,
Bilmirəm bu dağdan nə istər könül?!

Nə fayda gecikmiş sözdən, soraqdan,
O sevda bülbülü uçmuş budaqdan.
Kimdir soruşduğu buzlu bulaqdan,
Bilmirəm bu dağdan nə istər könül?!

1970

QALMADI

Döndü düşmən tapdağına,
Çiçəklik-güllük qalmadı.
Başımıza sovrurmağa
Vətəndə küllük qalmadı.

Satmışıq namusu-arı,
Xainlər düşmənlə yarı.
Dağlarda dağlıq vüqarı,
Çöllərdə çöllük qalmadı.

Çıxmadıq ər sınağından,
Qaçdıq namərd qabağından.
Bu Qarabağ torpağından
Bizə bir bellik qalmadı.

Gün sızladı, ay ağladı,
Həm çeşmə, həm çay ağladı.
Çəkdi min ah-vay ağladı,
İllərdə illik qalmadı.

Yoxdur ədalət divanı,
Kim kəsər tökülən qanı?!
El saxlar şair olanı,
Eldə də ellik qalmadı.

Mən öləndə qəbrim üstə
əzizlərim az ağlasın,
Kəndimizin hər çeşməsi
olsun bir Araz ağlasın
Ala gözlü, qara qaşlı
bir gözəlin qucağında
Xan Kərəmin yadigarı
yanar telli saz ağlasın.

Yenə gəlləm obanıza
yağışlı yaz axşamı.
Leysan vurur, çadırınız
aramsız tap-tap eylər.
Alaçığın ortasından
daş asarıq küləkdə.
Ağ çadırın ətəkləri
yel vurur şap-şap eylər.
Qonum-qonşu xəbər tutar,
görüşümə yığışar.
Qocalar da ay batınca
şirin-şirin gap eylər.
Oğrun-oğrun baxan gözün
odlar salar canıma.
Ürəyimin tellərini
kirpiyinə sap eylər.

Mənim şeir pərim dan ulduzudur,
Dan üzü deyirəm nəğmələrimi.
Sirdaşım nazənin göylər qızdır,
Onunla yazmışam hər əsərimi.
Baxma ki, qısdır görüş vaxtımız,
Gün doğur, əlindən üzülür əlim.
Yaxşı bar gətirir bizim baxtımız,
Tökülür kağıza gövhərim, ləlim.
Belə şirin-şirin görüşürük biz,
Gec gəlir, tez gedir mənim gözəlim.
Ömrün payızından keçirəm qışa,
Əyir qamətini başımdakı qar.
Bənzərəm küləkdən əsən qamışa,
Ney kimi sızladır məni ruzigar,
Əyir qamətini başımdakı qar.

Möhlət ver, ey ölüm, möhlət ver hələ,
Barı bir neçə il doyunca yazım.
Barsız şairləri gətir əvvələ,
Nəğməylə doludur sinəmdə sazım.
Yazmaq mümkün olsa torpağın altda,
Bircə gün qalmaram belə həyatda.
Onsuz da həmişə həndəvərdəsən,
Salma sevgilimi vaxtsız dərdə sən.
Möhlət ver bir az da, bir az da yazım,
Yaza bilməyəndə atım qələmi,
Gedib məzarımı mən özüm qazım.
Göz dikir əlimə bu söz ələmi,
Qayıt bu qapıdan, qoy hələ yazım!

Hər yetənə sirmim açma,
Tanıtma hər dilə məni.
Mən dünyanın dərd oğluyam,
Qorxutma dərd ilə məni.

Bulaqlar göz yaşım olsun,
Ulduzlar sirdaşım olsun.
Xəyalın yoldaşım olsun
Yola sal mərd ilə məni.

Kürdoğlunun ər dili var.
Nəğməsinin tər dili var
Gözlərində şər dili var
Öyrətmə şər dilə məni,
Qorxutma dərd ilə məni.

Ax, ey Məcnun bulağı,
Ax yaşıl dərə boyu!
Sən mənim göz yaşımın,
Dərdimsən, təlaşımın.
Səndən içərsə yağı,
Bir gümüş alov kimi
Pörşələ dodağını,
Pörşələ ciyərini
Döndər külə yağını!
İzlərimin üstünə
Düşməni izi düşməsin,
Kəs ordan ayağını.
Sən mənim göz yaşımın,
Ax, ey Məcnun bulağı.

Şuşa yoxuşunun yeddi qat yolu,
Bəlkə elə budur kainat yolu?
Tarixdən soruşsan söylər ki, bu yol
Həm Qırat yoluymuş, həm Bozat yolu.

İblis caynağını atıb dörd yana,
Kəsilib dağların bu həyat yolu.
Dönüb qan yoluna, ölüm yoluna
Dünyaya səs salan müğamat yolu.
Tikanlar bitirir yad ləpirindən,
Min bir yaylağımın öz elat yolu.
Əl çatmaz, ün yetməz yeddi qat yolu.
Şuşa yoxuşunun yeddi qat yolu.
Ey Tanrı, nə zaman açılar bu yol,
Özün imdada yet, özün kömək ol!

Şah dağından göndərmişdi bir sənəm,
Ək demişdi təzə başa bənövşə.
Su verdikcə körpə kimi oxşadım,
İsinmədi bu torpağa bənövşə.

Yarpaqlanıb əvvəl açdı gözünü,
Gördü Xəzər sahilində özünü.
Görəmmədi o gözəlin üzünü
Bənzəyirdi yad qonağa bənövşə.

Şah dağından bəyaz sular axardı,
Gediklərdə ildırımlar çaxardı
Yarpaq altından gizli-gizli baxardı,
Mavi gözə, gül yanağa bənövşə.

Qayaların daldasında açardı,
Durna gəlib qatar-qatar keçərdi,
Yaxalarda mavi şölə saçardı,
Yaraşardı ağ buxağa bənövşə.

Gözlərimdə bu gen dünya daraldı,
Xəyalımı boran aldı, qaraldı.
Kürdoğlutək o da soldu-saraldı
Həsət qalıb uca dağa bənövşə.

ÜÇLÜKLƏR

Qapımızdakı çinar altında
Çılpaq çiyinə bir xəzəl qonur,
Nə gözəl yerə nə gözəl qonur.

Həm ağlayırdın, həm də gülürdün:
Yağdı, kəsildi dənəvər yağış,
Günəş gətirdi günəvər yağış.

Əlilə tutmuş məməni körpə,
Şirin yuxudan ayrılırmı gözünü,
Bədr olmuş aydır ananın üzünü.

Qara boyandı dilin-dodağın,
Busə yerini ördü böyürtkən,
Lap dadımıza yetdi böyürtkən.

Qovaq dibində tənha qəmli qız,
Qovaq başında leyləklər qoşa,
Qızdan danışır onlar baş-başa.

Dağ zirvəsində qartal,
Söz zirvəsində xəyal.

Bu dünyayla yoxdur aram,
Qaçmağa bir səyyarə yox.
Daşdan yıxılısam, qalaram,
Sözdən yıxılısam, çarə yox.

Şairi saymayan gözəl
Bir kağız gülə bənzəyir.
Odu sönmüş bir ocağın
Yerində külə bənzəyir.

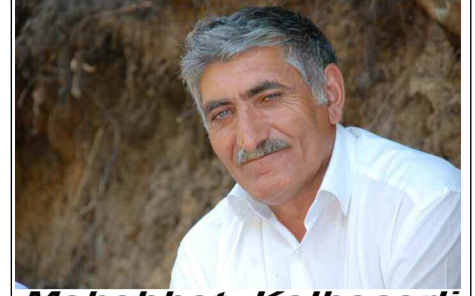
Axşam böcəyindən saqın,
Qədrini bilməz çırağın.
Bulanmış sisqa bulağın
Dibində lələ bənzəyir.

Görmür qoy görməsin məni,
Qarğa sayarmı gülşeni?
Otdan bitib, yoxdur dəni,
Baxma sünbülə bənzəyir.

Budurmu kölgəmi döyən,
Dalımca hədyanlar deyən?
Farmaşda güvələr deyən,
Artıq mitilə bənzəyir.

Kürdoğlu töksə də xəzəl,
Çoxdur onu sevən gözəl.
Beləsindən söz açma gəl,
Lehmədə cilə bənzəyir.

Oğlan asta döyür qonşu qapını,
Qarıya bəllidir duz bəhanəsi,
Qaytarır oğlanın dərs kitabını,
Məktub da ötürür qız bəhanəsi.
Mən də oynamışam bu oyunları,
Məni də yandırır bir zalım qarı.

Məhəbbət Kəlbəcərli

Salam, əziz dostlar, dəyərli oxucular, gəlin bir anlığa birlikdə 40 il əvvələ "qayıdaq"...

GÖRÜŞ YERİ

Görüşə "gəlmişəm", ay görüş yeri,
Gözümdən üzümə yağın "yağışla".
İndi qoşa deyil, tənha gəlmişəm,
O qızın yerinə, məni bağışla.

Burda öz əhdinə and içdi o qız,
Bu həməni bulaqdı, bu həməni daşdı.
Dolanıb gəzirim o vaxtdan yalnız,
Həsətim mənimlə bağrıbadaşdı.

Əlilə verdiyi o bir qab suyu,
Sonra gözlərimdən "qaytarıb aldı".
O gündən məskənim qırx arşın quyu,
Simurğun gəlməsi əbəs xəyaldı.

Ay niskilli bulaq, ay qəmli bulaq,
İndi vüsaldan yox, hicrandan danış.
Bir nəğmə bəstələ, ay simli bulaq,
İlki baldan şirin, sonu aldanış.

Əgər bu yerlərə gəlsə bir zaman,
Danlama, ay bulaq, qınama onu.
Mən şikəstə bülbül, sən dərdli kaman,
Bitsin ah-naləylə bu eşqin sonu !

QAYTAR MƏKTUBLARI

Titrəyib əsmişəm hər sətir üstə,
Qaytar məktubları, qaytar, əzizim.
Cavab gözləyəndə "quş qanadından",
Əlim çənəmdəydi, dirsəkdə dizim.

Məktublar bir qəlbin ilkin elçisi,
Sevenin, sevgiyə zamanətidir.
Məktublar ürəyin tərcüməçisi,
Eşqin toxunulmaz əmanətidir.

Orda bir sevginin həzin nəğməsi,
Seven bir aşiqin Məhəbbəti var.
Orda bir "dilənçi" yalvarış səsi,
Güzgü gözlərində əyanəti var.

Orda həyəcanım, hissələrim donub,
Dönüb "sarı simə" könlünə çalmaz
Bilmirəm, bəlkə də o vaxtdan yanıb,
Bəlkə bircəsi də "qoynunda" qalmaz.

Qalan məktublarla bərabər, gülüm,
Qaytar o xstirətlə dolu illəri.
Yenidən aldanıb, qoy elə bilim,
Ünvanı səhv düşüb, qayıdıb geri !

Kəlbəcər, 1984

Xuraman Camalqızı Gələcəyin nurlu olsun, Laçınım... Xeyir-dua

Xəyalımın bənd aldığı şəhərsən,
Yenə həmin bildiyimiz təhərsən,
İşıqlısan, umudlusan, səhərsən,
Gələcəyin nurlu olsun, Laçınım...!!

Köç ha köçdən bəlli olur sədaqət,
İşğal dövrü qorunubdu ləyaqət,
Sənə vurğun, sənə səvgi, məhəbbət ..
Gələcəyin nurlu olsun, Laçınım...!!

Quran qürur, yaradana şükürlər,
Ucaldırlar, yaraşanı tikirlər,
Deyərlənir ən sanballı fikirlər,
Gələcəyin nurlu olsun, Laçınım...!!

Laçın, sənin oğulların seçilir,
Keçilməyən çətin sədlər keçilir,
Sənə qarşı kim dayansa , kiçilir,
Gələcəyin nurlu olsun,Laçınım...!!

Hər kəndin öz gözləri yol çəkən var,
Qovuşmayıb, koksünə dərd əkən var,
Son nəfəsdə torpaq deyib çökən var..
Gələcəyin nurlu olsun Laçınım...!!

Dağ çiçəyi asan solmaz, bəllidi,
Hər tərəfin rəngarəngdi, güllüdü,
Daş yaddaşlı, ulu, qədim ellidi,
Gələcəyin nurlu olsun, Laçınım...!!

Əhməd Həppo
(Əvvəlki ötən sayımızda)

Kürd folklorunun ən maraqlı şifahi abidələri dastanlardır. Bir həqiqətdir ki, xalq dastanları tarixi hadisələr, azadlıq uğrunda aparılan mübarizə hadisələri əsasında yaradılıb və zaman-zaman özü ilə yaşadır. O da məlumdur ki, xalq onun həyatında müsbət rol oynayan, onun xoşbəxtliyi uğrunda mübarizə aparən qəhrəmanın keçmiş yoluna real hadisə əsasında söz qoşur, həm də öz istək və arzularını onun şəxsinə, onun adına bağlayır. Bununla da xalq gələcək gün üçün yollar axtarır. Bu mənada "Xecə ü Siyabənd" /"Xəce və Siyabənd"/, "Qər ü Kulilk" /"Qər və Kölik"/, "Zənbilfroş" /"Zənbilistan"/, "Mîr Mehmed ü Gulustan", "Fatîme ü Elo Şexamû", "Memê ü Eysê" /"Məme və Aışê"/, "Elî xarziya" /"Əli dayıoğlu"/, "Dim-dim", "Mem ü Zîn" /"Məm və Zin"/ və başqa dastanlar olduqca qiymətlidir.

Şerti mənada zaman və ərazi sərhədsizliyi dünya folklor nümunələrinin əksəriyyətinə aid olan bir xüsusiyyətdir. "İlya Muromete", "İliada və Odissey", "Mahabbarat", "Manas", "Alpamiş", "Koroğlu" və başqa sənət abidələri tək bir xalqın deyil, bütün bəşəriyyətin bədii inciləri sayılır. Folklor abidələrinin birbirini zənginləşdirmək, püxtələşdirmək xüsusiyyətini kürd dastanlarının qonşu xalqlar içərisində yayılması və yüksək şöhrət kəsb etməsi faktı bir daha nümayiş etdirməkdədir.

Kürd xalqının bədii təfəkkürü "Siyabənd və Xəce" kimi ölməz sənət abidəsində bütün özünəməxsusluğu ilə meydana çıxmaqdadır.

"Siyabənd və Xəce" tarixi həqiqətlər toplusu olmaqla bərabər kürd həyatının bütün guşələrini son dərəcə bədii aydınlıqla əks etdirən füsunkar bir aynadır. Bu sehrkar aynada kökləri xalqın uzaq keçmişinə gedib çıxan adətlər, mərasimlər, oyunlar, el mənşəti, köçərlik ənənələri, qəhrəmanlıq lövhələri və sair parlaq şəkildə öz ifadəsini tapmışdır. Dastanda kürd xalqının əsrlərböyü sərbəstlik, asudəlik, azadlıq uğrunda mübarizəsinin əks-sədasi, xalq ürəyinin qüdrətli çırpıntısı duyulmaqdadır. Qəbilə-tayfa münasibətləri, xalqın spesifik cəhətlərini əks etdirən xüsusiyyətlər, mərdanəlik, mübarizlik, doğruluq, sadıqlıq və başqa yüksək bəşəri sifətlər qəhrəmanların simasında bədii təəcəssümünü tapmışdır.

Ərəb istilasına, xilafət zülmünə, zorakılığın qarşı həm şifahi, həm də yazılı ədəbiyyat nümunələri meydana çıxmışdır. Aydındır ki, kürd xalqı bu zorakılığa, əsarətə qarşı biganə qala bilməzdi. Ərəb istilasına qarşı ilk mübarizə dövrünün yazılı ədəbiyyat nümunələri çox az olsa da, əzəmətli "Siyabənd və Xəce", "Qər və Kölik" dastanları həmin əsrlərin əks-sədasiydı.

Ərəb istilaçılarına qarşı dastanlarda, bayatılarda, mahnılarda öz əksini tapmış xalq mübarizəsi İraqın Süleymaniyyə şəhərində tapılmış və kürd dilində yazılmış bir poema parçasında belə şərh

DASTANLARDA YAŞAYANLAR

Əlçatmaz abidələrə doğru

olunmuşdur:

*Dağıldı məbədlər, söndü ocaqlar,
Böyükklər böyüyü edildi inkar.
İşğalçı ərəblər Şəhrzarədək,
Qırdı kəndliləri, qırdı zalımtək.
Yatdı qan içində neçə igid ər,
Əsir aparıldı qızlar, gəlinlər.
Kimsədə Zərdüştə qalmaqda inam,
Yox oldu Hörmüzə olan ehtiram!*

Təəcəbblü deyildir ki, başı belə bəlalər çəkmiş bir xalqın dastanlarında mübarizə məsələləri heç vaxt unudulmamışdır.

Adı çəkilən eposlarda xilafətin başqa xalqlarla bərabər, kürdlərə necə amansızcasına divan tutduğu bütün dəhşəti ilə görünməkdədir. Tarixi hadisələrlə əlaqədar yaradılmış dastanın birinin qəhrəmanı-Siyabənd xalqın içərisindən çıxan mərd, qorxmaz və dönməz əqidəli gənədir. O, öz qəbiləsinin-Silivi adını tanıtdırır. Siyabənd Silivi - Silivi oğlu Siyabənd deməkdir. Silivi tayfası

duyur. Xalq görür ki, kürdlər qəbilə-qəbilə, tayfa-tayfa olub. Bu da onun başına olmazın fəlakətlər gətirir.

Xalq Siyabəndi də bir qbilənin oğlu kimi meydana çıxarır. Lakin qəbilənin oğlu bütün xalqın oğlu kimi çıxış edir. Xalqın uzaqgörənliyi aydın görünür: Əgər bütün tayfalar, qəbilələr əlbir olmasa, xalq qaranlıqdan işığa, cəhalətdən azadlığa çıxma bilməz. Yeri gəlmişkən qeyd etmək lazımdır ki, kürdlərin tarixi, etnoqrafiyası ilə məşğul olan alimlərin əksəri bu xalqın vahid dövlətinin olmamasının əsas səbəblərindən birini qəbilə və tayfaların çoxluğu, həm də onların arasında ittifaqın olmaması ilə izah edirlər.

Tarixi hadisələr də təsdiq edir ki, hakim dairələr həmişə "Şərqi cəngavəri" olan kürd xalqını birləşməyə qoymamış, tayfalar arasında nifaq salmış və bununla da öz çirkin məqsədlərinə nail olmuşdur. Bu məsələni böyük kürd şairi Əhməd Xani özünün "Məm və Zin" poemasında

Türkiyədə, Van gölü ərazisində yaşayır.

Silivi qəbiləsi haqqında məlumata tarixi mənbələrdə tez-tez rast gəlmək olar. Şərəfəxan Bidlisi "Şərəf namə"nin 9-cu başlığının 1-ci bəndini Silivi qəbiləsinə həsr etmişdir. Silivilərin coğrafi ərazisindən, bu qəbilənin 8 tayfadan ibarət olduğundan və qəhrəmanlığından geniş bəhs edir. P. Lerx isə "İran kürdləri haqqında tədqiqat" əsərində bir çox kürd tayfa-qəbilələrinin siyahısını verir, burada Silivi tayfasının da adını çəkir⁹.

Ümumiyyətlə, dünya epos qəhrəmanlarının bəzilərinin atası, bəzilərinin isə anası məlum deyil. Kürd dastanlarının bir neçəsində bu cəhət təkrar olunur. Lakin "Siyabənd və Xəce" bu mənada tamamilə fərqlənir. Siyabəndin nə anası, nə də atası məlumdur. Onu qoca bir qarı bələkdə yurd yerindən tapır. O, boya-başa çatandan, qəhrəmanlıq şücaəti göstərəndən sonra elin, xalqın oğlu kimi tanınır. Bu təbiidir!

Bir qəbilənin oğlu olan Siyabənd Silivi öz qəbiləsinin deyil, xalqın azadlığı uğrunda mübarizə aparır. Əsərdə qəhrəman Siyabəndin surətinin təsviri çox maraqlıdır. Xalqın dərdi, kədəri, həyat təzi qəhrəmanın simasında öz əksini parlaq surətdə tapmışdır. Hər şeydən əvvəl, bir mühüm suala cavab verməliyik. Nə üçün dastanın qəhrəmanı Siyabənd yetimdir? Xalq özü öz dərdini, onun başına gələn min bir bəlanın səbəbini gözəl

ürəkəğrısı ilə qələmə almışdır:

*Qəhrəmanlıq, qüdrət, mərdlik, səxavət,
Əmirlik, rəşadət, igidlik, qüvvət –
Xasdır kürdün hər bir qəbiləsinə,
Burda hamı girər qılınc bəhsinə.
Kürddə nə ölçüdə varsa cəsarət –
O qədər minnətə eyləyər nifrət.
Qeyrətə boğulub ömrün dar günü,
Boynuna götürməz minnət yükünü.
Tayfalar tayfaya düşməndir ancaq,
Odur ki, ortada yoxdur ittifaq.
Əgər birlik nəşib olsaydı bizə,
Arxa dayansaydıq bir-birimizə,
Kürddə baş əyərdir ərəblər, əcam,
Cümlə dərdimizə olardı əncam.
Tərəqqi tapardı din ilə dövlət,
Yoluna düşərdi elmlə, hikmət.
Sözlər ələndirdi, düzü qalardı,
Hünər sahibləri bəlli olardı¹¹.*

Əhməd Xaninin sözlərindəki böyük həqiqət bu gün də öz qüvvəsindədir. XX əsrin ən görkəmli şairləri Abdulla Qoran, Şeyx Musa Ciyərxun, Əbdürrəhman Həjar və bir çox başqaları kürd xalqının başına açılan müsibətlərin əsas səbəbini onun parça-parça edilməsi, milli birlik olmasın deyər tayfalar arasında nifaq toxumunun səpilməsi ilə izah edirlər.

Xalqın bu ağır dərdi dastanlarda da öz əksini tapmışdır. Kürd etnoqrafi Əmine Əvdal "Kürdlərlə qohumluq münasibətləri" adlı əsərində yüzlərlə kürd qəbilə-tayfalarının adını çəkir, onların əmələ gəlmə tarixindən danışır və yazır

ki, kürd qəbilələrinin arasında həmişə mübarizə gedirdi. Onlar yaylaq, torpaq üstündə vuruşur və bu kimi başqa məsələlər üstündə qəbilə başçısının rəhbərliyi ilə bir-birindən adam öldürür, aralarında ittifaqsızlıq yaradırdılar. Bununla bərabər qəbilələr arasında çaxnaşma, dövlətçilik və kasıblar, sahiblər və rəiyyət arasında isə sinfi ziddiyyətlər baş verirdi¹².

"Siyabənd və Xəce", "Qər və Kölik" dastanlarının arasında oxşar cəhətlər çoxdur, sanki biri digərinin davamıdır. Hər ikisinə də tarixi don geyindirilmişdir. Lakin zaman etibarını ilə bir-birindən çox uzaqdırlar. Onların yaranma dövrləri arasında əsrlər vardır.

"Siyabənd və Xəce" dastanı daha qədimdir. Bu məsələni əsərdə cərəyan edən hadisələr, dastanın quruluşu, ənənələr, qəhrəmanların vuruşduğu silah növləri və sair aydınlaşdırır. Siyabəndin apardığı mübarizə dağda-daşda gedir. Kölikin apardığı mübarizənin yeri düzəngahdır. Burada müharibələr üçün qazılmış səngərlər, müdafiə üsulları görünür. Onların silahları da müxtəlifdir, Siyabənd oxla vuruşur, Kölik qılıncı.

Bütün bu deyilənləri dərinlən araşdırdıqda "Siyabənd və Xəce"nin "Qər və Kölik"dən daha qədim olduğu aydın olur. Bu, dastanların fərqli cəhətləri, bəs oxşar cəhətləri? Siyabəndə qarşı ərəb əmiri, Xəcenin 7 qardaşı, Kölikə qarşı ərəb əmiri, onun 7 dayısı durub. Hər 2 eposda sinfi ziddiyyətlər, feodal cəmiyyətinin qanun-qaydaları, zülm, işgəncə müxtəlif boyalarla verilir.

Ərəb işğalçıları Kürdüstanı tutmaq, xalqı özünə tabe etmək üçün tək cəsilaha yox, başqa tədbirlərə də əl atırdı. Xalqı özünə tabe etmək üçün varlı təbəqələri, qəbilə-tayfa başçılarını öz tərəfinə çəkirdi.

"Siyabənd və Xəce" dastanında Xəcenin 7 igid qardaşı ərəb əmirinin tərəfinə keçib, "Qər və Kölik"də isə Vərdəkin 7 adlı-sanlı qardaşı ərəb əmirinin sərkərdəsidir. Demək, ərəblər kürdləri tamamilə əsarət altına alsın deyər, onları parçalayıb, yuxarı təbəqələrə titul, vəzifə verməklə xalqı istismar edirdilər.

Ərəb işğalçılarının bu çirkin siyasəti "Siyabənd və Xəce"də yaxşı şərh olunur. Ərəb əmiri görür ki, 7 qardaş onun ordusunda qulluq etmələrinə baxmayaraq, onların arasında narazı olanlar var. Buna görə də əmir Xəcenin oğluna almaq istəyir. Bu zaman xalq nicat yolu tapır. Siyabənd Silivi gəlib Xəcenin görür və ona vurulur. Gözəllikdə misli-bərabəri olmayan Zərə Xəce də Siyabəndi sevir. Kürd xalq dastanlarının demək olar ki, hamısında məhəbbət motivləri döyüş fonunda öz ifadəsini tapır. Sevgi də müharibə meydanında sınaqdan keçir. Ən böyük qəhrəman həm də sədaqətli aşiq kimi canlandırılır.

Kürdlərin ən çox sevilən və zaman-zaman yaşadılan, əsrlər ötdükcə ictimai motivlərlə zənginləşdirilmiş dastanlarından biri də "Məme Alan" /"Məm və Zin"/ dastanıdır. Həciye Cindi dastanının müqədiməsində oxuyuruq: "Kürd xalq adətlərinin yaxşı tərəfini özündə əks etdirən bu dastan eyni zamanda həmin xalqın keçmiş ənənələrini, tarixini, bədii zövqünü və yaradıcılıq dühasını özündə cəmləşdirmişdir¹³."

Ardı var

QORXMAZ KÜRD OĞULLARI LEYTENANT VAQIF ARIF OĞLU ƏLİYEV

Vaqif Arif oğlu Əliyevin atası birinci Qarabağ müharibəsi iştirakçısı olub. Veteran olaraq ikinci qrup Qarabağ müharibəsi əlilidir. O, 1988-ci ildə yüzminlərlə Qərbi Azərbaycanlıları kimi, mənfur erməni daşnaklarının zorakılığı nəticəsində doğma yurd yuvasını tərk edib, Qərbi Azərbaycanın Vedibasər mahalının Xalisa kəndindən Tərtər rayonunun Bəyimşarov kəndinə gələrək erməniləri çıxararaq Bəyimşarov kəndinə yerləşmişlər.

Leytenant Vaqif Arif oğlu Əliyev ikinci Qarabağ döyüşlərinin ilk günlərindən döyüşlərdə ön cəbhədə döyüşüb və döyüş zamanı ağır yaralansa da, müalicədən sonra təkrar döyüşə qatıldı və qələbə gününə kimi qəhrəmancasına döyüşdü və bu gündə hərbi xidmətdədir. Vaqifə və qorxmaz əsgər yoldaşlarına uğurlar arzulayırıq, Allaha əsgərlərimizi qorusun, Allah yaralı əsgərlərimizə şəfəlar versin və bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Amin.

Yaşasın Aali Baş Komandan İlham Heydər oğlu Əliyev, Yaşasın Azərbaycan Xalqlarının birliyi.

TAHIR BARZANI OĞLU ƏLİYEV

Ali Baş Komandan Cənab İlham Heydər oğlu Əliyev Qarabağın azadlığı uğrunda çağırışına Azərbaycanda yaşayan bütün etnik xalqlar kimin qəhrəman kürd xalqının yüzlərlə igid oğlanları düşünmədən Cənab Prezidentin çağırışına qatıldı.

Onlardan biri də, əslən Qərbi Azərbaycanın Vedibasər Mahalının Xalisa kəndindən olan və 1988-ci ildə erməni daşnaqları tərəfindən doğma vətəninə zorla çıxarılan və Azərbaycana pənah gətirərək yerləşən Barzani Musa oğlu Əliyevin Azərbaycanda doğulmuş övladı Tahir Barzani oğlu Əliyev hərbi xidmətə getmiş və döyüşlərin ilk günündən döyüşlərdə qəhrəmancasına döyüşən və döyüşdə yaralanan, sağaldıqdan sonra təkrar döyüşə gedən Tahir Barzani oğlu Əliyevdir. O, dəfələrlə qarşılaşdığı bir neçə erməni daşnaklarını şəxsən güllələyərək məhf etmiş, yoldaşlarını ölümdən xilas etmişdir.

Yaşasın Ali Baş Komandan Cənab İlham Heydər oğlu Əliyev, Yaşasın igid və qəhrəman qalib qorxmaz əsgərlərimiz!

KÜRD XALQININ DƏYƏRLİ OĞLU İSRAFİL ZİYAD OĞLU XANLAROVUN VƏFATINDAN 5 İL ÖTDÜ

Bu gün sizə kürd xalqının qəhrəman oğullarından biri, haqq dünyasına qovuşmuş, el ağsaqqalı, atam İsrafil Ziyad oğlu Xanlarov haqqında danışacağam. Təbii ki, hər bir ata öz övladı üçün əzizdir, anca əgər onu el qiymətləndirirsə, ona

ağsaqqal, qəhrəman deyirsə, övladı üçün qürur və fəxrdir.

İsrafil Ziyad oğlu Xanlarov 1942-ci ildə Laçın rayonunun Qarakeçdi kəndində anadan olub. 2 yaşı olanda atası Ziyad kişi Böyük Vətən Müharibəsində həlak olur. Ağır müharibə və müharibədən sonrakı aclıq illərində nənəm Şərəbanı kolxozda işləyərək böyük əziyyətlər bahasına yarı ac, yarı tox, 3 uşağını böyüdü başa çatdırır.

Həddi buluğa çatmış İsrafilin gənclik illəri çox əziyyətli olur. 15 yaşında Kazaxıstanda fəhləlik, Ukraynada, sovet ordusunda, raket qoşunlarında 3 illik xidmət, Bakıda daş karxanalarında fəhləlik edir. Ancaq təhsilə və xüsusi ilə hüquq mühafizə orqanlarına olan maraq bu əzabkeş oğlanı arzularının dalınca getməyə ümidləndirir, nəticə isə öncə Mərdəkan Orta Məktəbində, sonra isə Rastov Ali Məktəbində, sonra isə Rastov Ali Məktəbində, sonra isə Rastov Ali Məktəbində təhsillə yekunlaşır.

1969-cu ildən hüquq-mühafizə orqanlarında işə başlayan İsrafil Xanlarov xalq arasında böyük hörmət qazanır və 31 illik bir şərəfli ömür yolu keçir. Əziyyətli və şərəfli bir ömür yolu.

Daxili İşlər Nazirliyində əməliyyat müvəkkili kimi iş fəaliyyətinə başlayan İsrafil Xanlarov, cinayət axtarışı sahəsində böyük uğurlar əldə edir, dəfələrlə rəhbərlik tərəfindən orden və medallarla təltif olunur, dövrü mətbuatda nazirliyin ən peşəkar əməkdaşlarından biri kimi daima qiymətləndirilir.

Təcürbəsi artıqca yeni vəzifələrə təyin olunur və uzun

illər Sumqayıt Şəhər Milis İdarəsinin Cinayət Axtarış Şöbəsinin rəisi, 2-ci Milis Şöbəsinin rəisi, Cəbrayıl Rayon, Laçın Rayon Milis Şöbələrinin Əməliyyat İşləri üzrə rəis müavini kimi rəhbər vəzifələri icra edir. Xalq arasında ədalətli bir insan kimi rəğbət və hörmət qazanır.

1989-cu ildə xalqımıza qarışı başlayan erməni təcavüzünə biganə qala bilmir və Sumqayıt şəhərində işləməsinə baxmayaraq könüllü olaraq Laçın Milis İdarəsinə təyinat alır. Qarabağ savaşında iştirak edir, Hoçaz dağ, Horadiz, Murovdağ kimi böyük əməliyyatlarda əsas qərəgahın rəhbərlərindən biri olur. Müharibə dövründə qazandığı hörmətə və qayğıya görə İsrafil Xanlarova "ded" (rus dilindən tərcümədə "baba") təxəllüsü verilir və bu gün də Laçın polisində müharibə veteranları onu bu adla xatırlayırlar.

İsrafil Xanlarov yaşadığı Vətəni Azərbaycana nə qədər bağlı olsa da, heç bir zaman

xatirələrin daima xatırlayar və bizə danışardı. Atam deyirdi ki, həmin peşmərgələr bir dəfə bizim evimizdə işləyirdilər və nahar fasiləsi vaxtı anam onlara xörək gətirdi. Peşmərgələr "evin kişisi hardadır, bacı?" deyər soruşurlar, anam atamın müharibədə həlak olmasını deyir. Peşmərgələr, ac olmaqlarına baxmayaraq əllərini süfrədən çəkirlər və anama "bacı biz qadın əziyyəti ilə qazanılmış çörəyi yeyə bilmərik, boğazımızdan keçməz" deyirlər və acqarnına

milli mənsubiyyətini unutmur, ürəyi hər zaman kürdçülük və Kürdüstanla döyünürdü. Öz millətinə çox bağlı olan atam İsrafil Xanlarov daima kürd xalqının başına gələn müsibətlərdən, kürd dilinin zənginliyindən, kürd folklorunun rəngarəngliyindən danışar, kürd olması ilə fəxr edərdi. Atam bizə kürd xalqının necə igid və qeyrətli xalq olmasını təlqin edərdi. O, uşaq olarkən Demokratik Mahabad Kürd Respublikasından Molla Mustafa Bərzaninin rəhbərliyi ilə Azərbaycana pənah gətirmiş peşmərgələrin (kürd ordusu) Laçın rayonu Qarakeçdi kəndində yerləşdirilməsi və onlarla bağlı

işlərinin başına dönürlər. Atam hər dəfə bu əhvalatı danışanda gözləri yaşarardı, necə ki, indi mənim gözlərim yaşarır...

Həyat fanidir. 2020-ci il, 19 yanvar atamın bu dünyadakı son günü oldu. Bir gün gec, bir gün tez, hər birimiz bu dünyadan köçəcəyik. Atam hər zaman deyirdi: insan olduğunuzu yaddan çıxartmayın, şərəflə yaşamağa, xalqına, elinə, obasına layiqli olmağa çalışın. Çünki insan bir kərə həyata gəlir. Çox xoşbəxt və bəxtiyaram ki, atam İsrafil Xanlarov bunu bacardı. Allah qəni qəni rəhmət eləsin, məkanı Cənnət olsun.

Hazırladı: Emin İsrafil oğlu Xanlarov

Bîranîna Egîtê Cimo

Vê xerîbya şewitî da mirov newêre Facebookê jî veke. Rewşenbîrya me, hevalê mê yê dema Sovêtê jî hev bela bûn û bi hezara km ji hev dûr ketin. Niha ew daristana rengîn pir sêrek bûye. Rojê darek jê tê xar. Wusa bûye ku em nikarîn herin hewarya heval û hogirê xweye bi salan. Îro jî cawa Egîtê Cimo, hevalê me, sazbandê pir mezin, MÎRÊ BILÛRÊ gihîşte me...

Rehma Xwedê Egît be, ciyê wî buhuşt be. Seva evdê nemir serxweşî temamyê gelê wî dikeve. Bira gel xweş be. Gel pir ew hiz dikir. Navê Egît, tevî bilûra wî, li nav kulîlkê çiyayê Elegezê da wê tim dîlê gelê wî da zêndî bimîne.

Eskerê Boyîk

Sala 1982, bin ewazê bilûra Egîtê me da min ev helbest nivîsî. Ew jî bîranîna min e bo hogirê minî nemir Mîrê Bilûrê.

BILÛRVAN

Lêxe, lêxe bilûrvan
Çiqas xweşe ev miqam,
Hisret, hesîn, huba me
Nav ewazê te da ne.

Weke cew û kaniyê çiyê
Dengê te zeng-gelya tê,
Kela çiya û baniyê me
Nav ewazê te da ne.

Xuşe-xuşa zevyên me,
Hore-hora keryên me,
Bereketa nanê me
Nav ewazê te da ne.

Weke çemê Firatê
Dengê te ji dewra tê,
Ruhê kal û bavên me
Nav ewazê te da ne.

Himber ewrê der e kîn
Bilûra meye qirçîn,
Xule-xula xûna me
Nav ewazê te da ne.

Ji bin nîrê ne'letê
Înte-inta mêra tê,
Giraniya kul-derdê me
Nav ewazê te da ne.

Lêxe, lêxe bilûrvan.
Çiqas xweşe ew miqam.
Guman, merem, hêvyên me
Nav ewazê te da ne.

Şagirtê Dibistanê

Konê Reş

Ezbenî! Berî 30 salî, yekemîn dîwana min a helbestên zarokan bi navê (Sîpan û Jînê), hatiye çap kirin. Bi min xweş e vê helbesta bi navê (Şagirtê Dibistan), ya ku cara yekê di kovara (Gurzek Gul), hejmara 1/ 1989an belav bûye, cara duduyan di kovara (Dîrasat Îştrakiyê), jimara taybet bi rewşenbîrya Kurdî, sala 1990î belav bûye, cara sisyan di roj-nameya (Riya Taze) de, hejmara 62/4320, sala 1990î li Ermenistanê belav bûye:

- 1 -

Rê bigre Sîpan
Şagirtê dibistan

Yek, Dudo, Sisê
Rab ji xew sibê

Bişo ser û çav
Bik tevger û çav

Porê xwe bişkîn
Lixwek berdilka şîn

Pak û paqij be
Rind û dilgeş be

Rê bigre Sîpan
Şagirtê dibistan

- 2 -

Çar û pênc û şeş
Li rê xweş bimeş

Tev dost û heval
Bê ziyan û qal

Dibistan pir xweş
Lê hîn be Rûgeş

L, mamoste binêr
Ser bernede jêr

Bi bîr û bawer
Nas dibe cewher

Rê bigre Sîpan
Şagirtê dibistan.

- 3 -

Heft û heşt û neh
Sal duwazde meh

Her sê demsalek
Her yek bi rengê

Demsalek havîn
Germa wê bi tîn

Di pey re payîz
Ba dilîze fîz

Yek jî zivistan
Lê tê tim baran

Rê bigre Sîpan
Şagirtê dibistan.

Məsim Məmmədov açıq məktub

Azərbaycan Respublikası Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Laçın rayonu üzrə Prezidentin səlahiyyətli nümayəndəsi cənab Məsim Məmmədovun nəzərinə:

Laçın şəhəri Kirov 47 ünvanının sakini Ramiz Qərib (Cəbrayilov) tərəfindən :

Laçın rayonunun inkişafı və yenidən qurulmasına dair təkliflər paketi .

Edəcəyim təkliflərdə Laçın rayonunda xammal olaraq ərazi sərvətlərindən istifadə olunabilir .

1. Mişar daşı karxanasını yenidən qurmaq təklif edirik (Laçın rayonu Qarıçışlaq – Mirik, Cicimli kəndlərində sovet vaxtı istehsal olunub).

2. Kərpic zavodu

3. Xalçaçılıq

4. Yun tədarükü və mahud kombinatı

5. Gön-dəri qəbulu və aşılınması müəssisəsi

6. Hərbi paltarlarının tikilməsi fabriki

7. Məktəbli paltarlarının tikiməsi fabriki

8. Çörək zavodu (Onun quraşdırılması və işə salınmasını mən Ramiz Cəbrayilov təşkil edə bilərəm).

9. Minkənd isti suyunu qablaşdırma və satış müəssisəsi və sanatoriyanın təşkili

10. Həkəri çayı qollarında fərel balıqçılığı

11. Əhəng yandırma sexləri

12. İpəkçilik və tütünçülük

13. Laçın yaylaqlarında heyvandarlığın inkişafına dövlət dəstəyi

14. Əkinçilik və bağçılığın inkişafına dövlət dəstəyi

15. Çay qırağı kəndlərin köçürülməsi

16. Süd zavodu

17. Mərmər daşı emalı və istehsalı sexləri

18. Laçın şəhərində hərbi şəhərciyin salınması

19. Quşçuluq fabriki

20. Odun kömürü istehsalı

İmza: Ramiz Cəbrayilov

27 yanvar 2024-cü il

'İdam Edileceğiz, Ancak Bu Gururlu Bir Ölüm, Sizden Yas Tutmamanızı, Siyah Giymemenizi ve Cesur Olmanızı Diliyorum'

Mollaların yaptıkları katliamlara İnsan Hakları Örgütlerinin, sivil ve siyasi aktivistlerin çabaları yeterli olmuyor. Çünkü dünyada Kürd halkına ve sahip çıkacak, ulusal haklarını savunacak bir devletleri yok... Yürek yakan sözler idam edilmeden önce Pijman Fethi'nin (28) eşi Ciwan'a ile idam edilmeden önce yaptığı son görüşmede söyledikleri. Rudaw Haber Ajansı'nın verdiği habere göre kana doymayan İran Molla yönetimi "Allaha karşı gelmek ve savaşmak" ve "İsrail adına casusluk yapmak" gibi mesnetsiz, uydurma suçlamalar ile savunma hakları ellerinden alınmış Pijman Fethi ile birlikte Muhsin Mazlum (27), Muhammed Feramerizi (28), Wefa Azerbar (28) adındaki Kürd siyasetçileri idam etti.

İran'ı yöneten mollalar iktidarlarının devamını sağlamak ve toplumsal muhalefeti korku ile baskı altında tutmak için kendi halkı ile birlikte mazlum Kürd halkını da katlediyor.

İran'da mollalar ulusal talebi olan ve Kürd halkına yönelik yapılan hak ihlallerine karşı çıkan yurt-sever Kürd aydınlarını çeşitli bahaneler üreterek katletmedikleri tek bir gün dahi yok. Mollaların yaptıkları katliamlara İnsan Hakları Örgütlerinin, sivil ve siyasi aktivistlerin çabaları yeterli olmuyor.

Çünkü dünyada Kürd halkına ve sahip çıkacak, ulusal haklarını savunacak bir devletleri yok. A.Gül-üoğlu

Duyğular ölmədi öz əcəliynən...

Mənim vətənimdə dağlarım vardı,
Dağlar da sinəmdə , özümdə gəldi.
Çayları, suları, bulaqları da ,
Kövrələnlə qəlbimdə, gözümdə gəldi.

Mən özüm gəlmişəm, uşaqlığıma ,
Kəndin ciğirində , izində qoydum ,
Yuxulu, qayğısız körpə çağımı,
Anamın o rahat dizində qoydum.

Bir gün qarşılaşıb görüşsək əgər,
Suallar gözümdə sarılacaqdır.
O körpə, o məsum mələk qızciğaz,
Sual tək boynuma sarılacaqdır.

Xəyalən dönəcəm uşaqlığıma,
Yənə özəcəyəm yuxularımı.
O sual verəcək neylədin axı,
Mənim bu körpəçə duyğularımı ?!

Duyğular ölmədi öz əcəliynən,
Qəza məhv elədi, qədər öldürdü.
Yaşatmaq istədim kövrək hissələri,
Ayrılıq susdurdu, kədər öldürdü.

Böyüdüm həsrətin ağırlarıyla,
Bələdim kədəri, qəmi könlümə.
Həyatım beləcə əzabla keçdi,
Doğuşdan sınıqdı demə könlümə.

Neçirvan Barzani: Ürdün'de ABD üssüne yönelik saldırıyı şiddetle kınıyoruz

Kürdistan Bölgesi Başkanı Neçirvan Barzani, Ürdün'de 3 askerin yaşamını yitirdiği, onlarcasının yaralandığı ABD üssüne yönelik İHA'lı saldırıyı sert bir şekilde kınadı.

Başkan Neçirvan Barzani Ürdün'de 3 askerin yaşamını yitirdiği 25'inin yaralandığı ABD üssüne yönelik İHA'lı saldırıya ilişkin X hesabı üzerinden bir mesaj yayımladı.

Neçirvan Barzani, "Ürdün'ün kuzeydoğusunda ABD güçlerine yönelik düzenlenen terör saldırısını şiddetle kınıyorum. Şehit askerlerin ailelerine de başsağlığı dileklerimi iletıyorum" dedi.

ABD halkı ile dayanışma içerisinde olduklarını dile getiren Barzani, "Bu zor dönemde ABD halkının yanındayız. Yaralılara acil

şifalar diliyoruz" ifadelerini kullandı.

Dün Ürdün'de, Suriye sınırına yakın bir bölgede bulunan ABD üssüne yönelik insansız hava aracı (İHA) saldırısında 3 ABD askeri hayatını kaybetti, 25 asker de yaralandı.

Saldırıyı henüz üstlenen olmadı ancak birçok uzman saldırının Irak'taki Şii grupların gerçekleştirdiğini ileri sürüyor.

Biden: Misilleme sözü verdi

ABD Başkanı Joe Biden da İran destekli silahlı grupları saldırıdan sorumlu tuttu ve misilleme sözü verdi.

Başkan Biden yaptığı açıklamada, "Hiç şüphesiz olmasın; tüm sorumlulardan kendi seçeceğimiz şekilde ve zamanda hesap soracağız" dedi.

Kendilerini "İslami Direniş" olarak isimlendiren Irak'taki İran yanlısı Şii gruplar, 17 Ekim'den bu yana Hamas ile İsrail savaşına misilleme olarak Irak, Suriye, Kürdistan Bölgesi ve Rojava'daki ABD ile Koalisyon üsslerine 150'den fazla saldırı gerçekleştirdi.

Biden'dan kritik toplantı: Tüm seçenekler masada

ABD Başkanı Joe Biden'a Suriye-Ürdün sınırında bulunan üsslerine yönelik saldırıya yanıt olarak "tüm seçeneklerin sunulduğu" bildirildi.

ABD Başkanı Joe Biden, Suriye-Ürdün sınırında bulunan bir üsslerine düzenlenen ve 3 ABD askerin öldüğü saldırının ardından seçenekleri görüşmek üzere Ulusal Güvenlik Konseyi'ni (NSC) topladı.

Beyaz Saray'dan yapılan yazılı açıklamaya göre, Biden, sabah saatlerinde Beyaz Saray'da NSC üyeleriyle bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede, Suriye-Ürdün sınırında bulunan "Kule 22" adlı ABD üssüne düzenlenen ve 3 ABD askerin öldüğü saldırıya ilişkin gelişmeler kapsamlı şekilde ele alındı. Görüşmeye, ABD Ulusal Güvenlik Danışmanı Jake Sullivan, Savunma Bakanı Lloyd Austin, Ulusal İstihbarat Direktörü Avril Haines'in yanı sıra diğer yetkililer ve NSC Orta Doğu Koordinatörü Brett McGurk katıldı. Öte yandan Beyaz Saray Ulusal Güvenlik Konseyi Stratejik İletişim Koordinatörü John Kirby, ABD medyasına yaptığı açıklamada, Biden'a tüm seçenekleri sunduklarını ve ABD Başkanı'nın saldırıya ne şekilde karşılık vereceklerine ilişkin kararı vereceğini bildirdi.

ABD'li senatörlerden Biden'a çağrı: İran'ı vurun

ABD'de Cumhuriyetçi senatörler Lindsey Graham, John Cornyn ve Tom Cotton, Ürdün'ün kuzeydoğusunda, Suriye sınırına yakın konuşlanmış ABD güçlerine yönelik insansız hava aracıyla (İHA) düzenlenen saldırının ardından sosyal medyada İran konusunda sert açıklamalarda bulundu.

Cumhuriyetçi Senatör Lindsey Graham, sosyal medya platformu X üzerinden yaptığı paylaşımlarda, Joe Biden yönetiminin İran'a karşı aldığı önlemlerin "başarısız olduğunu" savunarak, "Biden yönetimi 'yapma' dediğinde, İranlılar 'yapıyor'. Biden yönetiminin söylemleri İran'ın bir kulağından girip diğerinden çıkıyor." ifadesini kullandı.

Graham, bölgedeki ABD güçlerine karşı "100'den fazla" saldırı düzenlendiğini öne sürdü.

Biden yönetiminin "misilleme ve gelecekteki saldırganlıkları azaltmak amacıyla İran'daki önemli hedeflere saldırması gerektiğini" belirten Graham, "İran rejiminin anladığı tek şey güçtür." paylaşımının ardından "Şimdi İran'ı vurun." ifadesini kullandı.

Graham, olayda hayatını kaybeden askerlerin ailelerine başsağlığı dilerken, yaralananların da en kısa sürede iyileşmesi dileğini aktardı.

Senatör Graham ayrıca, ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin'in İran'da uyguladığı stratejinin "başarısız olduğunu" savunarak, "İran'ı caydırma konusunda Biden'ın ulusal güvenlik ekibine olan güvenimi uzun zaman önce kaybettim. Politikalarını şimdi değiştirmezlerse,

bunun bedelini bölgedeki ABD askerleri ödeyecek." değerlendirmesinde bulundu.

- "Tahran'ı hedef alın"

Cumhuriyetçi Senatör John Cornyn de X üzerinden konuyla ilgili yaptığı paylaşımında, "Tahran'ı hedef alın." ifadesini kullandı.

Cumhuriyetçi Senatör Tom Cotton ise X'den yaptığı açıklamada, "Joe Biden, askerlerimize yönelik saldırılara göz yumarak, Ayetullahlara milyarlarca dolar rüşvet vererek, İran'ı yıllarca cesaretlendirdi." değerlendirmesinin ardından, söz konusu olaya verilmesi gereken cevabın "İran'ın terörist güçlerine karşı düzenlenecek yıkıcı askeri misilleme" olduğunu öne sürdü.

Biden'ın "korkak" olmakla suçlayan Cotton, ölen askerlerin yakınlarına başsağlığı diledi.

- ABD güçlerine yönelik İHA ile düzenlenen saldırı

Beyaz Saray'dan yapılan yazılı açıklamaya göre, Biden, "Dün gece, Ürdün'ün kuzeydoğusunda, Suriye

sınırı yakınında konuşlanmış güçlerimize düzenlenen insansız hava aracı saldırısında 3 ABD askeri öldürüldü, çok sayıda da yaralı var." ifadesini kullanmıştı.

Biden, saldırıyla ilgili bilgileri hala toplamaya devam ettiklerini belirterek, "Bunun Suriye ve Irak'ta faaliyet gösteren İran destekli radikal militan gruplarca gerçekleştirildiğini biliyoruz." açıklamasında bulunmuştu. Saldırının sorumlularından, ABD'nin seçeceği zaman ve şekilde hesap sorulacağını kaydeden Biden, bu savaşta mücadeleye devam edeceklerini vurgulamıştı.

ABD Merkez Komutanlığınca (CENTCOM) yapılan yazılı açıklamada da Ürdün'ün kuzeydoğusunda tek yönlü yapılan insansız hava aracı saldırısı sonucu 3 ABD askerin öldüğü, 25 kişinin de yaralandığı belirtilmişti.

Ürdün hükümeti ise ABD kuvvetlerine yönelik saldırının ülke topraklarında değil Suriye sınırındaki Tenef Üssü'nde gerçekleştiğini duyurmuştu.

Rojhilat'ta geniş çaplı grev

İnsan hakları kuruluşlarının çağrısı üzerine Doğu Kürdistan'daki kentlerde vatandaşlar, siyasi tutuklu 4 Kürt gencin idam edilmesini kınamak için grev başlattı.

Rojhilat'taki (Doğu Kürdistan) 6 insan hakları kuruluşu, vatandaşlara, Muhsin Mazlum, Muhammed Feramerzi, Wefa Azerbar ve Pijman Fatihi adlı siyasi tutuklu dört gencin idamını kınama çağrısında bulunmuştu.

Rojhilat halkı, bu sabah yapılan çağrı üzerine Kürt siyasi ve sivil aktivistlerin İran yönetimi tarafından infaz edilmesini evlerinden çıkmayarak, iş yerlerini açmayarak protesto etti.

Rojhilat'taki İnsan Hakları Örgütü Hangaw, İran güvenlik güçlerinin idam edilen 4 Kürt gencin

cenazelerini ailelerine teslim etmediklerini, ailelerine cenazeleri bilinmeyen bir yere defnedeceklerini söylediklerini belirtti.

İran yönetiminin cenazelerin yakınlarına teslim edilmesinden ve cenaze törenlerinin ardından gösterilerin düzenlenmesinden endişeli olduğu ifade edildi.

İran Yargısının kararıyla, tamamı siyasi tutuklu olan, yaşları 26-29 arasındaki dört Kürt genci, 29 Ocak sabah saat 5.00 sularında Kerec'deki Ghezel Hesar Cezaevinde idam edilmişti.

19 aydan fazla bir süre hapsede tutulan gençlerin avukat hakları reddedilmişti. İran, gençlerin idam kararını, Mossad'la casusluk bağlantısına sahip oldukları gerekçesiyle alındığını bildirmişti. İdam edilen dört gencin aileleri, oğullarının casusluk faaliyetlerine karıştığı yönündeki suçlamaları reddetmişti.

ABD, Rojhilatlı 4 Kürt'ün idam edilmesini kınadı

ABD'nin İran Özel Temsilciliği, İran Yargısının Rojhilatlı siyasi tutuklu 4 Kürt genci idam etmesini şiddetle kınadı.

Temsilciliğin, sosyal medya platformu X hesabından yaptığı açıklamada, "Dört Kürt gencin idam edilmesi, İran'ın insan hak-

larını açıkça göz ardı ettiğini gösteriyor." ifadesi yer aldı. Söz konusu kararları nedeniyle ABD'nin İran'ı insan hakları ihlallerinden sorumlu tutmaya devam edeceği belirtildi.

Açıklamada, temsilciliğe ulaşan raporlara göre 4 Kürt gencin ağır

işkencelere maruz kaldığı ve yargılamalarının adil değil olmadığı vurgulandı. İran Yargısının kararıyla, tamamı siyasi tutuklu olan, yaşları 26-29 arasındaki dört Kürt genci, 29 Ocak sabah saat 5.00 sularında Kerec'deki Ghezel Hesar Cezaevinde idam edildi.

APIKUR'dan ABD Kongresine: Petrol ihracatının yeniden başlaması için yardım edin

Kürdistan Petrol Endüstrisi Birliği (APIKUR), Kürdistan Bölgesi petrolünün yeniden ihracatına başlanması konusunda destek sağlaması için ABD Kongresine çağrıda bulundu.

Kürdistan Petrol Endüstrisi Birliği (APIKUR), yaptığı yazılı açıklamada, ABD Kongresine Irak Hükümetini Kürdistan Bölgesi'nden petrol ihracatını yeniden başlatmaya ikna etmesi yönünde çağrıda bulundu. Açıklamada, Kürdistan Bölgesi'nden petrol ihracatının askıya alınması ve Irak Hükümetinin Kürdistan Bölgesi'ne bütçe sağlamama sorununun bölgenin mali durumunu tehdit ettiği belirtildi. "Kürdistan Bölgesi ABD'nin Orta Doğu'daki önemli müttefikidir." ifadesine yer verilen açıklamada, ABD'nin Kürdistan Bölgesi'ne 10 milyar dolar yatırım yaptığı ve bu çıkarların korunması gerektiği kaydedildi. Paris'teki Uluslararası Tahkim Mahkemesinin Kürdistan Bölgesi'nden petrol ihracatına ilişkin 25 Mart 2023 tarihli kararının ardından Ceyhan limanından yapılan petrol ihracatı askıya alınmıştı. Türkiye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar, 1 Kasım'da yaptığı açıklamada, boru hatlarının Ekim 2023'ten bu yana petrol ihraç etmeye hazır olduğunu ancak ihracatın başlayamadığını belirterek, "Petrol ihracatında herhangi bir teknik sorunu yok, ancak Erbil ile Bağdat arasında bu konuda yaşanan anlaşmazlıklar nedeniyle ihracat henüz başlamadı." demişti.

Öte yandan Irak Başbakanı Sudani, Moskova'da düzenlenen "Enerji Haftası" panelindeki konuşmasında, Irak'ın Ceyhan Limanı üzerinden petrol ihraç etmeye hazır olduğunu bildirmişti.

Ürdün'de ABD güçlerine saldırı 3 ölü çok sayıda yaralı; Biden: 'Hesap soracağız'

ABD'nin Ürdün'deki askeri üssüne düzenlenen insansız hava aracı (İHA) saldırısında üç ABD askeri öldü, çok sayıda kişinin de yaralandığı bildirildi. Reuters'un aktardığı habere göre ABD Merkez Komutanlığı yaptığı açıklamada 28 Ocak'ta Ürdün'ün kuzeydoğusunda, Suriye sınırına yakın bir üssü hedef alan İHA saldırısında 3 ABD askerinin öldüğünü, 34 kişinin de yaralandığı belirtti. ABD Başkanı Joe Biden yaptığı açıklamada, saldırının Suriye ve Irak'ta faaliyet gösteren İran

destekli aşırı gruplar tarafından gerçekleştirildiğini söyledi. ABD Başkanı Joe Biden Pazar günü yaptığı açıklamada Ürdün'de insansız hava aracı saldırısında üç Amerikan askerinin öldüğü ve çok sayıda askerin de yaralandığını söyledi. Saldırıdan İran destekli milis gruplarını sorumlu tuttu.

Gazze'de devam eden İsrail- Hamas savaşı sırasında İran destekli milislerin Ortadoğu'daki Amerikan güçlerine yönelik aylardır devam eden saldırılarında Amerikan ordusu ilk kez kayıp verdi. Amerikalı yetkililer saldırıdan sorumlu grubu tespit etmek için çalışmalarını sürdürürken, İran destekli birkaç grup üzerinde durduklarını bildirdi.

Biden'in Beyaz Saray tarafından paylaşılan yazılı açıklamasında saldırının Cumartesi akşam saatlerinde yaşandığı kaydedildi.

Amerika basınında yer alan haberlerde üç ABD askerinin öldüğü drone (insansız hava aracı) saldırısında en az 34 ABD askerinin de yaralandığı bildirildi. Amerikan ordusu, hayatını kaybeden askerlerin kimliklerinin ailelerine haber verildikten 24 saat sonra kamuoyuyla paylaşılacağını açıkladı.

Amerika Başkanı Joe Biden, tüm sorumlulardan ABD'nin kendi seçeceği bir zaman ve şekilde hesap soracağını söyledi.

Mesrur Barzani, Ürdün'de ABD güçlerini hedef alan saldırıyı kınadı

Başbakan Mesrur Barzani, Ürdün'de ABD güçlerini hedef alan saldırıyı kınadı

Kürdistan Bölgesi Başbakanı Mesrur Barzani, ABD'nin Ürdün sınırındaki kuvvetlerine yönelik saldırıyı şiddetle kınadı.

Başbakan Mesrur Barzani, sosyal medya platformu X'ten Ürdün'de Suriye sınırına yakın bir bölgede bulunan ABD üssüne düzenlenen saldırıya ilişkin paylaşımında bulundu.

Mesrur Barzani, "Dün Ürdün'deki ABD güçlerine yönelik düzenlenen korkakça saldırıyı şiddetle kınıyorum. Bu zor zamanda Amerikan hükümeti ve halkı ile üzüntülerini paylaşıyorum." ifadelerine yer verdi.

Ürdün'de Suriye sınırı yakınındaki Rukban'da Tower 22 adındaki üs, dün gece saatlerinde bomba yüklü drone saldırısıyla hedef alın-

ılmıştı.

ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı (CENTCOM) tarafından yapılan açıklamada, 3 ABD askerinin yaşamını yitirdiği, 34 askerinin de yaralandığı bildirilmişti.

Öte yandan ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin, saldırı hakkında bilgi topladıklarını

belirterek, İran'a yakın milisleri saldırılara karışmakla suçlamıştı.

İran'ın resmi haber ajansı IRNA ise İran Dışişleri Sözcüsü Nasır Kenani'nin "Bu iddialar bölgedeki gerçekleri tersyüz etmek üzere siyasi amaçlarla dile getiriliyor." sözlerine yer vererek, İran'ın iddiaları reddettiğini yazdı.

Peşawa Hewramani: Kürdistan Bölgesi'ni hedef alan milislerin listesini bilen var mı?

Kürdistan Bölgesi Hükümet Sözcüsü Peşawa Hewramani, çeşitli medya kuruluşlarındaki birçok kaynak aracılığıyla Irak'ta yayınlanan mali tutarlara ilişkin önemli açıklamalarda bulundu.

Sosyal medya hesabında paylaşımında bulunan Sözcü Hewramani, "Kürdistan Bölgesi çalışanlarının maaşlarıyla ilgili sorun yaşandığından bu yana, her

şeyi federal hükümete açıkça sunduğumuz halde, halkın maaşları ve hakları konusunda her gün, Kürdistan Bölgesi Hükümeti önüne yeni bir konu getiriliyor" dedi.

Hewramani'nin birkaç güvenilir medya kaynağının yayınladığı 4 habere dayandığı açıklamasında, söz konusu haberlere göre Irak'ta maaşların ödenme oranı şöyle paylaşılıyor:

El Cezire: "Irak'ta maaşların yüzde 20'si sahte maaşlı çalışanlara gidiyor, bu da Kürdistan Bölgesi'ndeki tüm maaşlı çalışanların maaşlarından daha fazla olan yılda yaklaşık 10 milyar dolar anlamına geliyor."

Al-Hura: "Irak'ta 300 milyar dolar sahte projelere ve maaşlara gitti."

Baghdad Today, "Irak hazinesinden 800 milyar dinar alan Iraklı emekliler listesinde 22 bin sahte maaşlı çalışan var."

BBC: "2014 yılında Irak Hükümeti, 50 bin sahte asker maaşlarını Irak hazinesinden aldığını itiraf etti."

Hewramani paylaşımının sonuna şu yorumu ekliyor: "Acaba, Kürdistan Bölgesi'ni hedef alan milislerin listesini bilen var mı?" sorusunu soran Hewramani, "Konu yolsuzluksa, Irak'ın tüm illerindeki insanların maaşlarının durdurulması gerekiyordu."

Çemçemal'da Erbil'e yönelik saldırılar protesto edildi

Süleymaniye'ye bağlı Çemçemal ilçesinde, vatandaşlar İran'ın Erbil'de sivilleri balistik füzelerle hedef aldığı saldırıları kınamak için gösteri düzenledi.

İran Devrim Muhafızlarının Erbil'de sivilleri balistik füzelerle hedef aldığı saldırıları kınamak amacıyla düzenlenen gösteri, bugün saat 10.00'da başladı.

Geçtiğimiz günlerde, Kürdistan Bölgesi'nin birçok ilinde İran'ın Erbil'de sivilleri balistik füzelerle hedef aldığı ve 5 sivilin şehit olmasına, birçok sivilin yaralanmasına neden olan saldırıları kınamak amacıyla sokaklara döküldü.

İran Devrim Muhafızları, 15 Ocak Pazartesi günü gece saat 23.30'da Erbil'de sivillerin de bulunduğu birçok noktayı balistik

füzelerle hedef almıştı. Saldırıları da, aralarında Kürt iş insanı Peşrew Dizayi ve küçük kızının da bulunduğu 4 sivil hayatını kaybederken, birçok sivil de yaralanmıştı.

Göstericilerden biri yaptığı açıklamada, "İran'ın tek amacı Kürdistan Bölgesi'ni istikrarsızlaştırmaktır. Erbil'de sivillere yönelik suçlamalar asılsız çünkü Irak Parlamen-

to Komitesi ve Irak Güvenlik Komitesi İsrail üssünün olmadığını doğruladı." dedi. Başka bir gösterici ise "İran Devrim Muhafızları Ordusunun füzeli saldırısı Kürt halkına yapılan büyük bir haksızlıktır. Erbil, 2020'den bu yana onlarca füze ve drone saldırısıyla karşı karşıya kaldı. Bu hepimizi endişelendiriyor." diye konuştu.

Mesrûr Barzanî êrîşa li ser hêzên Amerîkayê li Urdinê şermezar dike

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî êrîşa duhî ya li ser hêzên Amerîkayê li Urdinê bi tundî şermezar kir û hevxiyê xwe ligel hikûmet û gelê Amerîkî nîşan da.

Serokwezîr Mesrûr Barzanî îro 29ê Çileyay 2024an peyamek li hejmara xwe tora civakî "X" belav kir û tê de nivîsî: "Bi tundtirîn şêwe êrîşa tirsonek a duhî ya li ser hêzên Amerîkayê li Urdinê şermezar dikim. Di vê dema dijwar de, hevxiyê im ligel hikûmet û gelê Amerîkayê."

Duhî 28ê Çileyê di êrîşeke bi dronan de li ser baregeheke Amerîkayê li Urdinê de, 3 leşkerên Amerîkî hatine kuştin û 34 leşkerên din jî birîndar bûbû.

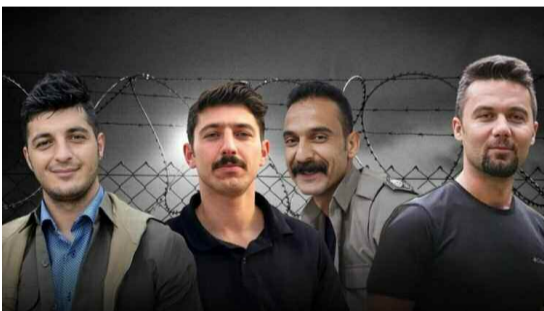
Ji destpêka şerê di navbera Îsraîl û Hamasê de li Kerta Xezzeyê de, hêz û baregehên Amerîkayê li Rojhilata Navîn rastî êrîşan tînin û piştir hejmarek jî leşkeran birîndar bûbûn, lê ev cara yekem e ku leşkerên Amerîkî di êrîşekê de tînin kuştin.

Serok Amerîkayê Joe Biden di daxuyaniyekê de komên ku Îran piştgirîya wan dike, bi pêkanîna vê êrîşê tawanbar kir û soz bersivdayênê da.

Biden got: "Hîn em rastiyên vê êrîşê lêkolîn dikin, em dizanin ku ev êrîş jî aliyê komên çekdar ên tundrew ên ku Îran piştgirîya wan dike yê li Sûriyê û Iraqê çalak in, hatiye kirin."

Îranê 4 ciwanên Kurd ên siyasî bidarve kirin

Desthilata Dadwerî ya Îranê 4 welatîyên Kurd ên Rojhilatê Kurdistanê ku hemû girtiyên siyasî bûn, bidarve kirin.

Malpera Desthilata Dadwerî ya Îranê 29ê Çileyay 2024an ragihand, cezaya bidarvekirinê li ser 4 kesên bi navê Muhsen Mezlum, Mihemed Feramerzî, Wefa Azerbar û Pijman Fatehî îro demjimêr 05:00 li zîndana Qizilhesarî hat cibicîkirin.

Her yek jî Muhsen Mezlum 27 salî û ji Mahabadê ye, Mihemed Feramerzî 28 salî û ji bajarokê Dewlanê parêzgeha Sine ye, Wefa Azerbar 26 salî û ji Bokanê û Pijman Fatehî 29 salî û ji bajarê Kamêranê Rojhilatê Kurdistanê ye.

Li gorî zanyariyên Rêxistina "Hengaw" a Mafên Mirovan li Rojhilatê Kurdistanê, ew her 4 jî 19 mehan ve girtî ne û ji mafê parêzeriyê bêpar bûn. Tenê duhî 28 Çileyê jî bo cara yekem û dawî rê jî malbata wan hat dayîn ku kurên xwe li zîndana Ewîn a Tehranê bibînin û piştir rasterast jî bo cibicîkirina cezaya bidarvekirinê, ji bo zîndana Qizilhesarê ya bajarê Kerecê hatin veguhastin.

Serok Barzanî: Em piştevaniya destpêkirina danûstandinan di navbera Iraq û Amerîkayê de dikin

Serok Barzanî peyamek parve kiriye û tê de dibêje, "Em piştevaniya helwesta Hikûmeta Federalî ya Iraqê bi serokatiya Mihemed Şiya Sûdanî dikin, herwesa em piştevaniya beyannameya Wezareta Derve ya Iraqê jî dikin, ji bo ji nû ve destpêkirina danûstandinan bi Amerîkayê re.

Serok Barzanî duh (25.1.2024) di peyamekê de ragehand, "Em piştevaniya helwesta Hikûmeta Federalî ya Iraqê bi serokatiya Mihemed Şiya Sûdanî dikin, herwesa em piştevaniya beyannameya Wezareta Derve ya Iraqê jî dikin, ji bo ji nû ve destpêkirina danûstandinan bi Amerîkayê re, ji bo darêna peywendiyên paşerojê di çarçoveya mijara serbazî û ewlehiyê de, pêxemetî gerentîkirina berdewam a berhingarbûna terorê û parastina ewlehiya welatî jî êrîşên derekî bi parastin û silametiya Herêma Kurdistanê jî ve".

Serok Barzanî herwesa amaje daye, "Danûstandin yekane rêya durist e ji bo avakirina peywendiyên hevsiyê li ser bingeha berjewendiyên hevpar di navbera

Komara Iraqê ya Federalî û Welatên Yekgirtî yê Amerîkayê de".

Deqê peyama Serok Barzanî Bi navê Xudayê mezin û dilovan

Em piştevaniya helwesta Hikûmeta Federalî ya Iraqê bi serokatiya Mihemed Şiya Sûdanî dikin, herwesa em piştevaniya beyannameya Wezareta Derve ya Iraqê jî dikin, ji bo ji nû ve destpêkirina danûstandinan bi Amerîkayê re, ji bo darêna pey-

wendiyên paşerojê di çarçoveya mijara serbazî û ewlehiyê de, pêxemetî gerentîkirina berdewam a berhingarbûna terorê û parastina ewlehiya welatî jî êrîşên derekî bi parastin û silametiya Herêma Kurdistanê jî ve. Danûstandin yekane rêya durist e ji bo avakirina peywendiyên hevsiyê li ser bingeha berjewendiyên hevpar di navbera Komara Iraqê ya Federalî û Welatên Yekgirtî yê Amerîkayê de.

Mesûd Barzanî

Senatorên Komarparêz bangî Biden kir: Niha bi tundî li Îranê bidin

Karvedanên li hemberî êrîşa dijî hêzên Amerîkayê ya li Urdinê zêde dibin ku 3 leşker hatin kuştin û 25 leşker jî birîndar bûn.

Hin komarparêzên Amerîkayê bangî Fermanarê Giştî yê Hêzên Çekdar û Serokê Amerîkayê Joe Biden kir ku êrîşî Îranê bike.

Senatorê Komarparêz Lindsey Graham jî Biden xwest ku êrîşeke leşkerî li dijî Îranê bide destpêkirin.

"Niha li Îranê bidin"

Graham li ser hesabê xwe yê Xê got, "Niha li Îranê bidin. Bi tundî lê bidin."

Lindsey Graham jî malbatên leşkerên di êrîşê de jiyana xwe ji dest daye re sersaxî xwest û got:

"Dema ku Îdareya Biden dibêje nekin, Îran dike. Gotinên Îdareya Biden li Îranê tînin paşguhkirin.

Polîtîkayên pêşlêgirtinê yê li dijî Îranê bi ser neketin. Li herêmê zêdetirî 100 caran êrîşî hêzên Amerîkayê hatiye kirin."

Graham got ku wî bangî rêvebiriyê Biden kir ku "armancên sereke yê li nav Îranê bixe".

Senatorê Komarparêz herwiha got ku ew di wê baweriyê de ye êrîşên rejîma Îranê dê li hemberî leşkerên Amerîkayê berdewam bin heta ku Îran bi bine-saziyan û personelên bedelê nede.

Rexneyên tund li Wezîrê Parastinê kir: Bi ser neket

Graham derbarê Wezîrê

Parastinê yê Amerîkayê Lloyd Austin jî got.

"Hewldanên Austin ên ji bo pêşgirtina li êrîşên li dijî hêzên me yê li herêmê, bi ser neketin. Eger niha polîtîkayên xwe neguherînin, leşkerên Amerîkî dê li herêmê zêdetir bedela wê yekê bidin."

Li aliyê din Senatorê Komarparêz Tom Cotton jî rexne li Joe Biden girt ku di çend meh û salên borî de bersiva xwe li hember Îranê û hevalbendên wê lawaz kiriye.

"Biden Îranê bihêz dike"

"Joe Biden bi salan e bi qebûlkirina êrîşên li ser leşkerên me Îranê xurt dike. Biden bi milyaran dolar bertil dide Ayetullahan."

Tom Cotton herwiha diyar kir ku ew bi mehan li benda êrîşeke bi vî rengî bû û wiha domand:

"Yekane bersiva van êrîşan divê bersiveke leşkerî ya wêranker be him li dijî hêzên

terorîst ên Îranê yê li Rojhilata Navîn û him li nav Îranê. Ji kêmîr nîşan dide ku Joe Biden ne hêjaye bibe fermanarê giştî yê hêzên çekdar."

Serokê Encûmena Nûneran a Amerîkayê Mike Johnson ku ew jî komarparêz e li ser hesabê xwe Xê nerazîbûn nîşan da:

"Divê Amerîka peyameke pir zelal ji cîhanê re bişîne ku êrîşkirina leşkerên me nayê qebûlkirin. Êrîşa li dijî baregeha Amerîkayê

Li Urdinê, li nêzîkî sînorê Sûriyeyê, bi dronan êrîşî baregeheke Amerîkayê hat kirin û di encamê de 3 leşkerên Amerîkayê canê xwe ji dest da.

Herwiha di encama wê êrîşê de 25 leşker jî birînda bûn.

Serokê Amerîkayê Joe Biden soza tolhildanê da.

Herwiha hikûmeta Urdinê jî ragihan ragihand ku êrîşa dijî leşkerên Amerîkayê li axa Sûriyeyê pêk hat.

Nêçîrvan Barzanî: Em êrişaya li baregeha Amerîkayê ya li Urdinê şermezar dîkin

Serokê Herêma Kurdistanê ragihand ku ew êrişaya dronî ya li baregeha Amerîkayê ya li Urdinê ku di encamê de 3 serbazên canê xwe ji dest da û bi dehan jî birîndar bûn, bi tundî şermezar dîkin.

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî derbarê êrişaya dronî ya li baregeha Amerîkayê ya li Urdinê ku di encamê de 3 serbazên canê xwe ji dest da û 25 jî birîndar bûn, li ser hesabê xwe yê

Xê peyamek belav kir.

Nêçîrvan Barzanî di peyama xwe de ew êriş şermezar kir û hevxiyê xwe jî ji bo malbatên serbazên ku canê xwe ji dest daye re xwest.

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî got:

"Ez êrişaya terorîstî ya li dijî hêzên Amerîkî yê li bakurê rojhilatê Urdunê bi tundî şermezar dîkin. Ez jî malbatên serbazan re sersaxiyê

dixwazim.

Di vê dema dijwar de bi gelê Amerîkayê re ne û ji birîndaran re şifayê dixwazim."

Doh di encamê êrişeke dronî ya li baregeha Amerîkayê ya li Urdunê 3 serbazên Amerîkayê canê xwe ji dest da û 25 jî birîndar bûn.

Berxwedana Îslamî ya Îraqê bi daxuyaniyekê berpirsyariya êrişê girte ser xwe.

Biden soza tolhildanê da

Serokê Amerîkayê Joe Biden piştî êrişaya dronî ya Berxwedana Îslamî ya Îraqê komên soza tolhildanê da.

Biden di daxuyaniya xwe de got, "Bila ti gumana we nebe, em dê ji hemû berpirsyaran bi awayê ku em dixwazim hesab bipirsin."

Koma Şîe ya ser bi Îranê ve ku xwe wekî "Berxwedana Îslamî ya Îraqê" bi nav dike, ji 17ê Çiriya Pêşînê ve heta niha zêdetirî 150 êriş li dijî baregehên Amerîka û Hevpeymanîya Navdewletî ya li Îraq, Sûriye, Herêma Kurdistanê û Rojavayê Kurdistanê pêk anîne.

Serokwezîrê Kurdistanê peyamek belav kir û bang li welatên dost kir ku alîkar bin

Serokwezîrê Kurdistanê Mesrûr Barzanî li ser êrişên ku diçine ser Kurdistanê peyamek belav kir.

Barzanî di wê peyama xwe de dibêje, "Ew êrişên cuda yê li dijî Herêma Kurdistanê tînin kirin tevgerên dijmin û neyar û xaînanin ji bo nehîştina statuya Herêma Kurdistanê, ew wiha difikirin ku bi wan êrişên berdeham wê Kurdistanê pûç bikin, lê nikarin..."

Mesrûr Barzanî dibêje: "Em ji welatên dost jî dixwazim, ku tedbîrên cidî bistînin û alîkariya meydani ji me re pêşkêş bikin, ji bo ku ewlehiya xelkê me û ewlehiya aborî û seqamgiriya siyasî li Kurdistanê parastî bin."

Îraqê li ser êrişaya li baregeha Amerîkayê daxuyaniya

Hikûmeta Îraqê li ser êrişaya li baregeha leşkerî ya Amerîkayê ya li ser sînorê Urdun-Sûriyeyê got, "Em zêdekirina aloziyê şermezar dîkin." Berdevkê Hikûmeta Îraqê Basim Ewadî li ser êrişaya li baregeha leşkerî ya Amerîkayê daxuyaniyekê nivîskî belav kir.

Berdevkê Hikûmeta Îraqê Basim Ewadî di daxuyaniyê de anî ziman: "Em wekî Hikûmeta Îraqê zêdekirina aloziyê bi taybetî êrişaya li ser sînorê Sûriye û Urdunê şermezar dîkin û geşedanên ewlehiyê yê metirsîdar ên li herêmê bi nîgeraniyê mezîna dişopînin."

Basim Ewadî ji bo bidawîna tundûtûjiyê bang kir û diyar kir, ew amade ne bixebitin da ku pêşiyê li belavbûna şer û pevçûnan bigirin.

Basim Ewadî di berdehamaxiyê daxuyaniya xwe de got: "Encamên van geşedanên aştî û ewlehiya herêmî û navneteweyî tehdîd dike, hewldanên têkoşîna li dijî terorê û narkotîkê tînin dibe. Herwiha bazirganî, aborî û dabînkirina enerjîyê dixwe metirsîyê."

Doh di encamê êrişeke dronî ya li baregeha Amerîkayê ya li Urdunê 3 leşkerên Amerîkayê canê xwe ji dest da û 25 jî birîndar bûn. Berxwedana Îslamî ya Îraqê bi daxuyaniyekê berpirsyariya êrişê girte ser xwe.

Serokê Amerîkayê Joe Biden piştî êrişaya dronî ya Berxwedana Îslamî ya Îraqê soza tolhildanê da.

Biden di daxuyaniya xwe de got, "Bila ti gumana we nebe, em dê ji hemû berpirsyaran bi awayê ku em dixwazim hesab bipirsin."

Koma Şîe ya ser bi Îranê ve ku xwe wekî "Berxwedana Îslamî ya Îraqê" bi nav dike, ji 17ê Çiriya Pêşînê ve heta niha zêdetirî 150 êriş li dijî baregehên Amerîka û Hevpeymanîya Navdewletî yê li Îraq, Sûriye, Herêma Kurdistanê û Rojavayê Kurdistanê pêk anîne.

Konferansa Nûneratiyên Hikûmeta Herêma Kurdistanê despê dike

Konferansa Nûneratiyên Derve yê Hikûmeta Herêma Kurdistanê li Hewlêrê bi amadebûna Serokwezîr, Cîgirê Serokwezîr û nûnerên Hikûmeta Herêma Kurdistanê li Welatan bi beşdariya hejmareke zêde ya konsul, dîplomat, nûner û wezîran konferansa xwe ya çaralî dest pê kir.

Mesrûr Barzanî di Konferansa Nûneratiyên Hikûmeta Herêma Kurdistanê de gotarek pêşkêş kir û tê de ragihand, "Cihê dilxweşiyê ye ku di van salên dawî de, peywendiyên Herêma Kurdistanê yê derve û navdewletî gelekî bipêş ketine."

Serokwezîr destpêkê ji bo lidarxistina vê konferansê spasiya Nivîsgeha Peywendiyên Derve ya Hikûmeta Herêma Kurdistanê kir û pêşwazî li hemû mêvan û nûnerên Hikûmeta Herêma Kurdistanê li welatan kir.

Serokwezîr Mesrûr Barzanî got: "Hêvîdar im ku di konferansê de gotûbêjên baş û berhemdar bînin kirin û encam, pêşniyar û raspardeyên wê di xizmeta pêşxistina zêdetir a peywendiyên me de bin."

"Herêma Kurdistanê ti carî nebûye metirsî li ser ti kesî û me hertim destê dostaniyê dirêjî hemû welatên herêmê û civaka navdewletî bi giştî kiriye. Ji ber wê

jî divê berjewendiyên hevpar ên me yê li gel welatên herêmê û cîhanê li ber çavan bînin girtin û parastî bin û rêz li serweriya Herêma Kurdistanê û Îraqê bê girtin û neyê binpêkirin." Serokwezîr got.

Cîgirê Serokwezîr Qubad Talebanî di panelekê de got: "Hewldanên me yê ji bo bihêzkirina hikûmeta Herêma Kurdistanê berdeham in û nûneratiyên me dikarin peywendiyên me yê aborî, siyasî û bazirganî li gel welatan bihêztir bikin û giringe nûneratiyên me metirsîyan li ser pêkhatiya herêmê bigihînin wan Welatan.

Wî zêde kir: "Pêwîste nûneratiyên me bi sazîyên me yê fermî yê Herêma Kurdistanê re tînkiliyên xurt hebin û agahiyên bidin wan û rayedarên herêmê li ser siyaseta welatan agahdar bikin."

Beriya niha Cîgirê Berpirsê Fermaheha Pêwendiyên Derve ya Hikûmeta Herêma Kurdistanê Daban Şadala ji PUKMEDIA re ragihandibû: "Armanca konferansê ew e ku xebatên dîplomatîk ên Hikûmeta Herêma Kurdistanê bi qonaxa niha ve birêxistin bike û planeke stratejîk ji nûneran re bê danîn û balkişandî û kûrkirina peywendiyên dîplomatîk ên li gel welatan."

Şadala got: "Pirsgirêkên ewlehiyê, gefên balafirên keşfê, pirs-girêk, dîtina çareseriyên dîplomatîk û serdestiya zimanê diyalogê dê mijarên girîng ên konferansê bin."

Li gorî agahiyên PUKMEDÎA'yê, di konferansê de 41 konsol, dîplomat, nûnerên sazîyên navneteweyî û 14 nûnerên hikûmeta Herêma Kurdistanê beşdar dibin.

Îsraîlê baregeheke Îranê li Şamê bombebaran kir

Îsraîlê êrişî baregeheke Supaya Pasdaren Îranê ya li Şamê kir û di encamê êrişê de kuştî û birîndar hene.

Ajansa "Tasnim" a Îranî ragihand, firokeyeke şer a Îsraîlê îro piştî nîvro baregeha şewirmendên Pasdaren

Îranê li bajarokê Seyide Zeyneb ya ser b Şamê ve bombebaran kir.

Ji aliyê xwe ve jî, Rewangeha Sûrî ya Mafên Mirovan belav kir, di encamê bombebaranê de 7 kes mirin û gelek kes jî birîndar bûn.

Ev yek piştî wê tê, Roja 20-01-

2024an, artêşa Îsraîlê civîneke serkirdeyên grûpên çekdar ên nêzikî Îranê li avahiyeke taxa Mezzeh a Şamê kir armanc û tê de 5 kes hatin kuştin ku 4 ji wan berpirsên payebilind ên Pasdaren Îranê bûn.

Mesrûr Barzanî li ser êrişên li Herêma Kurdistanê: Bi şermezarkirinê naqedin

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê ragihand ku ew spasiya helwesta welatên dost dikin ku bi berdewamî van êrişan şermezarkirinê êriş naqedin.

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî li ser êrişên li Herêma Kurdistanê peyamek belav kir û got:

“Êrişên curbicur ên li Herêma Kurdistanê hewldanên dijmin, neyar û xayinan e ji bo têkbirina herêmê û ew di wê baweriyê de ne ku bi van êriş û zextên berdewam dê Kurdistan tîk biçê.”

Peyama serokwezîr di demekê de ye ku çavkaniyek pilebilind li navçeya Çemçemala Silêmaniyê

ji Rûdawê re ragihand ku şeva pêncşemê saet 22:45an êrişek li Qada Gazê ya Kormorê hat kirin û agir bi qadê ket.

Piştî êrişê Wezareta Elektrîkê di daxuyaniyekê de got:

“Ji bo ewlehiya karkeran û qadê, hinartina gazê ji bo santralên elektrîkê hatiye rawestandin û ev yek zêdetirî 2,800 megawat berhemanîna elektrîkê kêmkirîye.”

“Em rêya pîroz a Kurdayetiyê berdewam bikin”

Mesrûr Barzanî di peyama xwe de amaje bi wê yekê jî kir ku ew spasiya hevhemî û helwesta welatên dost dike ku bi berdewamî êrişên şermezarkirinê li

daxuyanî û şermezarkirinê êrişên nedadperwerane naqedin û rê li ber dubarebûna wan nayê girtin.

Serokwezîr Mesrûr Barzanî got:

“Ez bangî gelê Kurdistanê dikim ku bi berxwedan û cesareteke bilind li hemberî van planan rawestin û hestê xwe yê niştimanperweriyê xurt bikin û rê medin xwefiroş, xakfiroş û koleyan ku dixwazin Kurdistanê û têkoşîn û destkeftiyên wê bikin qurbana tirsonekî, çavbirçîtî û bêwijdaniya xwe.”

Di berdewamiya axaftina xwe de anî ziman:

“Daxwaza min ji Xwedayê mezin hêzeke zêdetir bide me da ku em rêya pîroz a Kurdayetiyê û dilsoziya ji bo xwîna şehîdan berdewam bikin.”

Şeva borî bi mûşekan êrişî Qada Gazê ya Kormorê ya li qezaya Çemçemalê ya Silêmaniyê hat kirin.

Qada Gazê ya Kormorê li gundê Kormorê yê bajarê Qadir Keremê yê qezaya Çemçemalê ya Silêmaniyê cih digire.

Qada Gazê ya Kormorê bi armanca hilberîn, pêşverbirin û firotina berhemên petrolê sala 2007an hat avakirin û sala 2008an jî hilberîna gazê dest pê kir.

Salên 2022 û 2023yan jî gelek caran êrişî Kormorê hatibû kirin.

Stoltenberg: Îran karektera serekî ya têkdana ewlehî û seqamgiriya deverê ye

Sikirtêrê Giştî yê Hevpeymaniya NATOyê ragehand, “Îran li ser neseqamgirkirina deverê

berdewam e û ji êrişên Deryaya Sor û armanckirina keştiyan berpirsyar e, lewma reftarên wê nayên qebûl kirin”.

Ji ber wê êrişê dronî ya li sinorê Urdirin – Sûriyeyê li dijî serbazên Amerîkayê hatiye kirin, Sikirtêrê Giştî yê Hevpeymaniya NATOyê Jens Stoltenberg di konfiransekê rojnamevanî de li Waşingtonê hevhemîya xwe ji bo gel û hikûmeta Amerîkayê diyar kir û got, “Hevpeymaniya NATOyê Îranê wekî karektera serekî ya têkdana ewlehî û seqamgiriya deverê dibîne”.

Stoltenberg herwesa ragehand, “Îran ji piştvanîkirina wan terorsitan berpirsyar e yên ku li Deryaya Sor êrişî keştiyan dikin”.

Sikirtêrê Giştî yê Hevpeymaniya NATOyê got, “Reftarên Îranê wesa diyar dikin ku cihan bê qanûn û rêkar e, ev jî pêşhateka metirsîdar e û nayê qebûl kirin, lewma parastina ewlehiya cihanê erkê me girantir dike”.

Pêr (Yekşem, 28.1.2024) Femandeya Navendî ya Amerîkayê CENTCOMê ragehand, “Ji verêja êrişeka dronî li ser cihekê serbazî yê hêzên Amerîkayê li ser sinorê navbera Urdirin û Sûriyeyê, sê serbazên Amerîkayî hatine kuştin û hejmareka serbazên di jî birîndar bûn”.

Piştî wê êrişê, Serokê Amerîkayê Joe Biden ragehand ku wan dê bersivêka tund ji bo wê êrişê dronî hebe ya ku li Urdirinê hatiye kirin û sê serbazên wan tê de hatine kuştin.

Herwesa Cîgira Berdevkê Pentagonê Sabrina Singh jî di dawî helwestê welatê xwe de li ser wê êrişê ragehand, “Em gomanê dibin ku ketîbeyên Hizbulahê, ku ji aliyê artêşa Pasdarên Îranê ve tînan piştvanîkirin, ew êriş kiribe”. Herwesa tekez jî kir, “Amerîkayê dê di demekê gunçayî de bersiv ji bo wan hebe”.

Partiya Yekîtiya Netewî ya Belûçistanê bidarvekirina 4 çalakvanên Kurd şermezarkir

Partiya “Racî Tipakî Gel” anku “Partiya Yekîtiya Netewîya Belûçistanê” bi belavkirina daxuyaniyekê bidarvekirina 4 girtiyên Kurd li

girtîgeha “Qizilhisar” a rêjîma Îranê de şermezarkir. Roja Dûşemî 9ê Rêbendanê, Partiya “Racî Tipakî Gel” anku “Partiya Yekîtiya Netewîya Belûçistanê” bi belavkirina daxuyaniyekê bidarvekirina 4 girtiyên siyasiye Kurd li girtîgeha Qizilhisarê ji aliyê rêjîma Îranê ve, bi tundî şermezarkir û ragihand ku bidarvekirina wan çalakvanên Kurd rûkê dije mirovî yê rêjîma Îslamiya Îranê, zêdetir ji her carê, dide xuya. Li beşa dawîya wê daxuyaniyê de hatiye, Partiya “Racî Tipakî Gel” tevî sersaxîdan bi gelê Kurd û malbatên wan 4 kesên sêdaredayî û hemû malbatên şehîdên doza azadiyê, vê cinayeta rêjîma Îslamiya Îranê bi tundî şermezarkir dike.

Baregehên Amerîka li Sûriye û Iraqê rastî êrişên bi dronan hatin

Grûpên çekdaran bi dronan êrişî baregehên Amerîka li Iraq û Sûriyeyê kirin û li gorî Pentagonê, hejmarek leşkerên Amerîkî birîndar bûne. Ajansa “Reuters” li ser zarê berpirsên payebilind ên Wezareta Berevaniyê ya Amerîkayê (Pentagon) ragihand, Di 24 demjimêrên borî de, grûpên milîsan ên Iraqê yê Îran piştvanîya wan dike, bi dronan êrişî baregehên Eyn Esed li

rojawayê parêzgeha Enbarê, kêlgeha Konîko û gundê EL-Xedra li parêzgeha Dêrazorê ya Sûriyeyê kirin.

Li gorî berpirsên Pentagonê, di êrişan de hejmarek ji karmendên Amerîkî di wan êrişan de bi sivikî birîndar bûne.

Ji aliyê xwe ve, grûpa bi navê “Berxwedana Îslamî li Iraqê” ragihand, wan duhî Înê baregeha Eyn

El-Esed li Enbarê û îro şemiyê danê baregehên Amerîkayê li kêlgeha Konîko û gundê EL-Xedra li parêzgeha Dêrazorê bi dornan kirine armanç.

Di dema borî de û piştî şerê di navbera Îsraîl û Hemasê de, êrişên li ser baregehên leşkerî yê Amerîkayê li Sûriye û Iraqê zêde bûne. Di bersivê de jî, Amerîka jî çend caran baregehên grûpên çekdaran li Iraqê kirine.

Berpirsên Pentagonê pêştir ragihandibûn, di navbera Comeha 2023 û 20ê Çileya 2024an de, nêzikî 70 leşker di êrişên dron û mûşekan de birîndar bûne. Lê piraniya wan piştî wergirtina dermankirinê vegeyriyane ser karên xwe, ji bilî hejmareke kêmkirî hîn di bin çavdêriya bijîşkî de ne.

Danûstandinên Iraq û Amerîkayê ji bo bidawîkirina erkên Hevpeymaniya Navdewletî dest pê kir

Nivîsgeha Sûdanî ragihand, bi serperîştîya Serokwezîrê Iraqê Mihemed Şiya Sûdanî, gera yekem a danûstandinên Iraq û Amerîkayê ji bo bidawîkirina erkên hêzên Hevpeymaniya Navdewletî li Iraqê dest pê kir.

Serokwezîrê Iraqê Mihemed Şiya Sûdanî di nava vê mehê de di panelekê de li Korbenda Aborî ya Cîhanî li

Davosê de gotibû; “Niha hêzên Iraqî şiyana wan a parastina ewlehî, aramî û serweriya xwe heye, lewra dem hatiye ku erkên hêzên biyanî li Iraqê bidawî bibin, ku ji bo şerê DAIŞê hatibûn.”

Ji aliyê din ve, Wezîrê Berevaniyê yê Iraqî Sabit Mihemed Ebbasî roja Pêncşema borî gotibû, civînên bi hêzên hevpeymanan re dê di rojên pêş de dest pê bikin, ji bo diyarkirina dema vekişîna wan ji Iraqê.

Ebbasî got jî: Peywendiyên Iraq û Amerîka û hevpeymanên wê di warên cuda yê siyasî, aborî, çandî, ewlekarî û serbazî de, dê bînan avakirin.

Destpêkirina danûstandinên di navbera Iraq û Amerîkayê de, piştî tundbûna êrişên grûpên milîsên Iraqî li ser vinke û baregehên Hevpeymaniya Navdewletî li Iraq û Sûriyê tê, ku ji nivê Cotmeha 2023an vir ve zêdetirî 160 êriş li dijî hêzên biyanî pêk anîne û daxwaza vekişîna hêzên Amerîkî û hevpeymanan ji Iraq, Sûriye û navçeyê dikin.

Serok Barzanî pêşwazî li malbata şehîd Pêşrew Dizeyî kir

Serok Barzanî pêşwazî li malbata şehîd Pêşrew Dizeyî kir û hevxiyaya xwe gihand malbata şehîd Pêşrew Dizeyî û hêviya başbûnê ji bo birîndaran xwest.

Baregaha Barzanî di daxuyaniyê de belav kir, "Piştî êrîşa mûşekî ya ne rewya ya Supaya Pasdarên Îranê li ser mala şehîd Pêşrew Mecîd Dizeyî, ku di

encamê de ew û keça wî ya yazdeh mehî Jîna şehîd bûn û hevjin û kurên wî jî birîndar bûn, herwiha çend welatîyên din ên şehîd û birîndar bûn, Serok Mesûd Barzanî îro 27ê Çileyay 2024an pêşwazî li malbata şehîd Pêşrew Dizeyî kir."

Di daxuyaniyê de hat: "Di hevdiîtinê de, Serok Barzanî careke

din pirse û sersaxiya xwe gihand malbata şehîd Pêşrew Dizeyî û hêviya başbûnê ji bo birîndaran xwest. Herwiha Serok Barzanî amaje bi wê da ku ew tawan, zulmeke mezin bû li hember malbata şehîd Pêşrew Dizeyî û xelkê Kurdistanê hate kirin." Da zanîn jî, "Di hevdiîtinê de, kesayeti û têkoşerê dêrîn birêz Muhsin Dizeyî spasiya piştevanî û helwesta Serok Barzanî kir ku ji roja yekem ve ev karesat weke xema xwe zanî. Her wiha spasiya amadebûna Serok Barzanî di merasima oxirkirina şehîdên vê bûyera diltezîn de kir."

Baregaha Barzanî got jî: "Her di vê hevdiîtinê de, birêz Ebdullah Mecîd Dizeyî li ser navê xwe û malbata xwe û her sê birayên şehîd Pêşrew, pêzanînen xwe ji bo hevsoziya Serok nîşan da û soza wê jî da ku ew hemû dê li ser rêya şehîd Pêşrew Dizeyî ji bo avedanî û xizmetkirina xelkê Kurdistanê berdewam bin."

Pêşewa Hewramanî: Gelo lîsteya grûpên milîs ên ku êrîşî Herêma Kurdistanê dikin li cem kesî heye?

Berdevkê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Pêşewa Hewramanî amaje bi mijara rawestandina şandina mûçeyên fermanberên Herêma Kurdistanê kir û got: Eger mijar bi gendeliyê

ve girêdayî be, divê mûçeyê fermanberên hemû parêzgehên Iraqê were rawestandî.

Pêşewa Hewramanî li hejmara xwe tora civakî "Facebook" belav kir, "Ji dema derxistina pirsgerêkên li ser mûçeyên fermanberên Herêma Kurdistanê, her roj pirsine nû tînin pêş Hikûmeta Herêma Kurdistanê, we mercekê bo şandina mûçeyê û mafên xelkê, di demekê de me bi zelalî hemû tişt pêşkêşî hikûmeta federal kiriyê."

Herwiha got, di lêgerîneke hêsan a çar mûçeyên ku ji aliyê çend çavkaniyên pêbawer ên medyayê ve hatine weşandin, rêjeya dayîna mûçeyan li Iraqê wiha ye:

AL-Jazeera: "sedî 20 ji mûçeyên Îraqî bo mûçeyên sexte diçe, ku salane nêzîkî 10 milyar dolar e û ji mûçeyê hemû fermanberên Herêma Kurdistanê zêdetir e."

Alhurra: "300 milyar dolar ji bo proje û mûçeyên sexte li Iraqê çûye."

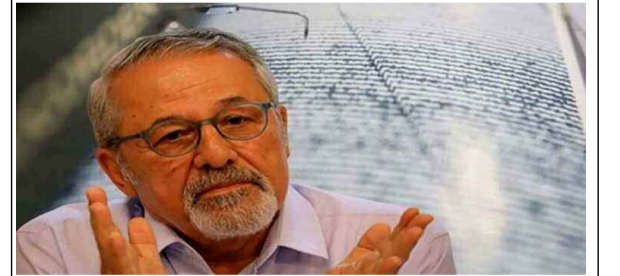
Baghdadtoday: "22 hezar karmendên sexte di lîsteya xanenişînen Îraqî de hene, ku 800 milyar dînar ji xezîneya Îraqî digirin."

BBC: "Di sala 2014an de, hikûmeta Iraqê bixwe mikur hat ku 50 hezar leşkerên sexte mûçeyên xwe ji xezîneya Iraqê werdigirin. sexte, ne ku bindîwar."

Pêşewa Hewramanî dipirse: "Gelo lîsteya grûpên milîs ên ku êrîşî Herêma Kurdistanê dikin li cem kesî heye? Eger pirs gendelî be, diviyabû mûçeyên xelkê hemû parêzgehên Iraqê bihatana sekinandin, ne wek ku hinek amatorên siyasî yên navxweyî bibêjin, xelkê Kurdistanê ji ber xatirê (şerîfêkî) birçî mane."

Nacî Gorur: Metirsiya erdhejê li ser heft bajarên Bakurê Kurdistanê heye

Zanayê erdhejê Prof. Dr. Nacî Gorur di derheqê îmkana erdhejan de bal kişand ser Bakurê Kurdis-

tanê. Nacî Gorur diyar kir ku xetera erdhejê bi giranî li ser heft parêzgehên zêde bûye.

Nacî Gorur bi daxuyaniyekê li ser erdhejên ku tînan ragihand ku heft parêzgeh di bin metirsiyê de ne û Şirnex jî di nav de li ser xeta Xûtaya Rojhilatê Anatolyayê û kembera lédanê ya Bedlîs-Zagrosê ye. Zanayê erdhejê da zanîn ku erdhejên di 6ê Şibatê de qewimîn bi wê ve girêdayî ne ku Deştaya Ereban ber bi bakur ve diçe û vê tevgera Rojhilatê Anatolyayê xistiye navbera Deştaya Avrasyayê. Gorur amaje kir ku ev rewş bandorê li ser DAF û Çeqeya Fethiya navçeyaya Muglayê dike û ev fay ji Karliovaya Çewlîgê heta Hatayê xetekê pêk tîne. Nacî Gorur tekez kir ku parêzgehên wekî Semsûr, Diyarbekir û Colemêrgê ji ber şikestina DAFê di bin metirsiya erdhejê de ne, ne ji devera herî nêzîkê wan e. Zanayê erdhejê diyar kir ku ev parêzgeh gelek nêzîkî DAFê ne û erdheja li ser vê xetê de vera tîrêjê hîn xeternaktir dike.

Elî Teter: Çareserkirina pirsgerêkên Tirkîye û PKK'ê ne li Herêma Kurdistanê ye

Parêzgarê Dihokê dibêje, çareseriyaya pirsgerêkên di navbera Tirkîye û PKKê de, ne li Herêma Kurdistanê ye û bila ew biçin cihê ku jê hatine.

Parêzgarê Dihokê Elî Teter li ser berdewamiya şer û pevçûnên di navbera hikûmeta Tirkîyeyê û PKKê li navçeyên sînorî yên Herêma Kurdistanê de ji ajansa K24ê re got: Pirsgerêkên di navbera Tirkîye û PKKê de li Herêma Kurdistanê çareser nabin, bila biçin cihê ku jê hatine.

Elî Teter bang li hikûmeta Tirkîyeyê û PKKê kir ku mal û milkên xelkê Herêma Kurdistanê nekin qada nakokiyên xwe û got: "Ev şer ne şerê me ye, qada şer diyar e. Ji kerema xwe gelê me nekin qurbanîyên nakokiyên xwe."

Ev daxuyaniya Parêzgarê Dihokê di demekê de ye, Wezareta Navxwe ya Herêma Kurdistanê duhî di daxuyaniyekê de ragihandibû: "Medyaya ser bi PKKê ve nûçeyê xapînok belav kiriye ku hêzên Pêşmerge li devera Amêdiyê êrîşa wan kiriye. Li vir em ji welatîyên Herêma Kur-

distanê û hemû kurdistanîyên li seranserê cîhanê re radigihînin ku îro danê nîvro 24/1/2024, çekdarên PKKê bi dehan kîlometran dûrî sînorê Tirkîyeyê li devera Amêdiyê, bêyî rêzgirtin ji saziyên fermî û destûrî yên Herêma re, zêdegavî li ser xaleke hêzên Zerevanî kiriye û piştê jî bi mûşekan êrîşî heman xala kontrolê kirin û Hêzên Pêşmerge jî ji çeperên xwe ve, berevanî li xwe kirin."

Di daxuyaniyê de hat gotin: "Ev hewldana çekdarên PKKê di çarçoveya wê êrîşê û kiryarên têkderane de, bi armanca têkbiri-

na ewlekarî û aramiya Herêma ye. Mixabin ew bûne beşek ji planên navçeyê yên li dijî qewariya Herêma Kurdistanê."

Wezareta Navxwe tekezî li ser wê yekê kir jî: "Herêma Kurdistanê nabe meydana yekalîkirina kêşeyên navçeyê û em piştevaniya hemû hewl û rêkarên aştîyane yên ji bo çareserkirina pirsgerêkan û pêkanîna aştî û aramiyê dikin, lê belê mafê berevaniyê ji bo hêzên me parastî ye û em bi tundî li dijî her hewleke armanckirina qewariya Herêma Kurdistanê û saziyên fermî radiwestin."

ÎSÎGê raporek belav kir: 671 zarokên karker canê xwe ji dest daye

ÎSÎGê ragihand ku di 10 salên dawî de li Tirkîye û Bakurê Kurdistanê herî kêm 671 zarokên karker canê xwe ji dest daye. Encûmena Ewlehiya Kar û Tenduristiya Karkeran (ÎSÎG) îro rapora xwe ya derbarê zarokên karker de belav kir. Ew rapor bi navê "Rapora Kuştinên Kar a Zarokan" hat belavkirin. Li gorî raporê li Tirkîye û Bakurê Kurdistanê di 10 salên dawî de herî kêm 671 zarokên karker li ser kar canê xwe ji dest daye. Di serdema desthilata

AK Partiyê de jî wate ji sala 2002yan ve herî kêm 907 zarokên karker canê xwe ji dest daye.

Encûmena Ewlehiya Kar û Tenduristiya Karkeran (ÎSÎG) di rapora xwe de bal kişand ser karkeriya zarokan a di bin banê dibistanên pişeyî yên amadehiyê de jî ku wek (MESEM) tînan binavkirin û got:

"Ev kar ku rê dide karsazan zarokan di bin navê şagirtiyê û stajê de bidin xebitandin, berê hêza kar, qezayên kar û kuştinên kar ên zarokan daye kargehên biçûk.

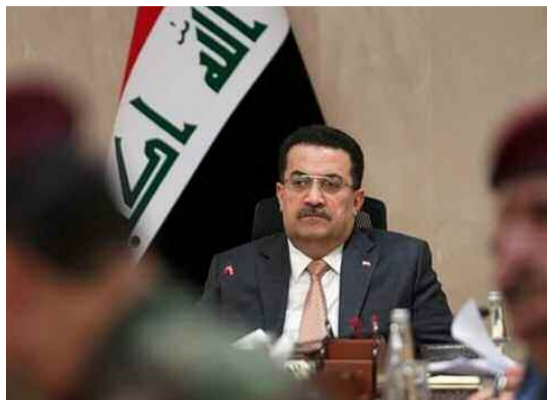
Ev der ji ber ku ji kontrolên ewlehiya kar û karkeran dûr in û kêm tînan şopandin, kedxwarî û pabendbûna rêkaran a li dijî zarokan jî zêde kiriye."

Encûmena Ewlehiya Kar û Tenduristiya Karkeran (ÎSÎG) di rapora xwe de eşkere kir ku niha 1.5 milyon zarok di çarçoveya dibistanên pişeyî de dixebitin û ji van derdora 300 hezarî di bin 18 salî de ne û anî ziman:

Ji bilî dibistanên amadehiyê yên asayî li Tirkîye û Bakurê Kurdistanê dibistanên amadehiyê yên pişeyî jî hene û xwendekarên wan dibistanan di çarçoveya perwerdeyê de hinek caran rojekê diçin dibistanê û 4 rojan jî dixebitin.

Sûdanî: Komeke sûcdar Qada Gazê ya Kormorê kir armanc û dê bê cezakin

Serokwezîr û Femandeyê Giştî yê Hêzên Çekdar ên Îraqê fermana avakirina komîteyê lêkolînê ya li ser êrişê li Qada Gazê ya Kormorê

ya navçeya Çemçemalê da ku divê di 48 saetan de encaman bidin.

Şeva pêncşemê bi mûşekan êrişî Qada Gazê ya Kormorê ya li qezaya Çemçemalê ya Silêmaniyê hat kirin. Êriş bûbû sedema şewîtina depoyêke gaza xwezayî û ti zianên canî çênebûbûn. Piştî bûyerê timên agirvemirandinê û ambulans çûbûn cihê bûyerê û hêzên ewlehiyê jî dest bi lêkolînê kiribû.

Serokwezîr û Femandeyê Giştî yê Hêzên Çekdar ên Îraqê Mihemed Şiya Sûdanî ragihand: "Armanca van kiryanan aboriya xelkê Îraqê ye û grûpa ku ew tawana kiriye dê bê cezakin."

Serokwezîrê Îraqê Mihemed Şiya Sûdanî di daxuyaniyêke de got:

"Di demê de ku Hikûmeta Îraqê ji bo pêş-xistina jêrxana welat, dibînkirina aramiyê ji bo welatîyên û parastina ewlehiya niştîmanî dixebite, hejmerek kesên wêranker rabûn Qada Gazê ya Kormorê ya li başûrê parêzgeha Silêmaniyê ya Herêma Kurdistanê kirin armanc."

Serokwezîrî û Femandariya Giştî yê Hêzên Çekdar ên Îraqê herwiha anî ziman:

"Femandeyê Giştî yê Hêzên Çekdar ên Îraqê ferman da ku di nava 48 saetan de derbarê bûyerê de lêkolîn bê kirin."

Qada Gazê ya Kormorê li gundê Kormorê yê bajarê Qadir Keremê yê qezaya Çemçemalê ya Silêmaniyê cih digire.

Qada Gazê ya Kormorê bi armanca hilberîn, pêşverbirin û firotina berhemên petrolê sala 2007an hat avakirin û sala 2008an jî hilberîna gazê dest pê kir. Salên 2022 û 2023yan jî gelek caran êrişî Kormorê hatibû kirin.

Silêmanî: Balafirên Tirkîyeyê xaniyekî sivîlan bi temamî rûxand

Endamê rêxistina Amerîkî CPTyê Kameran Usman ragihand, balafireke şer a Tirkîyeyê li qezaya Mawetê ya Silêmaniyê xaniyekî sivîlan

rûxandiye. Kameran Usman da zanîn ku ev êriş şeva borî saet 01:35an ji aliyê balafirên Tirkîyeyê ve hatiye kirin û xanî ji binî rûxiyaye.

Usman herwiha ji Tora Medyayî ya Rûdawê re ragihand ku Tirkîyeyê li herêma Baskî Qelê ya gundê Gelaleyê yê qezaya Mawetê ev xanî kiriye armanc. Kameran Usman diyar kir ku xanî yê sivîlê bi navê Ebdulqadir Husên Tale ye û dema bombebaran Tirkîyeyê kes li malê nebûye.

Xwediyê xênî jî got ku kurê wî û çend hevalên xwe çûne malê û wan xwestiye bi şev li wê derê bimînin lê ji ber ku hewa sar bû û sobe jî nebû ew derketine û çûne maleke din.

Ebdulqadir Husên Tale anî zimên, piştî kurê wî û hevalên xwe derketine bi nîv saetê xanî hatiye bombebaran kirin û bi temamî hilweşiyaye.

IDRÎS BARZANÎ (1944 – 1987)

37 sal bi ser koça dawî ya serkirdeyê navdarê kurd Idrîs Barzanî re derbas dibe.

Îro 31 Çileyayê û 34 sal berê di roja 31 Çileyayê sala 1987, serkirdeyê kurd Idrîs Barzanî ji nav kurdan bar kir.

Idrîs Barzanî di meha Adara 1944an de li navçeya Barzan û di himêza malbatekê de hatiye dinê, ku ew malbat çavkaniya dîroka Kurdistanê ye. "Her ji destpêka sedeya 20mîn de bibû mala mezin a kurdayetiyê û sembola neteweyî û qubleya têkoşerên Kurd."

Idrîs Barzanî dibe 2 salî, wê demê bavê wî nemir Mela Mistefa Barzanî berê xwe dide Rojhilatê Kurdistanê bi mebesta piştevaniya tevgera Kurdî û Komara Kurdistan li Mihabad, li wir dest bi xebatê kir.

Piştî ku Komara Kurdistan ket, Mela Mistefa Barzanî û bi dehan Pêşmerge berê xwe dan Yekîtiya Sofiyeta berê. Wê demê Idrîs Barzanî ku temenê wî 3 sal bû ligel dayka xwe û malbatên Kurd, ji aliyê rêjîma wê demê ya Îraqê ve bo navçeyên başûrê Îraqê hatin sirgûnkirin.

Idrîs Barzanî di temenê 6 saliyê de li bajarê Kerbela çû dibistanê. Heta nemana şahîtiyê û hatina komariyê di sala 1958an de ew ji dîtina bavê xwe mehrûm bû. Lê wê sale Mela Mistefa Barzanî ligel hevalê xwe ji Yekîtiya Sofiyetê vegeriya Îraqê û piştî demeke dirêj bi dîtina malbata xwe şad bû.

Li gorî dîroka PDKê, piştî vegera Mela Mistefa Barzanî û serhildana şoreşa Îlonê di sala 1961ê de, Idrîs Barzanî tevî şoreşê bû û çeka têkoşînê avêt milê xwe.

Piştî 9 salan ji pêşmergeyatiyê û tevîbûna di şoreşa Îlonê de, di meha Hezîrana 1970ê de û di kongreya 8 ya PDKê de, bo cara yekem Idrîs Barzanî bû endamê Komîteya Navendî ya PDKê.

Ligel destpêkirina projeya aşî û danûstandinan di navbera şoreşê û

deselatên Îraqê de, Idrîs Barzanî ligel birayê xwe Mesûd Barzanî di desteya danûstandinan a şoreşê de bûn. Ew li Bexdayê ketin şerê siyasî û diplomatîk ji bo bidestveanîna mafên gelê Kurdistanê. Di dawiyê de bi serperîştîya Mela Mistefa Barzanî mafê otonomî bo Kurdistanê Îraqê bidestve hat û di encamê de 4 salên xweşî û pêşketinê ji bo Îraqê hatin, lê piştî deselata Îraqê ya Beisî dîsa dest bi dijayetiya Kurdan û serkirdatiya Kurdistanê kirin û wê demê rêkeftina Cezayir çêbû û şoreşa Kurdan hat şikestin. Wê demê Idrîs Barzanî ligel malbata xwe û beşek ji Pêşmerge ve, koçberî Îranê bûn.

Herwiha piştî şikestina şoreşê, Idrîs Barzanî ligel birayê xwe Mesûd Barzanî her zû hewlên xwe didin ji bo avakirina bingeh û rêxistina PDK û Hêzên Pêşmerge, û dest bi çalakiyan dikin.

Sala 1979 guhertin li ser nexşe û hevsergiya navçeyê çêbû û li Îranê Komara Îslamî ya Îranê hat damezrandin û deselata şah hat rûxandin. Li Îraqê jî rêjîma Beis destê xwe li deselat zêdetir şidand. Şerê Îraq û Îranê destpê kir. Hêzên Kurdistanî jî dabeş bûn. Hikûmeta Îraqê xwest ku nakokiyên bixe

navbera hêzên Kurdistanî de. Idrîs Barzanî wê demê kar û xebat kir ji bo lihevkerin û yekîtiya nav mala Kurdî.

Li ser bingeha wê xebata Idrîs Barzanî, di sala 1986an de bingeha bereya Kurdistanî hat avakirin û di meha Hezîrana 1988ê de wek hêzeke nû li ser meydana siyasî ya Kurdistanê Berya Kurdistanî hat ragihandin.

Idrîs Barzanî di dîroka tevgera rizgarîxwaz a neteweya Kurdî de, wek endazyarê lihevkerina niştîmanî tê binavkirin. Di asta diplomatîk de jî Idrîs Barzanî wek xwedî ezmûneke mezin bû, nexasim di warê derketina gutareke hevbeş de.

Di 31.1.1987an de, Idrîs Barzanî ji ber nexweşiyêke giran koça dawî kir. Bi jidestdana Idrîs Barzanî tevgera siyasî ş xebata rizgarîxwaz a Kurdistanê kesekî bi bandor û serkirdeyekî mezin û xwedî ezmûn jidest da û li gundê Helecî yê ser bi Ormiyê hat veşartin.

Piştî raperîna Adara 1991ê û rizgarkirina beşekî mezin ji axa Kurdistanê di 6.11.1993ê de termên Nemir Mistefa Barzanî û Idrîs Barzanî bo Başûrê Kurdistanê hatin veguhestin û li devera Barzan hatin veşartin.

Li Efrînê 5 kes ji aliyê grûpên çekdaran ve hatin revandin

Grûpên çekdar ên opozîsyona Sûriyeyê yê bi artêşa Tirkîyeyê re herêma Efrînê dagîr kirine, 5 welatîyên Kurd ji gundên Efrînê revandin, 2 ji nava wan jin in.

Rêxistina Mafên Mirovan li Efrînê belav kir, grûpên çekdar a bi navê "Polîsa Leşkerî" ji roja 17 vê mehê ve jina bi navê Leman Reşîd Sîdo ya 35 salî ji gundê Metîna revandiye û heta niha çarenivîsa wê ne diyar e.

Diyar kir jî, Leman Reşîd Sîdo di dema dawî de ji Helebê vegeryabû gundê xwe û 1700 dolar dabû grûpa "Sultan Murad" a dest daniye ser gundê Metîna.

Rêxistina Mafên Mirovan da zanîn jî, xortê bi navê Silêman Cuma Mihemed ji roja 24ê vê mehê ve li ser rêbenda gundê Tirindê ji aliyê grûpa "Polîsa Leşkerî" ve hatiye revandin û çarenivîsa wî jî ne diyar e.

Ji aliyê xwe ve, Rewangeha Sûrî ya Mafên Mirovan belav kir, kesekî

astengder û hevjiña wî ji gundê Xalta ji aliyê grûpên çekdar ve hatin revandin.

Rewangehê diyar kir jî, ciwanekî din ê ji gundê Anqelê ji aliyê grûpên çekdar ve hat revandin û çarenivîsa wî jî ne diyar e.

Herêma Efrînê ji Adara 2018an ve ji aliyê artêşa Tirkîyê û grûpên çekdar ên ser bi wê ve hatiye

dagîrkirin û heta niha zêdetir ji 9 hezar kes hatine revandin ku çarenivîsa hejmareke mezin ji wan nayê zanîn.

Li gor çalakvanên Efrînê, grûpên çekdaran bi armanca ku Kurdên Efrînê neçar bibin dest ji cih û warê xwe berdin û koçber bibin, welatîyan direvînin û eşkence didin, pere, fîdye û bacan ji wan distînin.

Malbatên herî hejar li Wan, Mûş, Bedlîs û Colemêrgê ne

Li gorî amarên Saziya Amaran a 49,8an. Dahata koma herî hejar û Tirkîyeyê (TUIK), li ser asta Tirkîye û xizan jî ya ji sedî 20ê ji sedî 0,1 kêm Bakurê Kurdistanê malbatên herî bûye û daketiye ji sedî 5,9an.

hejar û xizan li parêzgehên Wan, Mûş, Bedlîs û Colemêrgê yên Bakurê Kurdistanê ne. Malbatên herî dewlemend jî li parêzgehên Stenbol, Enqere, Tekîrdag, Edîrne û Kirklareliyê yên Tirkîyeyê ne.

Saziya Amaran a Tirkîyeyê (TUIK), doh "Amarên Belavbûna Dahatê" yên sala 2023yan eşkere kirin.

Li gorî amarên TUIKê, li Tirkîye û Bakurê Kurdistanê sala 2023yan dahata malbatan li gorî sala 2022yan ji sedî 70,7 zêde bûye û gihîştîye 167 hezar û 983 lîreyan.

Li Tirkîye û Bakurê Kurdistanê dahata koma herî dewlemend a ji sedî 20 li gorî sala 2022yan ji sedî 1,8 zêde bûye û gihîştîye ji sedî

Dahata kesayetiyeke malbatê jî li gorî sala 2022yan ji sedî 72,3 zêde bûye û ji 48 hezar û 642 lîreyan gihîştîye 83 hezar û 808 lîreyan.

Dahata herî zêde ji mûçeyê ye
Di nav dahata giştî de bi rêjeya ji sedî 48,5 herî zêde ji mûçeyê dahat hatiye bidestxistin.

Di rêza duyemîn de bi rêjeya ji sedî 22,1 dahata bazirganiyê cih digire û di rêza sêyem de jî bi rêjeya ji sedî 17,6 alîkariyên civakî yên hikûmetê cih digire.

Ji sedî 88,4ê alîkariyên civakî mûçeyê malnişîn, jinebî û sêwiyane. Çîna civakî ya dahata wan herî zêde kesên perwerdeya bilind û zanîngeh qedandine ye.

Dahata kesên perwerdeya bilind

qedandina 157 hezar û 851 lîre, yên lîse qedandine 114 hezar û 374 lîre, yên dibistana seretayî û navendî qedandine 89 hezar û 12 lîre, yên dibistanek neqandine 63 hezar û 425 lîre û kesên xwendin û nivîsandinê nizanin 45 hezar û 637 lîre ye.

Di nav sektoran de dahata herî zêde bi 121 hezar û 13 lîreyan ji sektora xizmetguzariyê û herî kêm jî bi 92 hezar û 632 lîreyan ji sektora çandiniyê hatiye bidestxistin.

Herî zêde bi 408 hezar û 174 lîreyan kesên xwediyê karên xwe, bi 115 hezar û 622 lîreyan kesên li ser hesabê xwe kar dikin, bi 102 hezar û 821 lîreyan mûçexwir û bi 53 hezar û 334 lîreyan kesên bi heqdestê rojane kar dikin dahat bi dest xistine.

Malbatên herî hejar û xizan li Bakurê Kurdistanê ne

Dahata herî kêm a malbatên li parêzgehên Wan, Mûş, Bedlîs û Colemêrgê yên Bakurê Kurdistanê ne. Dahata malbatên Tirkîye û Bakurê Kurdistanê li gorî 25 herêmên cuda hatine hesabkirin.

Li tevahiya Tirkîye û Bakurê Kurdistanê bi giştî dahata kesayetiyeke malbateke 83 hezar û 808 lîre ye lê ev dahat li parêzgehên Wan, Mûş, Bedlîs û Colemêrgê tenê 39 hezar û 173 lîre ye. Dahata herî zêde ya kesayetiyeke malbateke jî bi 114 hezar û 634 lîreyan li Stenbolê, bi 108 hezar û 36 lîreyan li Enqereyê û bi 101 hezar û 372 lîreyan li parêzgehên Tekîrdag, Edîrne û Kirklareliyê ye.

'Berî hilbijartinan egera operasyoneke nû li Başûr û Rojavayê Kurdistanê heye'

Parlamenterekî Partiya Gel a Komarî (CHP) got, "Eger heye Artêşa Tirkîyeyê berî hilbijartinên xwecihî operasyoneke nû li Başûr û Rojavayê Kurdistanê bide destpêkirin."

Parlamenterekî CHPyê yê Stenbolê Erdogan Toprak rapora xwe ya nixandina heftiyane îro belav kir. Toprak di rapora xwe de li ser pêşhatên dawî yên siyaseta navxwe û derve ya Tirkîye, cihan û navçeyê çend nixandin kirine. "Pêwendiyên krîtîk nîşana egera operasyoneke nû

ye" Toprak amaje bi wê yekê daye ku eger heye hikûmeta Tirkîyeyê berî hilbijartinên xwecihî yên 31ê Adara 2024an operasyoneke nû ya leşkerî li Başûr û Rojavayê Kurdistanê bide destpêkirin û wiha pê de çû: "Îran û Tirkîye ku di şerê Xeze û Îsrailê de alîgirên Hemasê ne, di pêşhatiyên li Sûriye û Îraqê de xwedî helwestên cûda ne.

Berî serdana Serokkomarê Îranê Îbrahîm Reîsî, Serokê MÎTê Îbrahîm Kalin li Bexdayê ligel Serokkomar û

Serokwezîr civiya.

Ev pêwendiyên krîtîk nîşanên wê yekê ne ku `Tirkîye` li dijî PKK, YPG, PYD û HSDyê di nav hewla hevkarîyêke Îran-Îraq-Tirkîyeyê de ye û nîşana egera operasyoneke nû ya berî hilbijartinê ye li Bakurê Îraq û Sûriyeyê."

Her dema ku li Tirkîye û Bakurê Kurdistan hilbijartinên tîn kirin behsa egerên operasyoneke nû ya Artêşa Tirkîyeyê ya li Rojavayê Kurdistanê tê kirin. Serokkomarê Tirkîyeyê Recep Tayyîp Erdogan di piraniya propagandeya hilbijartinên Gulana 2023yan de bi gotina "Em dê şevêke ji nişkê ve bîn" gefa operasyoneke nû li Rojavayê Kurdistanê dixwar.

Erdogan piştî çalakîya gerîlayên PKKyê ya 12ê vê mehê li Amêdiyê ku 9 leşker tê de hatibûn kuştin, di daxuyaniyêke xwe de gotibû, ew dê demên pêş li Rojavayê Kurdistanê tedbîrên nû "di ribûrbûna terorê" de wergirin.

Êrişî baregeha Amerîkayê hat kirin: 3 kuştî û 25 birîndar

Li Urdunê, li nêzikî sînorê Sûriyeyê, bi dronan di êrişî baregeheke Amerîkayê hat kirin û di encamê de leşkerên Amerîkayê canê xwe ji dest da.

Herwiha di encama wê êrişî de 25 leşker jî birîndar bûn. Serokê Amerîkayê Joe Biden soza tolhildanê da. Femandariya Navendî ya Amerîkayê derbarê êrişê de daxuyaniyêke da û ragihand:

"3 leşkerên Amerîkayê li nêzikî sînorê Sûriyeyê di êrişê bi dronan de canê xwe ji dest da û 25 kes jî birîndar bûn." Di daxuyaniyê de hat diyarkirin ku di şerê Îsrail û Hemasê de cara ewil e leşkerên Amerîkayê "di encama êrişê dijmin de" jiyana xwe ji dest da.

Serokê Amerîkayê Joe Biden jî komên çekdar ên Îran

bi êrişê tohmetbar kir û soza tolhildanê da.

Biden di daxuyaniya xwe de got: "Bila ti gumana we nebe, em dê ji hemû berpirsyanan bi awayê ku em dixwazin hesab bipirsin."

Talebanî ji zanîngeha Silêmaniyê re: Em hêviya pêşketinê zêdetir ji we dikin

Zanîngeha Silêmaniyê di sala 2023an de, li ser asta zanîngehên Herêma Kurdistanê cihê xwe yê serekî girt û li gorî rêzkirina

malpera (Weibo Matrix) û (Semago) li ser asta Êraqê pileya çarê de bû û Qubad Talebanî cîgirê serokwezîrê Herêma pîrozbahî li zanîngeha Silêmaniyê kir û got: Em hêvî dikin ku hûn destkeftên mezintir bi dest bixin û pêşde biçin.

Paşeroja zanîngehê dê bi keda we geştir bibe

Cîgirê Serokwezîr Qubad Talebanî di peyameke pîrozbayî de ji bo zanîngeha Silêmaniyê ragihand: Di sala niha û salên pêş de, em hêvîdar in ku hûn destkeftên zêdetir û pêşketinê zêdetir bi dest bixin, ji ber ku em di wê baweriyê de ne ku zanîngehan roleke sereke di geşepêdana welatê me de heye. Bêyî pêşketina di warê xwendina bilind û lêkolîna zanistî de, di tu beş û warên din de pêşketina rastîn pêk nayê.

Cîgirê Serokwezîr got jî: Bidest anîna pileya yekem li Herêma Kurdistanê û çaremîn li Êraqê di rêzbenda WIPO Matrix de cihê şanaziyê ye û bi vê boneyê de germtirîn pîrozbahiyên xwe pêşkêşî we dikim û spasiya dilxwazî û dilpakîya we di bilindkirina asta zanistî ya zanîngeha Silêmaniyê û pêşxistina sektora xwendina bilind we diki, bawerîya me bi şîyan û jêhatîbûn û dilpakîya we heye û em piştrast in ku pêşeroja zanîngeha Silêmaniyê dê geştir be.

Rêjîma Îranê hêzeke zêde bo Rojhilatê Kurdistanê şandiye

Rêjîma Îranê ji tirsê xwenîşandana xelkê Rojhilatê Kurdistanê li berteka bidarvekirina 4

xebatkarên Kurd, hêzeke zêde bo nava bajarên şandiye û herwisa li çendîn bajarên Rojhilatê Kurdistanê de înternet qut bûye.

Pêka nûçeyên belavbûyî li navxweyê Rojhilatê Kurdistanê, roja Dûşemî 9ê Rêbendanê rêjîma Îranê ji tirsê vê yekê ku xelkê Rojhilatê Kurdistanê li berteka bidarvekirina 4 girtiyên siyasîye Kurd de xwenîşandane bikin, hêzeke zêde bo nava piraniya bajarên şandiye.

Herwisa pêka raporên ragihandinên navnetewî, li çendîn bajarên Rojhilatê Kurdistanê de hevdem digel bidarvekirina wan çalakvane, înternet rastî qutbûnê hatiye an lezgîniya vê bi qasekî daketiye ku neyê bikaranîn. Rêjîmê li dadgeheke şanoyî de cezayê bidarvekirinê bi ser 4 çalakvanên kurd ên bi navên "Pêjman Fatihî, Muhsin Mezlûm, Mihemed Feramerzî û Wefa Azerbar" de sepand ku roja derbasbûyî 9ê Rêbendanê li girtîgeha "Qizilhisar" a rêjîmê li bajarê Kerecê de bidar vekirin.

Ji bo 99 saliya Mîkaêlê Reşîd

...Helbestvan û rojnamevanê kurd yê Sovêta berê yê naskirî ye, yê ku bêtir helbestên evîni yên pir xweş disêwirand. Mîkaêlê Reşîd di sala 1925-an da, li paytexta Gurcistanê Tbilîsî ji dayîk bûye u di sala 1985-an çû rehmetê. Li Rewanê xwendiyê û di sala 1948-an da, xwendîngeha Rewanê ya hazirkirina dersdariyê qedandiyê. Piştî du salan ew li Moskovayê li Înstîtuta Edebiyata cîhanî ya ser navê Maksîm Gorkî têt qebûlkirin. Di sala 1954-an de Înstîtutê bi dawî dike û vedigere Ermenistanê. Li Ermenistanê jî çend salan bi karê rojnamegeriyê va mijûl dibe. Di rojnameya "Kolxoznîkê Eştêrekê" û "Riya Teze" da dixebite. Gelek salan di radyoya Rewanê beşa weşanê kurmançî da wek werger xebitiye.

Gelek helbestên wî hatine weşandin û çend pirtûkên wî hatine çapkirin. Mîkaêlê Reşîd bi 3 zimanan helbest nivîsandin (kurmançî, ermenî

û rûsî). Bi wan hersê zimana jî pirtûkên wî hatine çapkirin. Ji pirtûkên wî em dikarin çend navan bidin: "Rêdame", "Mitale", "Şems", "Pencere", "Wede" û hinekê din.

Helbestvan û rojnamevanê mezin Mîkaêlê Reşîd di sala 1985-an çû rehmetê û li gundê Qamûşlîyê li Ermenistanê hatiye binax kirin.

Mîna kefa destê xwe

Tu kefa destê min dibîni?

Ez niha mîna kefa destê xwe

Ber teme- bê sur, vekirî,

Bi dilê çurna bisti xuliqî,

Ku ber tu kula dilsar namîne.

Bi dilê xwe rût ez niha ber te

Him qewatim, zor û him bêkomek,

Şûrê xwe derxe û dilê min xe,

Derba şûrê te dibe bona min

Qe xeder nîbe,

Le tu dikarî gilîkî bejî,

U pê gilîkî bikujî tu min,

Le tu dikarî gilîkî bêjî,

U pê gilîkî dinê bidî min.

Ez mîna kefa destê xwe

Ber teme temam- tenê bê komek,

Pîrsê hubê da ez nizam kême,

Destê te dane - mêr bim yan qûl,

Lê pîrsê dinda merivim e'se....

Mîkaêlê Reşîd..

Heyeta KURD-KAVê Li Amedê Seredana PWKyê Kir

Heyeta KURD-KAVê (Weqfa Çand û Lêkolînê ya Kurd) roja 26.01.2024ê li Amedê seredana PWKyê kir.

Heyeta KURD-KAVê ji Serokê Giştî yê KURD-KAVê Mehmet Celal Baykara û rêvebirên KURD-KAVê Semra Arcan Gokçen, Ercan Îlgîn, Koroglu Karaaslan pêk hatibû.

Serokê Giştî yê Partiya Welatparêzên Kurdistanê (PWK) Mustafa Ozçelik û rêvebirên PWKyê pêşewazîya heyeta KURD-KAVê kirin.

Heyeta KURD-KAVê di derbarê xebatên KURD-KAVê de agahdarî da û pêwîstîya diyalog, bihevrexebat, alîkarî û pêştgirîya hemû aliyên kurdan yên ji bo ziman û çand û tarîxa kurdan de anî ziman.

Heyeta PWKyê jî ji bo vê seredanê spasîya heyeta KURD-KAVê kir û piştgirîya xwe ji bo vê pêşniyarîya KURD-KAVê anî zimên.

Hevdîtina heyetên KURD-KAV û PWKyê di atmosfereke dostane û berhemdar da derbas bû.

Buroya Ragehandinê ya Partiya Welatparêzên Kurdistanê (PWK)

Baroya Amedê: Li girtîgeha Amedê Şkence li zarokên keç tê kirin

Baroya Amedê ragihand ku li girtîgeha jinan a parêzgeha Amedê ya Bakurê Kurdistanê, zarokên keç rûbirûyî miameleya xirab dibin û şkence li wan tê kirin. Navenda Mafên Zarokan a Baroya Amedê

derbarê bînpêkariyên ku li Girtîgeha Jinan a Amedê li dijî zarokên keç tên kirin lêkolînek da destpêkirin.

Navendê encamên lêkolîna xwe bi daxuyaniyê çapemeniyê eşkere kirin.

Sekretera Navenda Mafên Zarokan a Baroya Amedê Buşra Gugerê ragihand ku wan di serdema amadekirina raporê de ji Îlona 2023yan heta Kanûna Paşîna 2024an bi 9 zarokên keç re 15 hevdiîn pêk anîne û got: "Di hevdiînan de diyar bûye ku zarok rûbirûyî şkence, miameleya xirab bûne û mafên wan ên nihênîya jiyane, xwarin, ragihandin, pêwendî, beşdariya çalakiyan, xwe gihandina xizmetên tenduristiyê û çareseriyê, daxwazname û bidestxistina zanyariyan hatiye bînpêkirin û mercên ku ew tê de tên ragirtin ji derveyî şanaziya mirovayetiye ne." Buşra Gugerê amaje bi wê yekê da ku li girtîgehê zarokên keç rûbirûyî lêgerîna tazî dibin û ev yek bûye wek karekî rûtîn û tekez kir ku di hevdiînan ligel zarokên keç de jî van îdiayan piştirast û bihêztir dikin. Sekretera Navenda Mafên Zarokan a Baroya Amedê di berdewamiya daxuyaniya xwe de ragihand ku wan derbarê lêgerîna tazî ya li ser zarokên keç û tevgerên din ên xirab û şkenceyê de proseya hiqûqî daye destpêkirin.

Gugerê herwiha da zanîn ku dema zarokên keç ji girtîgehê ji bo nexweşxaneyê tên birin jî destên wan tên kelemçekirin û got: "Ev kar êdî bûye sistematîk û eşkere diyar dibe ku ev karê tê kirin derveyî hiqûqa navxwe û navdewletî ye." Sekretera Navenda Mafên Zarokan a Baroya Amedê ameje bi wê yekê jî da ku ragirtina zarokan li girtîgeheke taybet bi jinan dibe sedema bînpêkariyên mafan û eşkere kir ku zarok li odeyên 11 kesî dimînin.

Encûmena Parêzgeha Kerkûkê yekem civîna xwe lidar xist

Civata parêzgeha Kerkûkê piştî sondxwarina endamên xwe roja pêncşemê 1-2-2024 dê yekem civîna xwe li dar bixe.

Endamê encûmena parêzgeha Kerkûkê Dr. Ehmed Fatîh ji malpera fermî ya Yekîtiya Niştîmanî ya Kurdistanê (PUKMEDIA) re ragihand: "Li gorî desthilata ku yasa jê re hatiye dayîn, bi wekalet parêzgarê Kerkûkê ji endamên encûmena parêzgehê re ragehandiyê ku divê roja pêncşemê civata parêzgehê yekem civîna xwe

pêkbîne."

Dr Ehmed Fatîh got: "Hevpeymaniya Kerkûkê Hêz û Îradeya me ye ku em li gel endamên din ên encûmenê kar bikin bo xizmetkirina xelkê Kerkûkê û danîna aliyekê nakokiyên siyasî."

Roja 29.01.2024ê 15 namzedên dadgeha pêdaçûnê ya Kerkûkê ji bilî parêzgarê niha yê bajêr Rakan Cibûrî wek endamên encûmenê sond xwaribûn û biryar e di rojên pêş de yekem civîna xwe lidar bixin.

Li gorî qanûnê di nava mehekê de Rakan Cibûrî weke namzet ku hatiye hilbijartin divê li encûmena parêzgehê sonda yasayî bixwe û eger heta wê rojê sond nexwe, dê endamiya xwe ji dest bide.

Piştî 18 salan, roja 16-12-2023, dengdana taybet û di 18ê heman mehê de, dengdana giştî ji bo hilbijartinên encûmenên parêzgehên Iraqê birêve çû, ji bilî wê yekê ku, zêdetirî 7 heftiyan e ku encûmena parêzgehê ti civînek li dar nekirîye.

Encûmena Parêzgeha Kerkûkê ji 16 kursiyar pêk tê û li gorî encamên hilbijartinan ku ji aliyê Desteya Komîseran a Komîsyona Bilind a Serbixwe ya Hilbijartinan ve hatiye pesendkirin, Kurdan 7 kursî di Encûmena Parêzgehê de bi dest xistine, ku 5 ji wan ji bo Yekîtiya Niştîmanî ya Kurdistanê {Hevpeymaniya Kerkûkê Hêz û Îradeya me ye ku Partiya Komunista beşeke ji wê ye} û 2 kursî ji bo Partiya Demokrat a Kurdistanê, lê lîsteyên bi dest ketine zimanê erebî 6 kursî, tirkmenan 2 kursî, û tevgera babilî kursî ji pêkhatêya mesîhî re bi dest xistin.

Li Rojhilatê Kurdistan û Îranê de çendîn kombûnên nerizayetî bi rê ve çon

Malnişînkiriyar li çendîn bajarên Rojhilatê Kurdistan û Îranê kombûnên nerizayetî lidar xistin û bi hilgirtina plakardan daxwaziye xwe dane nîşandan.

Roja Dûşemî 9ê Rêbendanê, malnişînkiriyar îdareya Muxabirat a Îranê li çendîn bajarên Rojhilatê Kurdistanê ên wek "Sine û Kirmaşan"ê

de li ber deriyê sendûqa malnişînkiriyar li wan bajaran de kombûn û bi hilgirtina plakardan daxwaziye xwe ku heyamekî zêde ye daxwaz dikin, careke din dubare kirin.

Herwisa li bajarên Îranê ên wek Tehran, Erak, Reşt, Erdebîl û Ehwezê de jî malnişînkiriyar îdareya Muxabi-

rat a Îranê li ber deriyê sendûqa malnişînkiriyar li wan bajaran de kombûna nerizayetî lidar xistine. Herwisa kedkarên pêşeya Pola yên kompaniya "Girûha Millî ya Fûlada Îran"ê li bajarê Ehwezê jî bi sedema pêrenegihştina berpîrsên pêwendîdar bi daxwaziye wan û herwisa guhnedana berpîrsan bi wan daxwaziyan, li rêya vê kompaniyê heta meydanê nav bajarê Ehwezê xwenîşandan kirin. Li bajarê Tehranê de jî nexweşên tûşbûyî bi "CF" anku "Fîbroz Sîstîk" bi sedema destnektîna dermanên xwe ên hestiyar ku nebûna wan, gefek micid li ser canê nexweşan e, li hember bîniya wezareta Tendirûstiya rêjîmê li bajarê Tehranê de kombûna nerizayetiye lidar xistin û bi hilgirtina plakardan dirûşma "mafê zarokên me mirina bi hêdê hênî nîne" dan.

Премьер-министр Барзани осудил нападение на американскую базу в Иордании

Премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани 29 января осудил атаку беспилотника на американские силы в соседней Иордании.

"Я самым решительным образом осуждаю вчерашнее трусливое нападение на силы США на северо-востоке Иордании. Мои мысли с правительством и народом США в связи с трагическими потерями в это трудное время",

— заявил курдский лидер.

Региональное правительство Курдистана (КРГ) также выступило с осуждением нападения на американские войска.

В официальном заявлении, опубликованном в понедельник, официальный представитель КРГ Пешава Хаврамани подтвердил приверженность региона поддержанию безопасности и стабильности своего дружествен-

ного соседа, Королевства Иордания. "Мы осуждаем нападение на силы США в Иордании, которое привело к человеческим жертвам, и выражаем наши искренние соболезнования народу и правительству Соединенных Штатов", — заявил Хаврамани.

Подчеркнув важность региональной стабильности, он выразил позицию КРГ против распространения конфликтов и нестабильности в регионе.

Трое американских военнослужащих были убиты и по меньшей мере 34 ранены в результате атаки беспилотника "поддерживаемых Ираном боевиков" на американские войска в Иордании. Это подтвердил накануне президент США Джо Байден.

Несмотря на отрицание Ираном своей причастности, нападение знаменует собой значительную эскалацию напряженности на Ближнем Востоке. Существуют опасения, что конфликт Израиля с "ХАМАС" может обостриться дальше, потенциально с участием доверенных лиц Ирана в Ливане, Йемене и Ираке.

Эксперт: переговоры США и Ирака не приведут к выводу американских войск

Начавшиеся между Вашингтоном и Багдадом переговоры о завершении миссии международ-

"Встреча главы иракского правительства с представителями ВС США подготавливает новый

этап - не уход американцев из Ирака, но изменение их функций, перекалфикация под учебно-тренировочный формат, как это было раньше, с уменьшением численности контингента в Ираке, что позитивно отразится на американском присутствии в Сирии. В особенности учитывая, что Ирак является логистическим плацдармом для американских войск в Сирии", - сказал эксперт.

ление на Вашингтон с тем, чтобы это присутствие сохранялось или даже усиливалось на фоне общей нестабильности.

"Вся эта обоюдная эскалация в Сирии и Ираке со стороны как сил сопротивления, так и американских войск является следствием происходящего в Газе... Никакой возможности деэскалации не будет без решения о прекращении огня в Газе", - добавил он.

В итоге Вашингтон находится в сложном положении из-за предвыборной борьбы и растущего общественного недовольства в связи с событиями в Газе, считает эксперт. Ранее премьер-министр Ирака Мухаммед ас-Судани заявил, что Багдад серьезно настроен на вывод из страны иностранного военного контингента после того, как базы США стали объектами постоянных нападений иракских шиитских вооруженных группировок, а США стали отвечать на эти атаки ударами по иракской территории.

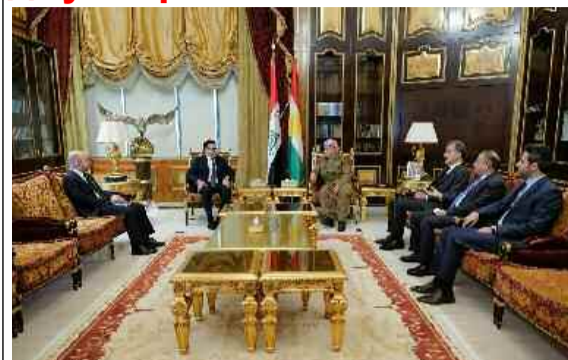
Вооруженные силы США незаконно контролируют территории на востоке и северо-востоке Сирии в провинциях Дейр-эз-Зор, Эль-Хасеке и Ракка, где находятся крупнейшие месторождения нефти и газа Сирии. Официальный Дамаск неоднократно называл присутствие американских военных на своей территории оккупацией и государственным пиратством с целью неприкрытой кражи нефти.

ной антитеррористической коалиции в Ираке окончатся не выводом войск США, но изменением формата их присутствия в стране с учетом потребностей американского военного контингента в соседней Сирии, заявил РИА Новости сирийский эксперт по геостратегическим вопросам Камаль аль-Джуфа.

В Багдаде в субботу начала работу совместная военная комиссия США и Ирака, которая должна разработать график завершения миссии международной антитеррористической коалиции во главе с США и перехода к двусторонним отношениям в области безопасности между Ираком, США и странами-партнерами по коалиции.

Он подчеркнул, что изменение формата присутствия ВС США в Ираке является частью общего процесса изменения их роли на Ближнем Востоке. При этом, по его словам, "ряд сторон" не заинтересованы в сокращении американского военного присутствия в регионе и оказывают дав-

Барзани и турецкий дипломат обсудили укрепление двусторонних отношений

Президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК) Масуд Барзани принял покидающего свой пост генерального консула Турции в Эрбиле Мехмета Мевлюта Якута.

Барзани выразил благодарность турецкому консулу и пожелал успехов на его новой должности. Курдский лидер подчеркнул важность улучшения отношений в различных секторах между двумя странами.

На встрече также обсуждалась текущая ситуация в Курдистане и Ираке.

Турецкий консул выразил свою признательность за помощь во время работы в Курдистане, и подчеркнул важность преемственности и развития дружественных отношений между Курдистаном и Турцией.

Reuters: Китай попросил Иран унять йеменских хуситов

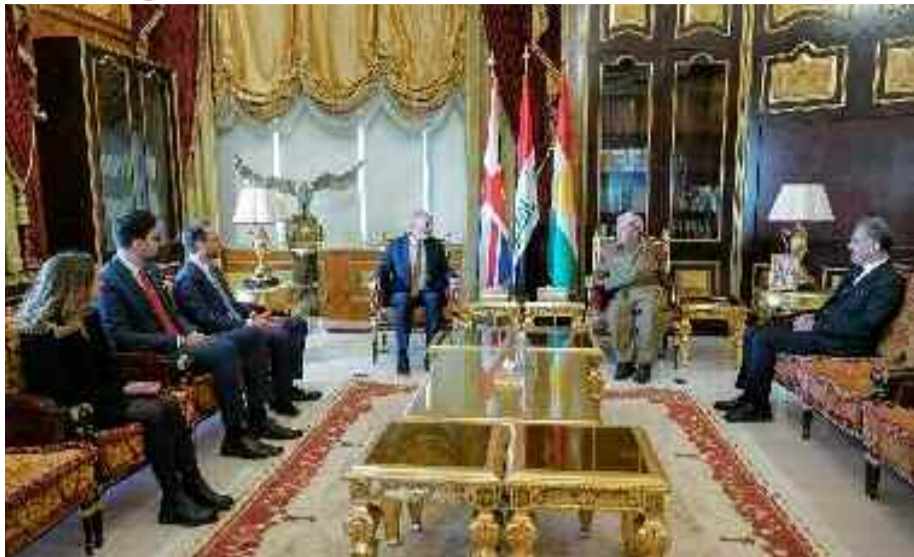
Китай обратился к Ирану с просьбой помочь прекратить атаки поддерживаемого им йеменского мятежного движения хуситов "Ансар Алла" в Красном море. Об этом сообщило агентство Reuters со ссылкой на иранские источники. По их данным, КНР и Иран недавно провели несколько встреч в Пекине и Тегеране, обсудив торговлю и атаки на суда в Красном море.

"Китай заявил, что если его интересам будет нанесен какой-либо ущерб, то это повлияет на торговые отношения с Тегераном. Поэтому Ирану необходимо повлиять на хуситов, чтобы они проявили сдержанность", — сказал источник.

Никаких конкретных комментариев по поводу прерывания торговых отношений с Тегераном приведено не было. Нападения хуситов в Красном море привели к увеличению стоимости морских перевозок и страхования, что нарушило торговый маршрут между Европой и Азией, которым пользуется КНР, пишет агентство. После обострения палестино-израильского конфликта в секторе Газа хуситы заявили, что будут наносить удары по территории Израиля и не позволят связанным с ним судам проходить через воды Красного моря и Баб-эль-Мандебского пролива, пока операция в анклав не будет прекращена. По последним данным, хуситы с середины ноября прошлого года атаковали более 30 гражданских судов в Красном море и Аденском заливе.

Президент ДПК и посол Великобритании обсудили нападение Ирана на Эрбиль

Курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК), 24 января принял посла Великобритании в Ираке Стивена Хитчена, чтобы обсудить последние события в регионе, включая недавнее нападение Ирана на

столицу Иракского Курдистана. Барзани поблагодарил британского посланника и правительство за их позицию в отношении атаки на Эрбиль, и вновь выразил свою глубокую обеспокоенность по поводу бесчеловечных действий, совершенных

против народа Курдистана.

Он также выразил признательность за усилия премьер-министра Ирака Мухаммеда Шиас-Судани, который распорядился расследовать и раскрыть подробности инцидента.

Со своей стороны, британский дипломат еще раз выразил соболезнования в связи с ракетной атакой, совершенной иранским "Корпусом стражей Исламской революции" (КСИР), в результате которой погибли четыре и были ранены шесть мирных жителей. Кроме того, он подчеркнул важность усилий комитета по установлению фактов о нападении, созданного премьер-министром Ирака.

На встрече также были рассмотрены недавние события в области безопасности и политики в Курдистане и Ираке.

Генсек НАТО обвинил Иран в дестабилизации обстановки на Ближнем Востоке

Генсек НАТО Йенс Столтенберг, комментируя нападение на американскую военную базу в Иордании, заявил, что Иран "дестабилизирует регион".

"Иран продолжает дестабилизировать регион, несет ответственность за поддержку террористов, которые атакуют суда в Красном море. Поведение Ирана демонстрирует нам, на что похож мир, не основанный на правилах — непредсказуемый и опасный мир. Где наша безопасность будет обходиться нам дороже" — указал он.

В воскресенье вечером Центральное командование ВС США заявило, что трое американских военнослужащих погибли, 25 получили ранения в результате атаки с использованием беспилотника, которая была совершена в воскресенье на военную базу США на границе Сирии и Иордании. Координатор стратегических коммуникаций в совете национальной безопасности Джон Кирби заявил, что США, безусловно, ответят на атаку против своих военных на Ближнем Вос-

токе, выберут время и способ для этого. Газета Wall Street Journal со ссылкой на американских чиновников сообщила, что военные США не смогли предотвратить атаку на базу на Ближнем Востоке, поскольку перепутали вражеский дрон со своим. По информации издания, вражеский дрон приближался к базе в то же время, когда на базу возвращался американский дрон.

Издание пишет, что США на фоне произошедшего рассматривают возможность нанесения уда-

ров по "боевикам" в Ираке, Сирии и Иране, хотя должностные лица признают, что атаки на территории Ирана представляются менее вероятными.

С начала обострения палестино-израильского конфликта базы США, возглавляющих международную коалицию в Ираке, а также американские войска в Сирии регулярно подвергаются нападениям, ответственность за которые берут на себя действующие в Ираке вооруженные шиитские группировки.

Индия отметила 75-й День Республики в Эрбиле

26 января в Генеральном консульстве Индии в Эрбиле состоялся прием по случаю 75-летия Республики Индия. В мероприятии приняли участие официальные лица Регионального правительства Курдистана (КРГ) и дипломаты, работающие в курдском регионе Ирака.

Индия официально стала суверенной республикой после принятия конституции 26 января 1950 года. Генеральный консул Мадан Гопал рассказал о пути Индии за последние 75 лет, подчеркнув приверженность страны укреплению прочной демократии. "Последние 75 лет мы работали над построени-

ем сильной демократии. Мы здесь для того, чтобы способствовать миру и согласию в семье", - заявил Гопал. Говоря о нынешнем состоянии отношений между Индией и Курдистаном, Гопал выразил удовлетворение, отметив, что связи "очень хорошие". Он выразил стремление своей миссии к дальнейшему развитию этих отношений, особенно в культурной и экономической сферах.

Гопал упомянул позитивный обмен визитами между курдскими и индийскими культурными и торговыми делегациями в последние годы. Индия открыла свое дипломатическое представительство в Курдистане в 2016 году.

Посол США провела переговоры с иракскими лидерами

В ходе серии встреч посол США в Ираке Алина Романовски провела переговоры с видными иракскими лидерами, включая Нури

аль-Малики, Аммара аль-Хакима и Хейдера аль-Абади. Иракские СМИ сообщили в среду, 24 января, что Романовски передала "важнейшее послание" иракским лидерам, выразив обеспокоенность по поводу недавних атак на военные базы США в Айн-Асаде и Харире в Курдистане, которые привели к жертвам и материальному ущербу.

Посол передала послание администрации Байдена, подчеркнув, что Соединенные Штаты не стремятся к войне и напряженности в Ираке, но после нападений последних недель страна приняла защитные меры.

Романовски подчеркнула растущую угрозу, отметив, что оружие, используемое иракскими ополченцами против военных баз США, изменилось, что представляет более значительный риск, поскольку некоторые снаряды поражают цели внутри баз.

В МИД Ирака подтвердили получение письма от правительства США, хотя содержание письма не разглашается. Министр иностранных дел Фуад Хусейн встретился с послом Романовски, чтобы обсудить сообщение. В ответ на нападения поддерживаемых Ираном ополченцев на базы возглавляемой США Международной коалиции по борьбе с "Исламским государством" в Ираке и Сирии американские военные нанесли авиаудары по трем базам "Хезболлы" и других группировок, поддерживаемых Ираном. Удары были нацелены на позиции "Хезболлы" в районе Джарафул-Сахр в Вавилоне (Бабеле) и Каиме в Анбаре, которые считаются тренировочными полигонами иракских ополченцев "Хезболлы".

В Ираке задержаны 157 иностранных рабочих

Федеральная полиция Ирака арестовала в Багдаде 157 иностранных рабочих, среди которых также есть курды из Иранского Кур-

дистана и Турецкого Курдистана. Аресты были произведены во время рейда на одну из столичных компаний.

По словам директора базирующейся в Эрбиле благотворительной организации "Janî Roj" Рашида Али Яна, задержанные находятся в тюрьме и им грозит депортация.

Министерство труда и социальных дел Ирака сообщило, что в стране насчитывается около миллиона иностранных рабочих, не имеющих лицензии, а число иностранных рабочих, имеющих лицензии, составляет около 160 тысяч. Эта ситуация побудила власти принять меры по решению проблемы безработицы среди иракцев путем уделения приоритетного внимания возможностям трудоустройства для местного населения.

ДИПЛОМАТ

№ 04 (564) 25 - 31 январь 2024-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Барзани и глава турецкой разведки обсудили региональную стабильность

Курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК), принял в воскресенье Ибрагима Калына, главу Турецкого разведывательного управления (МИТ).

На встрече, прошедшей в Эрбиле обсуждались ряд тем, связанных с последни-

ми региональными событиями и общими проблемами, создаваемыми терроризмом. Об этом говорится в кратком заявлении штаба Барзани.

Во время встречи официальные лица подчеркнули важность прочных двусторонних отношений между

Курдистаном и Турцией. Сотрудничество в противодействии угрозам и обеспечении стабильности и безопасности в регионе было ключевым моментом обсуждений.

Визит Ибрагима Калына в Ирак стал его первым официальным визитом в качестве главы МИТ. Помимо встречи с Барзани, он также посетил Багдад, где провел переговоры с высшими иракскими чиновниками. Безопасность границ стала центральной темой переговоров с иракскими властями, поскольку обе стороны стремятся расширить сотрудничество для решения проблем безопасности.

Госдепартамент США одобрил продажу Турции истребителей F-16

Американский госдепартамент уведомил Конгресс, что одобрил продажу истребителей F-16 и сопутствующего оборудования Турции на сумму \$23 млрд, сообщила The New York Times.

Как отметили газете представители госдепа и Пентагона, это было сделано после того, как президент Турции Реджеп Тайип Эрдоган подписал документы, разрешающие вступление Швеции в НАТО.

Издание пишет, что представители Конгресса потребовали ознакомиться с документами, прежде чем принять решение об одобрении сделки. Для того, чтобы они имели такую возможность, госдепартамент попросил Турцию доставить документы самолетом в США в пятницу.

Официальное уведомление госдепартамента Конгрессу "означает, что продажа почти наверняка состоится, это удовлетворит главное условие Эрдогана по поддержке вступления Швеции в НАТО и потенциально поможет положить конец эпизоду,

который обострил отношения между Соединенными Штатами и Турцией", счита-

ет The New York Times. нить, чтобы Анкара ратифицировала вступление.

В настоящее время Вен-

грия останется единственным членом альянса, который еще не одобрил членство Швеции в альянсе. В то же время, как сообщалось, на этой неделе венгерский премьер Виктор Орбан в телефонном разговоре с генсеком НАТО Йенсом Столтенбергом заявил, что правительство призвет парламент как можно быстрее ратифицировать членство Швеции.

Пентагон сообщил также, что госдеп одобрил продажу на \$8,6 млрд истребителей пятого поколения F-35 Греции.

Как сообщалось, власти Турции в четверг завершили процесс ратификации заявки Швеции на вступление в НАТО, текст соответствующего закона опубликован в национальном официальном журнале.

Документ ратифицировал парламент, а затем подписал президент Турции Реджеп Тайип Эрдоган. Швеция в 2022 году подала заявку на вступление в НАТО. Турция, будучи членом альянса, поставила условия, которые Стокгольм должен был выпол-

Премьер-министр: Курдистан не угрожает соседям

Премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани 28 января подчеркнул, что курдский регион по-прежнему привержен защите добрососедских отношений на основе взаимного уважения.

"Мы хотим, чтобы наши отношения со странами основывались на общей основе и взаимном уважении. Курдистанский регион никогда не представлял угрозу ни для одной стороны и всегда протягивал руку дружбы странам региона и международному сообществу", - сказал он, выступая на конференции представительств Регионального правительства Курдистана (КРГ). "Поэтому наши общие интересы должны быть защищены, а суверенитет Курдистана и Ирака должен уважаться и не нарушаться". Премьер также призвал к налаживанию тесных отношений между курдской диаспорой и представительствами КРГ для продвижения курдского вопроса и содействия построению более прочных политических, экономических и торговых отношений с внешним миром.

Премьер-министр также рассказал о проблемах, с которыми в последнее время столкнулся Курдистан, включая проблемы экономики и безопасности, и подтвердил, что регион не откажется от своих конституционных прав. Он отметил, что "воля нашей нации сильнее заговоров", выразив оптимизм по поводу того, что Курдистан в конечном итоге преодолеет эти проблемы. Недавно Курдистан стал объектом многочисленных атак иранских беспилотников и ракет, направленных против гражданской инфраструктуры и домов простых людей. Регион также продолжает бороться с экономическими проблемами, главным образом из-за продолжающегося прекращения экспорта сырой нефти и затяжных бюджетных споров с федеральным правительством Ирака.

В Эрбиле прошла траурная церемония в честь погибшего от иранского удара младенца

Иракском Курдистане поминали погибшую 15 января девочку. В этот день Зине Пешрав Дизай должен был исполниться год, но она погибла во время иранского нападения на Эрбиль. В 16:30 на месте разбомбленного ракетой "Корпуса стражей Исламской революции" (КСИР) дома ее отца в Эрбиле прошла траурная церемония.

Ночью на 15 января КСИР выпустил серию ракет по городу Эрбиль, в результате чего были убиты известный бизнесмен, его 11-месячная дочь и еще двое членов семьи, шесть человек получили ранения.

Военное нападение Ирана вызвало широкое осуждение на местном и международном уровне. По всему Курдистану прошли массовые демонстрации, осуждающие иранскую агрессию.

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:

TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

TAXİR СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Baş redaktorun müavini:

Tariyel Cəlil

Xüsusi müxbir:

Nofəl Ədalət

Региональный корреспондент:

Усуб Тейфур

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakû Az1040, soqaq S.Mêhmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку Az1040, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnilib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur.

e-mail: hewler@mail.ru

Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966

BUSB-un Sabunçu rayon filiali

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1500